Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 74. évfolyam, 5. szám ■ 2009. február 1. ■ Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap Ára: 250 Ft

„A »szín« szó sokadik lexikális jelentése: sokszínűség, változatosság. Közel húsz éve foglalkozom egyháztörténeti kutatással, de úgy tűnik, még mindig nem vagyok elég edzett, ma is képes vagyok megdöbbenni."
Kifestő ▶▶ *13. oldal*

„Talán 1963-ban bekopogott Udvaros Bélához Tamási Áron, aki gyakori vendége volt a kecskeméti Katona József Színháznak. Nem jött üres kézzel. Kéziratot hozott. Hegyi patak volt a címe. A darabot 1958-ban írta, mutatkozott vele már színházaknál, de ijedt arckifejezéseken kívül egyebet nem kapott. Udvaros mohón, egy szuszra elolvasta."
Térdeplő Thália ▶▶ *8–9. oldal*

„Harminckilenc esztendő alatt tizenöthússzorosára nőtt a gyülekezet, amely a hozzá tartozó elemi iskolákkal és gimnáziummal nem kevés feladatot jelentett."
Kétszáz éve született „az ország papja" ▶▶ *10. oldal*

„Ady Endre annyiszor kél életre, és indul el újra, ahányszor valaki kézbe veszi, olvassa, és síró lélekkel vagy épp ujjongó örömmel rezonál rá…"
Lelkem költője ▶▶ *7. oldal*

FOTÓ: PÁLMAI ZOLTÁN

Egységkereső fiatalok egy szebb jövőért

Befejeződött az ökumenikus imahét

▶ A magyarországi ökumenikus imahét hagyományosan ökumenikus ifjúsági istentisztelettel zárul. Ezt a hivatalos záróalkalmat 2006-ig minden évben a Lágymányosi Ökumenikus Központ (LÖK) kápolnájában tartották. A szervezők az esemény felekezetközi jellegét kívánták erősíteni azzal, hogy 2007-től forgó rendszerben, évről évre más helyszínen, más-más felekezet istentiszteleti helyén rendezik meg. A tavalyelőtt a Szilágyi Dezső téri református templomban és a múlt évben a kelenföldi evangélikus templomban tartott alkalom után idén a LÖK közvetlen szomszédságában található katolikus Magyar Szentek temploma adott otthont az ifjúsági imahétzáró istentiszteletnek január 25-én. Az Ökumenikus Ifjúsági Iroda (ÖKI), a Közös Pont Ifjúsági Misszió és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Ifjúsági Bizottsága által közösen rendezett istentisztelet liturgiájában három keresztény felekezet fiataljai vettek részt.

A záróalkalom nyitányaként *Pákozdi István* budapesti katolikus egyetemi lelkész köszöntötte a templomban összesereglett „fiatalokat és kevésbé fiatalokat". Köszöntőjében hangsúlyozta, hogy ez az esemény az ökumenikus imahetet nem zárja le, hiszen a közös ügyeinkért való imádság állandó folyamat. „Azért gyűltünk ma itt össze, hogy ismét együtt imádkozzunk a közös cél, a keresztény egység megvalósulásáért és azért, hogy minél nagyobb léptekkel, egyre gyorsabban haladjunk e cél felé vezető közös utunkon" – adta meg az ökumenikus alkalom alaphangját Pákozdi István.

Veszelka Tamás református egyetemi lelkész bűnvalló imádságban foglalta össze az idei imahét tematikáját, és utalt az imatémákat kidolgozó koreai keresztények sajátos nemzeti és politikai helyzetére. Az imában a koreaiak által választott ezékieli alapigében rejlő üzenetre irányította a hívek figyelmét: Isten kezében eggyé lesz az, ami egybetartozik, de a bűn következtében különvált.

▶▶ *Folytatás az 5. oldalon*

Távolról sem a múlt betegsége!

Jótékonysági rendezvény a leprások világnapja alkalmából

▶ A világon ma mintegy hatmillióan szenvednek leprában, és négymillióan élnek halálukig maradandó fogyatékossággal a kór következtében. Minden második percben kiderül valakiről, hogy leprás; és ez a személy minden huszadik percben egy gyermek. Amint a számadatokból kiderül, a lepra valóban nem csak a múlt betegsége.

A leprások világnapját idén ötvenhatodik alkalommal rendezték meg több száz országban. Ez alkalomból itthon a Lepramisszió (LM) szervezett ünnepi jótékonysági rendezvényt január 25-én, vasárnap a budahegyvidéki evangélikus templomban. Az eseményt *Riskóné Fazekas Márta* református lelkész, az LM elnöke nyitotta meg. Beszámolójában hangsúlyozta, mennyire fontos az évezredekkel ezelőtt kialakult hamis elképzelések és előítéletek megváltoztatása, ezért a szervezet alapvető feladatának tartja a tájékoztatást és a felvilágosítást.

A jótékonysági rendezvényen idén *Kiss Ferenc* baptista lelkipásztor hirdette Isten igéjét, a zenei aláfestésről pedig *Hercz Dorman Aliz* énekművész, *Solymári Tímea* gitárművész és *Ivanyickaja Irina* zongoraművész gondoskodott.

▶▶ *Folytatás a 4. oldalon*

Elhúzódó rendszerváltozás

■ Prőhle Gergely

E lap hasábjain az elmúlt hetekben élénk polémia alakult ki arról, hogyan is tekintsünk az egyházon belüli rendszerváltásra. *Fabiny Tibor* professzor a rendszerváltás megtörténtét abban a tényben igyekezett tetten érni, hogy *Terray László* kapta meg a nemrég alapított legmagasabb egyházi kitüntetést, az Ordass-díjat. Erre reagálva *Gáncs Péter* püspök óvott a fekete-fehér látásmódtól; ezt viszontválasz, majd jó néhány cikk, olvasói levél követte.

A hozzászólások általában azt az érvelést erősítették, mely szerint nem lehet éles határt húzni a pártállam és a demokratikus rendszer egyháza közé, a feketén-fehéren megfogalmazott kijelentések nem tükrözik a megnyilatkozók egyházképét, emlékeiket az 1990-et megelőző időszakról.

Igazából örülnünk kell annak, hogy egy ilyen vita az egyház hetilapjának hasábjain zajlik, hiszen épp ezáltal válhat nyilvánvalóvá, mennyire nem a hamis tekintélyelvűség vezérel egyháztagot, szerkesztőt, mennyire nem a magas méltóságból eredő autoritás vezeti a püspök tollát, azaz itt mindenképpen tetten érhetjük a rendszerváltozást – a maga ellentmondásosságában.

Az érzés ismerős: a hazai rendszerváltozás felhőtlen örömét kezdettől fogva számos kísérőjelenség árnyékolta be. Most, hogy hazánkat mindenféle gazdasági baj sújtja, hogy az állami vezetők tehetetlensége nyomán látványosan visszaestünk majd az összes rangsorban, hogy az állami eladósodás mértéke elérte az 1990 előtti szintet, ráadásul az az utódpárt kormányoz, melynek káderei sorában számos állampárti korifeust is találunk, hazai és külföldi elemzők gyakran merengenek azon, hogy vajon a rendszerváltozás címszó alatt mi is történt ebben az országban. Hova jutottunk húsz év alatt?

Persze már a kérdésfeltevés is lehangoló. Sajnos nem evidencia, hogy e sok viszontagságon átesett volt szocialista országban, ahol hamar kiépült a stabil, demokratikus intézményrendszer, amely ország immáron tagja az európai, transzatlanti szövetségi rendszernek, bizony más is van, mint politikai marakodás, elszegényedés, bizalomvesztés. A rendszerváltozás időszakára tekintve a történelmi távlat kialakulásával mintha nem tisztulna, hanem egyre kuszábbá válna a kép.

Teljesítmények megkérdőjeleződnek, tekintélyek elporladnak, teret nyer a „retróérzés", vagyis az emlékezők ifjúkorának felidézésével egyre inkább eltűnnek a diktatúra kemény vonásai, s az „emberarcú szocializmus" nyájas tekintete néz vissza ránk, ha a múlt kútjába tekintünk. Némi nosztalgia persze érthető: ki ne emlékezne szívesen saját fiatalságára, a hetvenes évek elegáns budapesti belvárosára akkor, amikor végighajt a harmadik világ fővárosaira emlékeztető, lerobbant Kossuth Lajos utcán? A sztrájkoló vasutasokon bosszankodva ki ne vágyna olykor vissza a kádári konszolidáció kiszámíthatóan langymeleg állóvizébe?

Nagyon nehéz a pártállam időszakára, benne saját vagy közvetlen környezetünk életére azzal az elvi, erkölcsi következetességgel visszatekinteni, ahogy ezt a belső emigrációba vonuló *Ordass* püspök vagy a külső emigrációban élő Terray László példája nyomán tennünk kellene. A szükséges vagy annak tűnő kompromisszumok elfogadását balgaság lenne minden esetben a demoralizálódás jeleként láttatni. Az önáltalam átélt időszak kelenföldi lelkészeit hallgatva sem az volt az érzésem, hogy fekete-fehérben nézem az egyházi műsort, hanem az, hogy része vagyok egy színes, életerős, pezsgő gyülekezetnek, meghitt alkalmakkal, érdekes és magukkal ragadó beszélgetésekkel. Nem volt ez rejtőzködő egyház, ezek voltak a közösen megélt mindennapok, amelyeket nyilván beárnyékolt – többek közt – *Ottlyk* püspök sajátos személyisége, melyről egyházunk tényfeltáró bizottságának munkája nyomán valóban borzalmakat tudhatunk meg. Éles határ húzódott tehát az egyházi vezetők politikai lojalitása és a valós gyülekezeti élet között.

E színes Magyarországon, ebben a színes kis egyházban már 1989 előtt is épp elég sok különböző világlátású, lelkiségű – bátrabb, ravaszabb, számítóbb, jámborabb, erkölcsösebb és romlottabb – hitsorsos élt együtt, akik elég különbözőek voltak ahhoz, hogy a saját teljesítményüket a másokéhoz viszonyítva – és persze leginkább manapság visszatekintve – bátor rendszerváltó kiállásként értékeljék, még akkor is, ha megválasztásukhoz az Állami Egyházügyi Hivatal engedélye kellett. De bármily fájdalmas is ezt magunknak bevallani, az a logika, mely szerint „ha nem én egyezem meg az elvtársakkal, akkor majd jön helyettem egy sokkal rosszabb", demoralizált ugyan egy egész országot, de közösségeket, intézményeket, tudományos műhelyeket mentett meg a totális ellehetetlenüléstől. Magam is keresem a határt, hogy hol végződik az elvi következetesség vagy legalábbis a még vállalható pragmatizmus, és hol kezdődik a veszélyes relativizmus, annak minden erkölcsi és rendszerelméleti buktatójával.

Ha ma feltesszük magunknak a kérdést, hogy vajon hova jutottunk húsz évvel azután, hogy a vallásszabadság ismét kiteljesedhetett, a válasz nem sokkal szívderítőbb, mint az egész ország esetében. Mire mentünk a nagy szabadsággal? Mi a helyzet a népmozgalmi adatokkal? A lelkészképzés helyzetével? Az *Evangélikus Élet* példányszámának alakulásával? Hogy vezetné manapság az egyházat Ordass Lajos? Mi lett volna, ha a kommunista rendszer nem osztja meg az egyházat, ha *Káldy* és Ordass együtt szolgált volna? A történelmietlen kérdésekre választ keresve talán rábukkannánk néhány mai problémánk megoldására is.

Ralf Dahrendorf, a neves német szociológus szerint „egy politikai rendszert hat hónap alatt le lehet váltani, egy gazdasági rendszert hat év alatt át lehet alakítani, a társadalmi változáshoz hatvan év kell". A demokratikus intézményrendszer húsz éve alakult ki hazánkban. A 21. század elejének egyházában mi, különböző hátterű, múltú, lelkiségű hazai evangélikusok együtt viseljük a múlt rossz kompromisszumainak következményeit, és adhatunk hálát egyházunk fennmaradásáért, elődeinkért, akik sokat tettek az evangélium ügyéért.

Demokratikus viszonyok között az egyház állapota miatt korholhatjuk ugyan a korszellemet, de gonosz külső erőkre nem foghatjuk gyengeségeinket. Ugyanakkor saját anyagi, intézményi felemelkedésünket sem külső forrástól kell várnunk. Isten kegyelméből és a magunk erejéből tudjuk csak megerősíteni szolgálatunkat.

És bár fontosnak tartom az intézményes és személyi döntésekben is megnyilvánuló rendszerváltozást, az igazi fordulatot akkor fogjuk megélni, ha az egymásért és önmagunkért viselt felelősség érzésének egyértelmű jeleit látjuk. Reménység szerint erre nem kell még negyven évet várnunk!

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Áldunk téged, hogy munkálod az egységet a keresztények között. Annyi közöttünk az egyenetlenség, a diszharmónia! Sokszor várjuk csak magunktól, hogy feltöltsük a közöttünk lévő völgyeket, szakadékokat, eltakarítsuk a hegyeket és a halmokat. A magunk egyenetlenségein, hitetlenségén is emberi erővel szeretnénk úrrá lenni. Add, hogy meglássuk életünkben a te mennyei dicsőségedet, hiszen csak a te fényed adhat számunkra erőt, reménységet.

Ott állunk, Urunk, életünk sötét erdejének fái között, mint a mezítelenségére rádöbbent Ádám és Éva. Hívsz bennünket, vágyakozunk a hangod után, de nem merünk kilépni a homályt adó fák közül. Sokszor már elhisszük, hogy a magunk csendes sötétsége jelenti számunkra a biztonságot, a nyugalmat, a békességet. Kérünk, ne mondj le rólunk, hívj minket életünk minden napján.

Imádkozunk azokért, akik félnek a te világosságodban szembenézni önmagukkal, akik a maguk hitében és vallásosságában bíznak, és a te fényed mindent megvilágosító, átható erejét csak másokban szeretnék látni. Mutasd meg nekünk naponként isteni dicsőségedet, hogy ne magunkban, hanem csak benned bízzunk.

Kérünk, légy azokkal, akik most tervezik életüket, segítsd testvéreinket, hogy a tőled kapott valódi értékek alapján akarják földi életüket megélni. Imádkozunk azokért, akik középkorúként már nem terveznek, reménytelennek látják életüket, akik elvesztik munkájukat, vagy akiket elbizonytalanítanak az újabb és újabb kihívások. Bátorítsd őket, hogy elég nékünk a te kegyelmed, mert a te erőd erőtlenségünk által is célba ér.

Légy azokkal, akik betegen, magányosan, fájdalmakkal terhelten, gyógyulásra vágyva imádkoznak hozzád. Győzd meg őket, hogy nem az emberi erő és akarat az, ami megtart bennünket életünk nehéz szakaszaiban, hanem egyedül a te ingyen kegyelmed.

Kérünk, ragyogtasd fel dicsőségedet egyházunkban és az egész földön, hogy a hiábavaló világ kötelékei ne szoríthassanak bennünket a reménytelenség és bizalmatlanság sötétségébe, hanem megtanuljunk életünk minden napján mindent átfogó, mindenekre kiáradó kegyelmedből élni. Áldj meg minket, Urunk! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ez a hír és vigasztaló üzenet, az evangéliumi vagy isteni híradás azért is neveztetik Újtestamentumnak, mert olyan, akár a testamentumok, amelyekben a haldokló kiosztja javait; így rendelkezett Krisztus is halála előtt arról, hogy az evangélium az egész világon hirdettessék, hogy minden hívő lélek az ő birtokát, vagyis életét, amely legyőzi a halált, igazságát, amely eltiporja a bűnt, és üdvösségét, amellyel megmenekül az örök kárhozattól, kapja örökségül. A szegény halandó, aki bűnben hal meg, és a pokolra jut, nem is hallhat vigasztalóbbat, mint Krisztustól ezt a drága jó hírt, ezért szíve mélyéről kacag és örvendezik, ha elhiszi igazságát."

Luther Márton:
Előszó az Újtestamentumhoz
(Szita Szilvia fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – ÉZS 40,3–11

A VASÁRNAP IGÉJE

„Itt van Istenetek!"

Ézsaiás könyve negyvenedik fejezetének elején új hang szólal meg: *„Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! – mondja Istenetek."* (Ézs 40,1) Az úgynevezett „történelmi" Ézsaiás prófétától itt veszi át a szót a II. (Deutero-) Ézsaiásnak nevezett ismeretlen próféta. De nemcsak ezért új az itt megszólaló hang, hanem tartalma miatt is. Vége a fogság ítéletével fenyegető próféciák sorának. II. Ézsaiás már a Babilonban raboskodó népet szólítja meg. Őket vigasztalja a szabadulás ígéretével. Nekik mondja, hogy Isten az idegen földön sem hagyta sorsukra őket, hanem el fog jönni hozzájuk, és látogatása ezúttal nem ítéletet, hanem szabadulást és új kezdetet fog hozni.

Isten *látogatása* nyelvünkben a csapások szinonimája. Egy minden istentiszteleten és bibliaórán részt vevő, krónikus beteg presbiter asszonynak rendszeresen szemére vetette a férje: „Ha nem foglalkoznál folyton a Jóistennel, ő is békén hagyna téged! Lásd, én minden évben csak karácsonykor megyek el a templomba, és az év többi napján békén hagyom a Jóistent. Így ő is békén hagy engem!" És látszólag igaza volt: előrehaladott kora ellenére makkegészséges volt, és joggal mondhatta: „Az orvosokat is békén hagyom, és azok is békén hagynak engem."

Miért gondolkodunk így Isten látogatásáról? Miért soroljuk a nemkívánatos, félelmetes dolgok közé? Miért csak a csapásokban vesszük észre – ha ugyan észrevesszük – Isten hozzánk való közeledését?

Az *Ószövetség* tanúsága szerint Isten a tőle elfordult ember figyelmét többször is megpróbálja magára irányítani úgy, hogy csapásokkal látogatja meg. Mégis torz lesz az Istenről alkotott képünk, ha csak ezt látjuk. Mert ez Istennek csak az egyik arca. Deutero-Ézsaiás próféciáiban Isten másik arcával fordul felénk.

Isten már az *Ószövetségben* sem csak azért látogatta meg az embert, hogy önhittségét megalázza, gőgjét letörje, és teremtményi porszem voltára emlékeztesse. *„Ezt mondja a magasztos, a felséges, aki örök hajlékában lakik, szent az ő neve: Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felüdítem az alázatosak lelkét, felüdítem a megtörtek szívét"* – adja ugyancsak Deutero-Ézsaiás szájába vigasztaló igéjét (Ézs 57,15). Mert „Isten szeme a mélységbe néz" – vallja ennek nyomán *Luther.*

De Isten nemcsak látja, hanem meg is látogatja azokat, akik nem zúgolódnak, hanem elesetten, összetörten is alázatosak maradnak vele szemben. Így látogatta meg egykor a babiloni fogságban sínylődő népét is. És ebből a szempontból nem az a lényeges, hogy a nép éppen a fogság szenvedéseinek kohójában tanulta meg újra az Isten iránti alázatot.

A már említett presbiter asszony többször tett tanúságot arról a hitéről, hogy a betegség mindennapi fájdalmaival Isten őt nem sújtani vagy megalázni akarja, hanem megtartani az iránta való hűségben és alázatban. Mert nem az a lényeg, hogy valaki bűne közvetlen következményeként vagy Isten kikutathatatlan akaratából, minden belátható ok nélkül járja-e a mélység útját. A lényeg az, amit Isten a próféta által mond: *„Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felüdítem az alázatosak lelkét, felüdítem a megtörtek szívét."* Mert eljön hozzájuk, mert meglátogatja őket.

És amikor a hetven év elteltével Isten váratlanul, hihetetlen eszközzel, hihetetlen gyorsasággal letörte népéről a babiloni igát, hogy a nép elindulhasson hazafelé, beteljesült a próféta jövendölése: *„Magas hegyre menj föl, ki örömhírt viszel Sionnak, kiálts erős hangon, ki örömhírt viszel Jeruzsálemnek! Kiálts, ne félj! Mondd Júda városainak: Itt van Istenetek! Az én Uram, az Úr jön hatalommal, karja uralkodik. Vele jön szerzeménye, előtte jön, amiért fáradozott. Mint pásztor, úgy legelteti nyáját, karjára gyűjti a bárányokat, ölébe veszi őket, az anyajuhokat szelíden terelgeti."* (9–11. v.)

„Isten szeme a mélységbe néz!" És mindegy, hogy bűne következtében vagy próbatétel okán, okkal vagy belátható ok nélkül talál-e ott valakit: ha úgy látja, hogy a mélységben vergődő teremtménye alázatot tanúsít iránta, akkor meglátogatja. És látogatása nem csapást fog hozni, hanem szabadulást. Szabadulást és az Isten jelenléte megtapasztalásának mindennél nagyobb örömét.

A vízkereszti ünnepkör utolsó vasárnapja a megdicsőült Krisztusra irányítja figyelmünket. A kiválasztott három tanítvány a hegyen megtapasztalhatta, hogy az ember Jézusban valóban Isten látogatott a földre, és ez nem csapás, hanem a legnagyobb jó, amely minden emberi elképzelést felülmúl. Igazából az ő eljövetelével teljesült a próféta igéje: *„Itt van Istenetek!"* És Jézus emberi személyében nem is csak Jeruzsálemhez és Júda városaihoz jött el, hanem minden néphez és minden emberhez. És a megdicsőülés hegyéről azért indult el a Golgota felé, hogy az emberlét legnagyobb mélységében is jelen lehessen.

A Golgota keresztjén megvalósul, ami ember számára elképzelhetetlen: Isten függ ott, Istentől elhagyatva. Luthernak igaza van: ez emberi értelemmel meg nem közelíthető csoda! Ezt érteni nem, csak hódolattal imádni lehet! Isten kész volt idáig elmenni, hogy így mutassa meg: ő nemcsak látja a bűn és halál mélységében vergődő gyermekeit, hanem valóban elhagyja értük a mennyet, leszáll az istennélküliség sötét poklába, és – beteljesítve a próféta szavát – *„karjára gyűjti a bárányokat, ölébe veszi őket",* hogy amikor majd új eget és új földet teremt, ahol teljes dicsőségében fog örökké uralkodni, beteljesítse a prófécia másik felét is: *„Vele jön szerzeménye, előtte jön, amiért fáradozott."*

■ Véghelyi Antal

Imádkozzunk! „Mialatt tested a sírban, lelked a pokolban volt, a latorral a paradicsomban voltál, és mint Isten a trónuson is ott voltál az Atyával és a Lélekkel együtt, mindeneket betöltve, felfoghatatlan Krisztus. Mily életteljesnek, a paradicsomnál mennyivel gyönyörűbbnek és minden királyi palotánál ragyogóbbnak bizonyult, Krisztus, a te sírod, a mi feltámadásunk forrása." (Aranyszájú Szent János liturgiájából)

Krisztus, menny, föld alkotója

▶ **A vízkereszti időszak utolsó vasárnapjával zárul le a megtestesülés nagy ünnepköre. A vízkereszt ünnepe utáni vasárnapok mindegyike epifánia folytatásának tekinthető, mert Krisztus királyként jelenik meg az evangélium elbeszélése szerint. Jézus isteni természetének jelei mutatkoznak meg vízkeresztkor, a „három csodával ékesített szent napon" és az ez után következő eseményekben is, a mai vasárnapon pedig az Atya egyértelmű bizonyságtételét halljuk a kiválasztott igeszakaszokban: *„Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm…"* (Mt 17,1–9; 2Pt 1,16–21)**

Az ünnep graduáléneke a 9. században keletkezett, ismeretlen szerzőtől származó *Rex Christe, factor omnium – Krisztus, menny, föld alkotója* (EÉ 358) himnusz. Dallamát énekeskönyvünkben a – szintén a himnusz műfajához tartozó – *Csillagoknak alkotója* (EÉ 359) énektől kölcsönzi.

A legkorábbi adatok az első ezredforduló idejéből igazolják a *Krisztus, menny, föld alkotója* himnuszt, ekkor mint a szenvedés idejére való éneket közlik. A himnuszok alapvetően az imaórák (zsolozsma) részei, közülük néhány mégis helyet kapott olyan misékben, melyeknek a felépítése rendhagyó. A *Rex Christe, factor omnium* a nagycsütörtöki liturgiában körmeneti himnuszként található meg német és magyar vidéken is.

Mai főénekünk egyik érdekessége, hogy anyanyelvi fordításai viszonylag későn, a 19. században készültek. *Luther* maga „nagyon jó himnusznak" (optimus hymnus) tartotta ezt az éneket, mégsem fordította le németre. Latin nyelvű az a két korálfeldolgozás is, amelyek megörökítették jelenlétét az evangélikus énekrepertoárban. Az egyik *J. S. Bach* négyszólamú korálja (BWV 335), a másik pedig *J. H. Schein* 1627-es *Cantionaléjában* maradt fönn. Mindkét mű a himnusz eredeti dallamát dolgozza föl.

Ennek az éneknek a másik érdekes vonatkozása, hogy közvetett formában a szövegéhez tartozó saját dallama is megtalálható énekeskönyvünkben. A középkorban a *Rex Christe, factor omnium* Európa-szerte az egyik legkedveltebb himnusz volt, több dallam- és szövegvariánsa maradt fönn. A 12–14. század folyamán a szövegben megjelentek refrénes betoldások; ilyen, a himnusz dallamára énekelt toldalékként kapcsolódott a főszöveghez a *Laus tibi Christe, qui pateris* refrénvers – vagyis: *Dicsőítünk, Krisztus, aki szenvedtél* (EÉ 199). A mai főéneknek e „leszármazottja" önállósult, és a *Rex Christe, factor omnium* dallamával összekapcsolódva a reformáció korától kezdve fontos részévé vált a protestáns énekkincsnek is.

ÉNEKKINCSTÁR

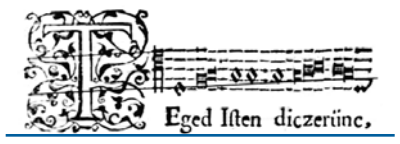

A mai vasárnap fő gondolata Krisztus isteni dicsőségének kinyilatkoztatása, ezzel keretbe foglalja a vízkereszt és a rá következő vasárnapok üzenetét. Ebben az időszakban hétről hétre elhangzik a kegyelemhirdetésben: „ Isten megkönyörült rajtunk a Jézus Krisztus által, akiben az Ige testté lett, itt élt közöttünk, és akinek láttuk dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét."

Az emberré lett Krisztusban maga Isten jelent meg a földön, hogy majd húsvétkor bűnbocsánatot adjon az embereknek. Ezt a gondolatot hangsúlyozza a mai vasárnapra választott graduálének: „Krisztus, menny, föld alkotója, / A hívőknek Megváltója, / Hallgass meg, ha téged áldunk, / S trónodhoz száll imádságunk! // Ádámban mi mind vétkeztünk, / Kárhozatra ezért estünk; / De te keresztfán meghaltál, / És nékünk életet adtál. // Dicsőségedből lejöttél, / Mi testünkbe felöltöztél; / S kik a bűn útjára térünk, / Sok nagy kínt szenvedtél értünk. // Fogságból megszabadultunk, / Sebeiddel meggyógyultunk; / Bűntől, haláltól, ó, áldott, / Megváltottad a világot." (1–4. vsz.)

A záró két strófa már a következő nagy ünnep fényét vetíti előre: „Keresztfád királyi trón lett, / Erre a föld megreszketett; / Lelked égbe szállt, szent Fölség, / S elsötétedett a föld s ég. // A mennyben megdicsőültél, / Istennek jobbjára ültél; / Ott a te királyi széked, / Onnan kormányzod néped." Ámen.

■ Barta-Gombos Arikán

Az Evangélikus Élet 2005., 2006., 2007. és 2008. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Újra Kölcsey-verseny a Himnusz születésnapján

Az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium immár hetedik alkalommal rendezte meg január 23-án a magyar kultúra napja előtt tisztelegve a Kölcsey versmondó és népdaléneklési versenyt az ország összes evangélikus diákja, valamint az orosházi és környékbeli tanulók számára. A versenyhez kapcsolódóan – a hagyományokhoz híven – rajzpályázatot is meghirdettek. A szavalóversenyre és a rajzpályázatra a 7–12. osztályosok, az énekversenyre pedig az 5–12. osztályosok jelentkezését várták.

A szavalóversenyen a kötelező vers *Kölcsey Ferenc Himnusza* volt. A szabadon választott verssel a szervezők a Kazinczy-évhez igyekeztek kapcsolódni, így egy *anyanyelvről szóló vers* tolmácsolása volt a tanulók feladata. Az énekesek kötelező dala az I. kategóriában (5–6. o.) a *Repülj madár, repülj;* a II.-ban (7–8. o.) az *Az hol én elmenyek;* a III. kategóriában (9–12. o.) a *Bús a kis gerlice madár* volt. A rajzpályázaton a tanulók egy Himnusz-illusztrációval vagy egy Kazinczy-évhez kapcsolódó plakát tervezésével indulhattak. A beküldött munkákat az iskola díszterében tekinthették meg az érdeklődők.

Az ének- és szavalóversenyre összesen ötvenhét diák jelentkezett, a rajzpályázatra hatvanegy tanuló küldte el munkáját.

A verseny – az iskola igazgatójának, *Jantos Istvánnénak* a köszöntő szavai után – igen felemelő pillanatokat tartogatott a hallgatóságnak. A szép szavalatok és éneklések után az eredményhirdetés izgalmas percei következtek. A versenyzők teljesítményét a zsűrielnökök minősítették. A szavalókét a 7–8. osztályosok kategóriájában *Vetésiné Petrányi Erzsébet,* a Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény nyugalmazott magyartanára; a 9–12. osztályosokét *Varga Zoltán,* a Magyar Rádió munkatársa; az éneklőkét *Kákay István,* a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója értékelte. A képzőművészeti alkotásokat *Celuskáné Csepregi Alícia,* az intézmény tanára minősítette.

FOTÓK: DÉR TAMÁS

■ Oláh Rita

Pápai példa

Példaértékű együttműködés valósult meg Pápán a Biblia évében a város vezetése, az egyházak helyi képviselői és a városi múzeumok, gyűjtemények között – hangzott el január 24-én az evangélikus gyülekezeti házban tartott sajtótájékoztatón. Az eseményre a Biblia-év zárásaként került sor a városi kulturális intézmények vezetőinek, illetve a lelkészeknek a részvételével.

FOTÓ: BABOS JÁNOS

Dr. Áldozó Tamás alpolgármester kijelentette, hogy az együttműködésben részt vevők gazdagíthatják egymást, rácsodálkozhatnak egymás értékeire. Például olyan könyvtári érdekességekre is sikerült felhívni a figyelmet, amelyek ritkán kerülhetnek a látogatók szeme elé – mondották a gyűjtemények képviselői. Az együttműködés másik gyümölcse az a füzet volt, amelyben az egész Biblia-év pápai programjai olvashatók.

■ P. S.

Trajtler Gábor kitüntetése

Belváros-Lipótváros Önkormányzatának kulturális, emberi jogi és kisebbségi bizottsága a kerületben végzett kimagasló kulturális tevékenysége elismeréseként Kölcsey Ferenc-díjat adományozott *Trajtler Gábor* orgonaművésznek, aki idén tölti be nyolcvanadik életévét, és immár ötvenedik éve szolgál a Deák téri gyülekezetben. A kitüntetés ünnepélyes átadására január 22-én, a magyar kultúra napján került sor a Pilinszky János irodalmi kávéházban.

HIRDETÉS

Február 4-én, szerdán 20 órakor a Magyar Katolikus Rádió hullámhosszán jelentkezik *A hit öröme* című műsor. Az adás témája: *Az ökumené evangélikus szemmel. Kendeh K. Péter* evangélikus lelkésszel, a Luther Kiadó igazgatójával *Török Csaba* beszélget. A rádió Budapesten és környékén a 810 kHz-es, az ország más részeiben az 1341 kHz-es középhullámon fogható. A műsor elérhető a *www.katradio.hu* internetes oldalon is.

Szeptember végén folytatjuk?

ÉGTÁJOLÓ

Túl vagyunk az imahéten. Bizonyára akadnak, akik valóban úgy érzik: szép volt, jó volt, elég volt… Ha Isten engedi és élünk, jövőre majd ismét találkozunk. Pedig 2009 új lehetőséget kínál.

Attól tartok, nem mindenki figyelt fel a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) decemberi közgyűlésének ajánlására, amely lapunkban is megjelent. Emlékeztetőül a lényeg: *„A MEÖT közgyűlése ajánlja tagegyházainak, hogy a Teremtő iránti hálánk és hódolatunk kifejezése, a teremtett világ tudatos megőrzése és felelős védelme, ökumenikus együtt munkálkodásunk kiszélesítése és megerősítése érdekében 2009-től a szeptember utolsó és október első vasárnapja közötti időszakot teremtésvédelmi hétként hirdessük meg és ünnepeljük a MEÖT tagegyházaihoz tartozó gyülekezetekben és intézményekben.”*

Ezzel végre csatlakozhatunk a 2007-ben Nagyszebenben tartott harmadik európai ökumenikus nagygyűlés felhívásához, amelyet az öreg kontinens katolikus, ortodox és protestáns vezetői így fogalmaztak meg: *„Javasoljuk, hogy a szeptember 1-je és október 4-e közti időszakot szenteljük a teremtés védelméért és a fenntartható életstílusok elterjedéséért való imádkozásnak, hogy ezáltal ellensúlyozzuk tetteinket, amelyek a klímaváltozáshoz vezettek.”*

A cél, hogy újra felismerjük: a világ, amelyben élünk, nem csupán natúra, hanem első renden: kreatúra! A felvilágosodás félrevezető jelszava helyett – „Vissza a természetbe!” – hirdessük: „Vissza a Teremtőhöz!” Mindenek Ura, Alkotója és Fenntartója felelős gazdaként helyez minket a teremtett világba, hogy őrizzük és műveljük az ő jó rendje és akarata szerint, együtt teremtménytársainkkal, együtt teremtménytársaink javára.

Mindez csak annak a számára tűnhet üres jelszónak, aki világunk olyan rejtett oázisában él, ahol nem fenyegeti a szennyezett levegő, víz és élelmiszer veszélye. De vajon akadhat-e még ilyen steril „óvóhely” az ember által megmérgezett földgolyón?!

Az imaheti textusok között többször is előkerült a teremtéstan Magna Chartájaként emlegetett páli igeszakasz: *„…a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.”* (Róm 8,19) Nyilvánvaló, hogy az apostol kétezer évvel ezelőtt még nem az ökológiai krízisre gondolva vetette papírra ezeket a drámai sorokat, de ma bátran aktualizálhatjuk üzenetét ebben a kontextusban is.

A teremtett világ végső soron az embertől, az ember gátlástalan, felelőtlen önzése miatt szenved. Emiatt hangzik a pusztuló erdők, kihaló állatfajok gyakran néma segélykiáltása. De paradox módon maga az ember is szenved mindettől. Szenvedünk mások és önmagunk mohó önzésétől. Rá kellene döbbennünk végre, hogy mi is szerves, integráns részei vagyunk a teremtett világnak: vele együtt szenvedünk, és vele együtt sóvárgunk.

Talán ebben az összefüggésben rövid említést érdemel, hogy milyen látványos sóvárgást, szinte messiásváró reménységet figyelhettünk meg emberek tömegének az arcán az új amerikai elnök beiktatási ünnepségén. De reálisan gondolkodva tudnunk kell: egyetlen ember, még ha amerikai elnök is, még ha valóban újat és mást remélhetünk is tőle, mint leköszönt elődjétől, egymagában nem tud csodákat tenni megsebzett, beteg világunkban…

A sóvárgás anyanyelvünk szemléletes, sokatmondó, gyönyörű kifejezése: a sóra váró ember vágyakozása, reménysége rejlik benne. Azt várjuk, ami, aki újra zamatot hoz ízetlen, kiégett életünkbe, és gátat szab a romlásnak, megőrizve értékeinket. Nem véletlen, hogy az, aki életét áldozta a világért, hogy legyőzze a bűn, a halál pusztító hatalmát, így határozta meg tanítványai identitását, küldetését: *„Ti vagytok a föld sója.”* (Mt 5,13)

Az Isten Fiától jó ízt kapott „Istenfiak”, a Mester kreatív szeretetétől „zamatos” tanítványok megjelenésére sóvárog a világ. Azokra vár, akik évente nemcsak egy hétig képesek együtt imádkozni és egymásra figyelni, hanem készek a folyamatos és felelős együtt gondolkozásra és cselekvésre. Nemcsak kiemelt célokat szolgáló kampányidőszakokban, mint amilyen a Biblia éve vagy a Városmisszió volt, hanem az úgynevezett szürke hétköznapokban is, hogy egy élhetőbb világot adhassunk tovább gyermekeinknek, unokáinknak.

Hála Istennek, valami elindult: apró jelek, kis lépések. Ilyen a szeptember végére meghirdetett teremtésvédelmi hét, melynek előkészítése érdekében értékes kiadványok sora jelent meg. Elsőként a Luther Kiadó tette asztalunkra *A teremtés ünnepe* című, lapunkban már ismertetett könyvet, amely a témával kapcsolatos teológiai tanulmányok, fotók, liturgikus szövegek gazdag tárháza.

Katolikus testvéreink sem maradtak le a nemes versenyben. Sőt a közelmúltban egyszerre négy, az egész témakört átfogó kiadványt jelentettek meg a Szent István Társulat gondozásában, remekül átgondolt koncepció szerint. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia körlevelet adott ki a teremtett világ védelméről, az ebben foglaltak kézzelfoghatóvá tételéhez pedig három kísérő füzet is megjelent. Az első egy tanulmánygyűjtemény, amely a környezettudatos gondolkodást igyekszik elősegíteni. A második a teremtésvédelemről szól lelkipásztoroknak, közösségeknek. A harmadik pedig katechetikai óravázlatokat kínál, a legkülönbözőbb korcsoportokban segítve a környezeti nevelést.

Említést érdemel még, hogy a MEÖT – egyházunk Ararát munkacsoportjával együttműködve – az imahéthez kiadott füzethez hasonló segédanyagot készít elő a szeptemberi teremtésvédelmi hétre.

Mindezeket nagyszerűen használhatjuk mi is gyülekezeti közösségekben éppúgy, mint oktatási intézményeinkben. Bőséges a kínálat, van muníció a közös gondolkodáshoz, ökumenikus együtt munkálkodáshoz. Nem kell jövő januárig, de még ez év szeptemberéig se várnunk. Ne feledjük az apostol ébresztő szavát: *„…a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését”* – akik mi is lehetünk!

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

Jótékonysági rendezvény a leprások világnapja alkalmából

Folytatás az 1. oldalról

Az érdeklődők és a támogatók filmvetítés és beszámolók segítségével ismerkedhettek meg a misszió szolgálatával. A szervezet tagjai a gyógyítás széles körű biztosításával, jog- és érdekvédelemmel, felvilágosítással, egészségmegőrzéssel, önsegítő hálózat kiépítésével, rehabilitációval, oktatással, reintegrálással és még sok minden mással próbálják segíteni, megkönnyíteni a betegségben szenvedők életét.

„A leprás betegekkel való bánásmód a világ számos országában nemcsak egészségügyi, hanem egyenesen emberi jogi kérdéseket vet fel. Hiszen hogyan lehet megalázni, megbélyegezni, kirekeszteni és a társadalomból kitaszítani milliókat azért, mert egy bizonyos betegségben szenvednek? Mivel nem tudják magukat megvédeni, és érdekeiket nem tudják képviselni, ezt nekünk kell megtennünk helyettük” – összegezte feladataikat *Geoff Warne,* a Nemzetközi Lepramisszió főigazgatója a lepra elleni harc világnapja alkalmából írt levelében, melyet minden megemlékező tagországnak elküldött.

Az LM részben e cél megvalósításáért hozta létre a Leprásokért Alapítványt. Ennek segítségével ezentúl lehetőségük nyílik állami pénzek megpályázására, valamint – három év múlva – fogadhatják a személyi jövedelemadó felajánlott egy százalékát is.

■ Jenei Orsolya

Biztonságosabb otthonok

A máltai szeretetszolgálat programja időseknek

Csúszásmentes burkolat, „eltüntetett” küszöb, fürdőkád helyett zuhanytálca – néhány példa arra, hogyan lehet viszonylag kis átalakítással-beruházással biztonságosabbá tenni egy otthont. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemrégiben meghirdetett *idősbarát lakásprogramja* keretében ilyen munkálatokat kívánnak támogatni.

A program célja – ahogyan a január 26-ai sajtótájékoztatón *Győri-Dani Lajos,* a szeretetszolgálat közép-magyarországi régiójának vezetője is elmondta – annak elősegítése, hogy az időskorúak minél hosszabb ideig saját lakásukban élhessenek, önállóan. A Szociális és Munkaügyi Minisztériummal közösen kiírt pályázaton maximum bruttó négyszázezer forintra pályázhatnak azok a hatvanöt évnél idősebb magyar állampolgárok, akik otthon élnek, és valamilyen szociális alapellátásban – például étkeztetésben, házi segítségnyújtásban, nappali ellátásban – részesülnek. A rendelkezésre álló összesen közel kétszázötvenmillió forint előreláthatóan hatszáz lakás átalakításának költségeit fedezi.

A pályázatok beadási határideje február 23. Bővebb információkat a *www.maltai.hu* oldalon lehet olvasni.

▶ *EvÉlet-infó*

Jane Haining, a „skót Schindler”

Jane Haining skót presbiteriánus missziós nővér Magyarország 1944. márciusi német megszállása után sem hagyta el a rábízott zsidó gyermekeket – Budapesten maradt, jóllehet szabadon hazatérhetett volna hazájába. Tettéért még ugyanezen év augusztusában életével fizetett Auschwitzban.

A nagy-britanniai Holocaust Educational Trust nevű szervezet a közelmúltban kezdeményezte, hogy a brit állam hivatalosan is ismerje el a „skót Schindlerként” emlegetett Jane Haining bátorságát – jelent meg december végén a *The Independent* című brit lap internetes kiadásában. *Karen Pollock,* a szervezet ügyvezető igazgatója a lapnak nyilatkozva úgy vélte, hogy a holokauszt brit hőseinek tetteit állami szinten soha nem ismerték el megfelelően, ezért céljuk az, hogy felhívják a közvélemény figyelmét erre a hiányosságra, és szorgalmazzák a helyrehozását.

A skóciai Dunscore faluból származó Jane Haining harmincöt évesen került Budapestre egy leányotthon nevelőnőjeként. A második világháború kitörésének hírére, amely cornwalli nyaralása közben érte, azonnal Budapestre utazott.

Amikor a megszállás után a németek felszólították, hogy hagyja el az iskolát, és térjen vissza Skóciába, Miss Haining a beszámolók szerint így felelt: „Ha ezeknek a gyermekeknek szükségük volt rám a napsütésben, mennyivel inkább szükségük lesz a sötétségben!”

Az ekkor negyvenhét éves nővérnek azt parancsolták, hogy varrjon sárga Dávid-csillagot a zsidó árvák ruhájára. Egy hónappal később kémkedés és zsidókkal való érintkezés vádjával letartóztatták; az is a bűnlajstromán szerepelt, hogy a BBC-t hallgatta.

Hazájában jelenleg mindössze egy glasgowi templom festett üvegablaka és egy – szülőfaluja plébániáján található – apró emléktábla őrzi a skót mártír emlékét. A Jane Haining iránti növekvő figyelem jele ugyanakkor, hogy történetét *Bátorság a háborúban* című legújabb könyvében *Gordon Brown* brit miniszterelnök is felidézi, illetve tavaly nyáron első izraeli látogatása alkalmával szóban is méltatta honfitársa hősiességét. A „skót Schindler” életéről, aki egyike volt a holokauszt „mindössze” tíz skót áldozatának, film is készül.

▶ *MTI*

Imahétzáró istentisztelet…

…Bécsben

Többéves hagyomány, hogy a bécsi magyar gyülekezetek közös istentisztelettel zárják az ökumenikus imahetet. Az ünnepélyes alkalomra az anyaországból hívnak vendég igehirdetőt. Január 25-én a bécs-belvárosi református templomban *Gáncs Péter,* a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke prédikált. Az istentiszteleten együtt szolgált *Karvanszky Mónika* református segédlelkész, *Soós Mihály* református lelkész, Gáncs Péter püspök, *dr. Solymár Mónika* evangélikus lelkész, illetve *Simon Ferenc* római katolikus esperes.

…Miskolcon

Zsúfolásig megtelt a Miskolci Egyetem díszaulája január 25-én délután. Több mint ezerötszáz hívő énekelt, imádkozott együtt az imahét záró istentiszteletén, amely *Ternyák Csaba* római katolikus érsek, *Csomós József* református püspök, *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, *Kocsis Péter Fülöp* görög katolikus püspök, illetve *Pecsuk Ottó,* a Magyar Bibliatársulat főtitkára szolgálatával zajlott.

▶ *EvÉlet-infó*

Ökumené titoknoki szinten

Miután a református püspöki hivatal néhány hónapon belül Veszprémből Pápára költözik, Győr marad az egyetlen dunántúli város, amely két felekezetnek is püspöki székhelye. (Debrecen van még hasonló helyzetben az ország túlsó végén.) Sőt ha a közeli pannonhalmi apátságban szolgáló püspököt is ideszámítjuk, akkor vidéken – statisztikailag kifejezve – hazánknak ebben a térségében a legmagasabb az egységnyi területre eső püspökök száma.

A főpásztorok mellett – néha láthatatlanul – püspöki titkárok is szolgálnak, akik felekezetre való tekintet nélkül nem diplomáciai szinten vannak kapcsolatban egymással. Már legalább fél éve, hogy egy találkozás alkalmával megbeszéltük *Bodó Zoltán* kollégámmal – *dr. Pápai Lajos* győri római katolikus megyés püspök személyi titkárával –, hogy nemcsak telefonon értekezünk, vagy protokollalkalmakkor találkozunk, hanem legalább egyszer a hivatalban személyesen is meglátogatjuk egymást.

Az idei ökumenikus imahét lehetőséget adott arra, hogy az első lépést megtegyük. Evangélikus püspöki titkárként a szerdai napon így jutottam el nem hivatalos baráti – vagy sokkal inkább testvéri – látogatásra a közeli Káptalandombra, a püspökvárba.

Vendéglátóm a portán várt, majd bemutatta hivatalát, és egy kézfogás erejéig a megyés püspök is fogadott. Egy frissítő után az épület megtekintése következett. Vezetőmtől megtudtam, hogy a római katolikus egyházban minden püspöki hivatal olyan jog- és feladatkörrel bír, mint nálunk az Országos Iroda. Győrben negyvenhárom munkatárs dolgozik egy olyan épületben, amely a különböző munkaágak irodái mellett helyet ad kegyszer- és könyvesboltnak, ostyasütő üzemnek, az egyházmegyei újság szerkesztőségének, de még konyhának is. Sétánk során megismerhettem a hivatal legfontosabb munkatársait, például *dr. Bóna László* püspöki helynököt (a püspök helyettesét), aki elmondása szerint – kisebb-nagyobb szabadságokkal megszakítva – ötvennégy éve dolgozik itt. Mosolyogva említette, hogy természetesen ezeket a bizonyos szabadságokat nem önszántából vette ki: a pártállami időkben vetették ki vele, és olyan kegyhelyeken kellett bentlakással „letöltenie” őket, mint például Márianosztra…

FOTÓ: NÉMETH GYULA

Bodó Zoltán és Menyes Gyula

A püspökvár zegzugos folyosóit, szobáit, szalonjait, termeit, kápolnáját, könyvtárát járva bepillanthattam még a konditerembe is. De megállhattam a pince bejárata előtt olyan szent helyen is, ahol *Apor Vilmos* mártír püspököt egy szovjet katona pisztolylövése 1945-ben halálosan megsebesítette, valamint beleülhettem abba a székbe, amelyen *II. János Pál* pápa ült 1996-ban, győri miséje alkalmával. Külön ajándék volt vendéglátómtól, hogy felkísért a püspökvár tornyába is, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a városra.

Amikor a püspöki titkár napi programjáról volt szó, Bodó Zoltán elmondta, hogy a napi papi teendői, majd reggeli után a hivatali munka mindennap megbeszéléssel és közös postabontással kezdődik, melyen a püspökön, a titkáron és az irodaigazgatón kívül a munkaágak vezetői – oktatás, építésügy, gazdasági vezető – is részt vesznek.

Végül azzal búcsúztunk, hogy hamarosan én is vendégül láthatom kollégámat. Talán valamikor pünkösd után kerítünk rá alkalmat, jelképezve azt, hogy nemcsak a hivatalos ökumenét akarjuk megélni, hanem a Lélek egyesítő csodáját is.

■ Menyes Gyula

Református püspökök beiktatása

Egy héten belül iktatják hivatalába mind a négy megválasztott református püspököt. A hat évre megválasztott püspökök világi vezetőtársai, a főgondnokok, valamint az egyházi és világi főjegyzők is ekkor foglalják el hivatalukat.

A Tiszáninneni Egyházkerületben január 24-én, szombaton Miskolcon, a Tiszántúli Egyházkerületben január 27-én, kedden Debrecenben, a Dunamelléki Egyházkerületben január 28-án, szerdán Budapesten, a Dunántúli Egyházkerületben pedig január 30-án, pénteken Pápán tartották-tartják a beiktatást.

A négy egyházkerület közül csak a dunántúliban választottak új püspököt *Steinbach József* személyében, aki *Márkus Mihályt* váltja. Márkus Mihály az egyházi törvény szerinti legtöbb időt, három ciklust, azaz tizennyolc esztendőt töltött a Dunántúli Egyházkerület élén. A másik három püspököt újraválasztották, így továbbra is *Bölcskei Gusztáv* a Tiszántúli, *Bogárdi Szabó István* a Dunamelléki, *Csomós József* a Tiszáninneni Egyházkerület püspöke.

Az egyházkerületek alakuló ülésükön immár az újonnan beiktatott püspökökkel az élükön új tisztségviselőket is választanak, például a kerületek bíróságát, püspöki titkárait, jogtanácsosait. Ezenkívül tagokat jelölnek a zsinati bíróságba, bizottságokba és a zsinati tanácsba.

A zsinat lelkészi elnökét a négy püspök közül választják majd meg február 25-én.

▶ *Forrás: www.reformatus.hu*

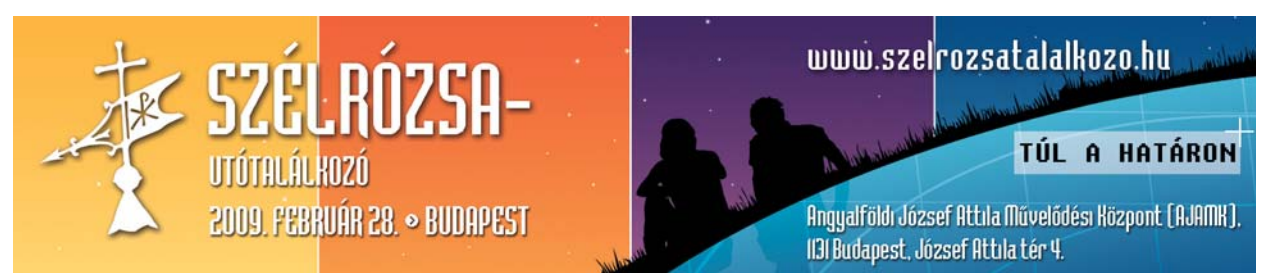

Befejeződött az ökumenikus imahét

Folytatás az 1. oldalról

Veszelka Tamás rámutatott az egyéni és közösségi megtérés együttes fontosságára, amely nélkül nem valósulhat meg bennünk és közöttünk a Krisztusban való teljes egység. „Széthúzásunk botránya miatt könyörgünk Istenhez bocsánatért és azért is, mert képtelenek vagyunk a megbékélés követeinek szerepét betölteni a világban” – hangzott a református ifjúsági vezető fohásza.

Az ökumenikus ifjúsági istentisztelet vendég igehirdetője *Nagy Krisztián,* az egri bazilika káplánja volt. Jn 17,7–11 alapján tartott igehirdetésében azt vizsgálta, igaz-e, és mennyiben igaz a mondás: „A fiataloké a jövő.” A világban működik egy olyan Lélek, amely egységre hívja a Krisztus-hívőket hitben, reménységben és szeretetben. Sok mai fiatalban megvan a fogékonyság a Lélek munkájának befogadására, és ez a jövőre nézve biztató jelenség. A mondás önmagában azonban nem igaz, mert a jövő Jézus Krisztus kezében van, és a világnak akkor van biztos jövője, ha a fiatalok meghallják a hit, remény, szeretet egységére hívó szót, és a mindennapi gyakorlatban is megélik, megvalósítják annak lényegét.

A különböző irányokból érkező keresztények számára az egységtörekvésekben rejlik a közös találkozási pont. Ezt is jelképezi számunkra a kereszt középpontja, valamint az a szimbolikus cselekedet, amely két, egymást keresztező fadarabot egy közös pontban rögzít. „Mi, akiket minden téren megosztottság jellemez, hogyan tudunk mégis egy irányba menni?” Nagy Krisztián szerint nekünk, akik ismerjük Jézus tanítását, az a feladatunk, hogy megmutassuk a világnak, mit jelent az egy hitben és egy közösségben megvalósított egység. Ahhoz, hogy világunk jövője biztosítva legyen, azokra a fiatalokra van szükség, akik rátalálnak magukban a krisztusi lélekre, és abból kiindulva fel tudják mutatni a jézusi lelkület cselekedeteit: képesek imádkozni és tenni a szegényekért, a nélkülözőkért, a bajba jutottakért, a háborútól szenvedőkért.

Körmendy Petra Kornélia, az evangélikus Egyetemi és Főiskolai Gyülekezet lelkésze az istentisztelet liturgiájába illesztett szimbolikus cselekedet jelentéséről és jelentőségéről beszélt a gyülekezetnek. Egy katolikus, egy református és egy evangélikus fiatal az ifjúsági ének alatt két fa ágat kötözött össze kereszt alakba a közös egységkeresés jelképes kifejezéseképpen. Az egész kereszténység egyetemes hitvallásának, az *Apostoli hitvallásnak* az elmondása közben a fiatalok a magasba emelték az idei imahét szimbólumává lett – Ezékiel próféta látomása által ihletett – fa ágkeresztet.

Az ökumenikus ifjúsági istentisztelet a Lágymányosi Ökumenikus Központban megrendezett szeretetvendégséggel és keresztény ifjúsági zenekarok koncertjével zárult.

■ P. G.

FOTÓK: PÁLMAI ZOLTÁN

A Budapesti Református Egyetemi Dicsőítők (BRED) szolgálata az istentisztelet után

Megkérdeztük…

…Körmendy Petra Kornélia evangélikus egyetemi lelkészt, milyen üzenetet hordoz, hogy ifjúsági istentisztelettel zárult az imahét, s hogy fiatalok felekezeti határokra tekintet nélkül együtt ünnepelnek.

– Évek óta hagyomány, hogy az ifjúság zárja az imahetet. Az, hogy az Ökumenikus Ifjúsági Iroda, vagyis az ÖKI szervezi, nekünk ma azt jelenti, hogy a fiatalok fogják ezt továbbvinni. Hogy abból a „botrányból”, amelyet a keresztények szétszakadozottsága jelent, s amelyben élni vagyunk kénytelenek, a prekoncepciók és előítéletek nélkül létezni képes, változtatni tudó fiatalok tudják majd az egyházat jobban az egység felé mozdítani. Bennünk még nem élnek áthághatatlan korlátok, nem épültek fel lebonthatatlan falak, ezért mi vagyunk azok, akik talán a legtöbbet tudjuk tenni az egységért. Ezért is nagyon jó, hogy az ÖKI szervezi azt az istentiszteletet, a Közös Pont fesztiválmisszióban részt vevő fiatalok énekelnek, és viszik az egész liturgikus szolgálatot. Jó is, hogy ilyen gazdag ez az alkalom három koncerttel, teaházzal, találkozással, közösségépítő együttléttel.

– Mint egyetemi lelkésznek mi a tapasztalata: az év többi részében is igénylik a fiatalok az imahetihez hasonló ökumenikus programokat?

– A fiatalok szerencsére nagyon nyitottak, érdeklődőek – bárhová elmennek. Hozzánk, az evangélikus egyetemi gyülekezetbe elsősorban nem „evangélikus keresztény hátterű” fiatalok járnak, hanem nagyon sokan „kívülről” jövők. Ha azt látják, hogy az egész csak egy „vizit”, felvonultunk egymás mellé, de lényegében semmi nem változik – az nem szólítja meg őket. Ha élő alkalomról van szó, az viszont mindannyiunkat mozdít egymás felé. Utána szívesen maradnak együtt, és ez természetesen nemcsak az év egy hetében, az ökumenikus imahéten érvényes, hanem egész évben.

– Mi az üzenete ennek a felnőttek, és mi a többi, egyházhoz nem kötődő fiatal számára itt, a lágymányosi egyetemi városrészben?

– A választóvonal nem is fiatalok és idősek között húzódik, hanem – életkortól függetlenül – azok között, akiknek még nyitva a szívük az egységre, és akiknek már nem. Senki nem úgy születik ugyanakkor, hogy a szívében falak vannak, amelyek elválasztják a többi felekezettől, de akiben már felépült, abban igen nehéz lebontani. Ami itt az ÖKI-ben, a Közös Pontban, illetve az ökumenikus imahét záró istentiszteletén létrejön, hiszem, hogy példaértékű, példamutató, vonzó tud lenni mindenki számára.

Nagy Krisztián, Veszelka Tamás, Pákozdi István és Körmendy Petra

…Nagy Krisztiánt, az egri bazilika káplánját, a záró istentisztelet igehirdetőjét arról, hogyan fogalmazná meg az ökumené lényegét a fiatalok sajátos szemszögéből.

– Ez mindenekelőtt Szentlélek-megtapasztalás, az egység Lelkének megtapasztalása. Petrával is arról beszélgettünk az imént, hogy minden ökumenikus alkalom tulajdonképpen Szentlélek-ünnep. Ez ad inspirációt, lelkesedést a fiataloknak. A Közös Pontban is ez tetszik annyira, ezt a lelkesedést tapasztaltam meg. Ha hibázunk, vagy gyengék, bűnösök vagyunk is, akkor is ott van bennünk a lelkesedés, a nyitottság egymás és Isten iránt.

– Természetesebbnek veszik, hogy az egyes felekezetek különböznek?

– Sőt sokkal poénosabban is vesszük ezeket az eltéréseket. Tudunk nevetni a hitünkből fakadó különbségeken anélkül, hogy kifiguráznánk a hitigazságokat. A felfogásokban, a teológiákban nincsenek akkora különbségek, sőt időnként egészen banálisnak tűnnek… Mindezekről örömmel és mosolyogva tudunk beszélni, így jobban megismerjük és megértjük egymás hitét. Ez azért olyan fontos, mert az elfogadásnak is ez az alapja.

– Más álláspontok megismerése akár erősítheti is a saját hitünket?

– Hogyne. Olyan iskolába jártam, ahol negyvenketten voltunk egy osztályban, és egyedül én voltam hittanos. Ezt fel kellett vállalnom mindenkivel, más nézeteket vallókkal szemben, és igen erősen visszahatott a katolikus hitemre, később pedig hatással volt az elhivatásomra.

– Bizonyára nem először részese egy olyan ökumenikus alkalomnak, mint a mai.

– A Közös Ponton keresztül van kapcsolatom a lelkészekkel és a fiatalok nagy részével. Itt, az imahét záróalkalmán első ízben vagyok szolgálattevő – tavaly egy ökumenikus cserkész-istentiszteleten vettem részt Budapesten. Nagy örömmel fogadtam ezt a meghívást. Kihívásnak érzem, hogy ma este én szólhatok itt a fiatalokhoz.

■ K. D.

Zsiga bácsi álmot látott

„Szépen beszélt ma is a tisztelendő úr, bár ami igaz, az igaz, hogy pontosan miről is volt szó, azt nehéz lenne megmondani…” – gondolta magában Veres Zsiga bácsi, miközben a templomból hazafelé ballagott.

– Megjöttem, Rózsi! – kiáltott be a házba asszonyának, amikor hazaért.

– Isten hozta! – köszöntötte a felesége, majd hozzátette: – Aztán siessen ám, mert már várja a gőzölgő leves. Utána hús lesz csicsókával, hozzá savanyú és a végén rétes, ahogy szereti.

Asztalhoz is telepedtek. Ettek s hallgattak. Csend és nyugalom honolt, mint mindig. Csak az evőeszközök ütöttek némi zajt a kicsiny falusi konyhában. Amikor végeztek, Zsiga bácsi – mint rendesen – pipára gyújtott, aztán szunyókálni ment.

Furcsa álmot látott.

Isten lépett oda mellé, és így szólt nagy bizalmasan:

– Eljutott ám hozzám a hír, Zsiga bátyám, hogy nemigen tudott mit kezdeni szolgám mai prédikációjával. No, sebaj! Arra gondoltam, jöjjön már el velem kend a templomba, aztán beszéljen rólam maga a népeknek…

Meg is ijedt ám erre az egyszerű parasztember, és nagyot dobbant a szíve. De nem hiába volt ő a Veres Zsiga, végképp azért mégsem akadt el a szava a nagy megtiszteltetéstől, hanem bátran Teremtője szemébe nézett, amikor mondta:

– Legyen úgy, ahogy az Úristen akarja!

Tisztelettel levette kalapját, úgy lépett be az öreg Veres Zsiga az Úr hajlékába. Megszeppent kicsit, mert a templom tele volt népekkel, ott ült a padokban a falu apraja-nagyja, ott voltak a papok is, a katolikus plébános meg az ő református lelkésze éppúgy, mint a baptisták és az evangélikusok vezetői a szomszédos városból, és mind kíváncsian várta: mi lesz most…?

Az öreg Zsiga bácsi Istenre sandított, aki az ajtó melletti zugban húzódott meg, és belekezdett a mondandójába, halkan, majd egyre hangosabban, ekképpen:

– Kedveseim, ti, akik itt éltek, ismertek mind, és jól tudjátok, néha megesik, hogy szegény öreg fejemmel nem fogom fel, mit is mondtak a tisztelendők… A múlt héten, az imahét idején is így volt, amikor mindig más-más pap vagy lelkész prédikált a templomunkban. Tudjátok, szép és kedves dolgokat mondott mindegyik, nekem mégis hiányzott valami. Nézzétek el, ha nehezen tudok beszélni róla, nem vagyok én a szavak embere…

Arra gondoltam, hogy a mi Krisztus Urunk mindig milyen egyszerűen és szeretettel szólt mindenkihez. A tudós emberekhez úgy, hogy ők értsék, az ő szavaikkal, az egyszerű lelkekhez pedig az ő nyelvükön. Mindig Istenre figyelt, és minden szavából szeretet áradt, bárki felé fordult is. Még ha haragudott, vagy meg is feddett valakit, az is az érintett javát szolgálta. Aszerint élt, amiben hitt, teljesítette az akaratát annak, aki őt elküldte, még akkor is, amikor az életét kellett adnia.

Ti, akik az Urat szolgáljátok – a papi pad felé mutatott, és közben már szinte kiabált –, és ti, akik minden vasárnap a templomba jártok, és azt mondjátok magatokról, hogy a Krisztus követői vagytok, egész életetekkel, minden szavatokkal és cselekedetetekkel beszéljetek nekem róla, az Isten Fiáról, hogy csak vele legyen tele a szívem! Szeressetek engem és a körülöttetek élőket is úgy, ahogy ő szeretett, hogy Jézustól tanulhassak szeretni rajtatok keresztül! Legyetek hiteles példák, érintsetek meg, és ragadjatok magatokkal, hogy se én, se ti ne éljünk hiába…!

A templomban döbbent volt a csönd. Isten mosolygott. Zsiga bácsi pedig felébredt, és még soká tűnődött furcsa álmán.

■ Gazdag Zsuzsanna

Jegyzetlapok

Napló – 2009

■ Fenyvesi Félix Lajos

Új esztendő. Első napjai hideggel kezdődtek. És gyönyörű napsütéssel. Délután sétáltam a közeli utcákban, le a templomig. A havas lépcsőn állva megköszöntem Istennek az elmúlt évet, azt, hogy megadta a mindennapi kenyeret, a nem múló szeretetet. Visszafelé megálltam a platánsoros játszótéren, néztem a vidám gyerekcsapatot, a megszépülő édesanyákat. „Mi lesz velünk? A világgal?" – kérdeztem magamtól. Csak valamilyen csoda mentheti meg a magyarságot! Erkölcsi felemelkedés és újjászülető hit. Fel kell készülnünk arra, hogy minden így marad, hosszú ideig. Így pusztul minden, ahogy most. Az egész világ menekülőáradat, s az ember egyre hazátlanabb az új évszázadban.

* * *

Könyvek könyve pontokban. Az év utolsó napján megnéztem a Vakok Batthyány László Katolikus Gyermekotthonának kiállítását. Azt hiszem, a Biblia évének egyik legszebb bemutatója volt látható a Szent Anna-templomban. Megtudtam, *Louis Braille* vakok számára írt könyvét 1878-ban fogadta el a nemzetközi kongresszus. Magyarországon a 19. század végén kezdték használni ezt az írást; a 20. század elején a pontírógépeket. Az első ilyen nyomtatással készült Biblia 1917-ben került ki *Frommer Lajos* nyomdájából… Az 1970-es évektől egyházi szervezetek segítségével készült el először *Lukács evangéliuma,* majd a *Római levél,* s végül a Szentírás hiányzó könyvei. Hány áldozatos élet, segítő kéz, művészek, színészek fölajánlása: *Sinkovits Imre* zengő-szép hangján hozzájuthattak a hangos Bibliához is. A tárlat végén pedig ott az örömteli hír: napjainkban CD-n, mp3-on, számítógépen is hallhatják a látássérültek a könyvek könyvének örök üzenetét.

* * *

Kemény üzenet. Sokan elmondták véleményüket az elmúlt évről és üzenetüket az új esztendőre. *Balczó András* háromszoros olimpiai bajnok szavai kemények: „A kormány ebben az évben is eltévesztette a sorrendet: előbb be kellett volna vallani minden bűnt, azután lehet enyhébb büntetését esdekelni. " *Tőkés László* református püspök, brüsszeli uniós parlamenti képviselő a legfontosabbat mondta ki: „Amelyik párt nem hajlandó nemzetben gondolkodni, annak nincs helye a közéletben."

Kiáltani kellene a bezárt házakba és szívekbe: „Meghal Magyarország!" Mentsük meg gyönyörű országunkat! Elég volt a fosztogatásból és a rablásból. A nemzet vagyonának a teljes kiárusításából. Most éppen a magyar erdő az utolsó nagy falatok egyike. Azután nem marad más, mint a sebzett lelkek vergődő zihálása. – Mentsétek meg lelkeinket!

* * *

Január. A harangok elhallgattak, a felröppenő fények kialudtak. Az ünnep utáni csöndben még egyszer odaállunk a homályos ablakhoz, és az elmúlt időre gondolunk. Az életre és a halálra. Mit tegyünk még? Mit mulasztottunk el? Nem köszöntük meg Istennek, hogy mennyi mindent adott eddig: gazdag éveket, a mindennapi kenyeret! Megértettük az élet értelmét. A legfontosabbat: az igazságot. A keresés és tévedés, a születés és elmúlás mögött fölvillan valami örök. Mindenfélét akartunk, pedig csak az igazságot kellett volna szolgálnunk. Hiszen csak így lehet rátalálni az örömre. Felfogni, hogy minden napunk adósság a sok szépért és jóért.

* * *

Péntek esti leltár. Éjfél felé, az ajándék csendben elkészítem az elmúlt év leltárát. Életem küszködés volt. Sebzett szívem jól bírta a megpróbáltatásokat, a rapszodikus időjárást. A megaláztatásokat és rágalmakat kevésbé. A tervezett könyveket befejeztem, de az újságírás nem hagyott nyugodni. Mentségem legyen *Kosztolányi,* aki – már nagybetegen – hajnali öt órakor várta a rikkancsokat, hogy megvegye a *Pesti Hírlapot,* és megnézze, benne van-e a cikke, amelyben egy ötgyerekes árva családért emelt szót, és kért segítséget.

Az elmúlt évben olvastam egy csodálatos könyvet a vásárhelyi középparaszti gazdavilág nehéz életéről, megaláztatásuk keresztútjáról. Az ötezer tanyából csak ezer maradt meg, a többi elpusztult! A nők tökhéj kalapot viseltek, a férfiak bojtos sísapkát.

Két kedves költőbarátom meghalt. Nem volt forradalmas év; gazdasági válság volt bőven. Az emberek megfáradtak, alig érzékelték az országpusztulást.

* * *

Újrakezdés. Amikor reggel az álmok folyójából felmerülünk, új napot kezdünk. És újrakezdjük az életünket. Belénk villan, hogy mennyi időt elpazaroltunk, milyen keveset szántunk Istennek. Sokszor megfeledkeztünk az esti imádságról. „A legnagyobb újrakezdő maga Jézus Krisztus, az istenember – írja *Márai* –, aki úgy halt meg, hitte, de nem tudhatta, hogy feltámad." Mi magunk is hisszük, de nem tudhatjuk, hogy feltámadhatunk, újrakezdhetünk mindent. Hitünk a remény hite; minden misztériuma ebből fogant és épült. Mennyi felesleges dolgot cselekedtünk az elmúlt esztendőben, mennyi sebet ejtettünk embertársainkon! Hát érdemes volt ennyi lényegtelen dolgon őrlődnünk? Isten újból lehajolt hozzánk, segített. Mindent elrendezett. Tiszta lappal indulhatunk, újrakezdhetjük életünket.

* * *

Boldogság. Megértem az új esztendőt. Fakó fénnyel süt a nap. Megaláztatásokon, félelmeken át gázoltunk, de élünk. Időbe telik, amíg az ember elhiszi az erdélyi öreg evangélikus pap szavait: örüljünk a reggelnek! A január különös évszak, legtöbbször kívül esik a tél vad tombolásán. Alig van ajándéka, hiszen messze még a hóvirág, a tavasz illata. Fűtünk, de már tervezzük a kirándulásokat. Ez még nem a remény hónapja, nincs külön dallama, üzenete. Mégis. Dideregve és kíváncsian kezdjük a napokat, az égre nézünk. Nem várunk nagy dolgokat, de örülünk, hogy elkezdtünk egy újabb erőpróbát.

Átadták a Szalézi Szent Ferenc sajtóösztöndíjakat

Elektronikus sajtó kategóriában *Diós Judit,* az MR1–Kossuth rádió munkatársa, írott sajtó kategóriában *Kacsoh Dániel,* a *Magyar Hírlap* újságírója kapta idén a Szalézi Szent Ferenc sajtóösztöndíjat.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) 2001-ben alapított elismerését *Erdő Péter* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek adta át január 23-án, az újságírók védőszentje ünnepének előestéjén Budapesten, a Központi Papnevelő Intézet dísztermében. Az MKPK elnöke köszöntőjében örömét fejezte ki, hogy van olyan új nemzedék, amely megtalálja a helyes hangot a média világában, és a remény üzenetét tudja közvetíteni a társadalomnak.

Diós Judit a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen szerzett szociológusi és újságírói diplomát. Szakmai gyakorlatát a Szent István Rádiónál és a Magyar Rádiónál töltötte. Utóbbinak a *Krónika* című műsorában 2004 óta rendszeresen tudósít többek között egyházi eseményekről, szociális ügyekről.

Kacsoh Dániel a Károli Gáspár Református Egyetemen tanult történelem–kommunikáció szakon. A Magyar Rádiónál volt gyakornok, a *Magyar Hírlaphoz* 2007-ben került. A lap hasábjain rendszeresen tudósít a felekezetek rendezvényeiről. Újságíróként kiemelt céljának tekinti a történelmi keresztény felekezetekkel kapcsolatos híreknek, az egyházak üzenetének a hiteles megjelenítését a világi médiában.

▸ *EvÉlet-infó*

A HÓNAP KÖNYVE

Gernot Friedrich: Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban

Mindazok számára, akik éltek a múlt rendszerben, a kommunista diktatúrában, nem lehet kérdéses, hogy ha valaki turistaként azzal a szándékkal utazott a Szovjetunióba, hogy a német kisebbség keresztény vallási közösségeit felkeresse, azt a szovjet titkosszolgálat, a KGB habozás nélkül kémnek nyilvánította, és különös szigorúsággal figyelte meg, ellenőrizve minden lépését.

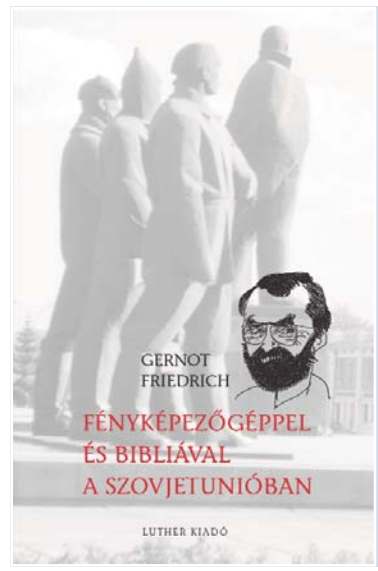

A hónap könyve akció – február

Gernot Friedrich: Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

A *Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban* című könyv szerzője, *Gernot Friedrich* evangélikus lelkész e súlyos fenyegetettséggel bátran dacolva pontosan azzal a határozott céllal utazta be a Szovjetunió turisták elől elzárt területeit, hogy megtalálja a német származású evangélikus gyülekezeteket, amelyek akkoriban teljes illegalitásban és az államapparátus által gondosan felügyelt, drasztikus izolációban éltek.

A különösen alaposan nyomon követett német lelkipásztor figyelemre méltó, komoly állambiztonsági kockázatokat hordozó „kémfelszereléssel" ébresztette fel a titkosszolgálatnak egészen a rendszerváltásig fennálló gyanúját: rövidnadrágban, szandálban, kerékpárral, egy fényképezőgéppel, a hátizsákjába rejtett Bibliával, természetesen feltűnően jó oroszny elv-ismerettel – és az orosz hívő emberek szívét megindító oratóriuménekesi képességével – járta be a hivatalos turistautakhoz képest igencsak félreeső területeket, mélyen bent Szibéria hatalmas rengetegében. Püspöke nagy erőfeszítéseket tett, hogy a kémgyanú alól felmentesse, rendkívül szoros megfigyelése azonban természetesen mindaddig nem szűnt meg, amíg az NDK fennállt.

Gernot Friedrich, a sajátos és kimondottan veszélyes missziót teljesítő türingiai lelkész és képzett énekes vonattal, autóbusszal, kerékpárral, gyalog és stoppal, úttalan utakon keresett fel evangélikus, baptista, ortodox gyülekezeteket, hogy lelkipásztori beszélgetésekkel, ajándék Bibliákkal, prédikációkkal és éneklésel építsen ki testvéri kapcsolatokat az akkor a Szovjetunió területén élő, a diktatúra által kis híján eltüntetett keresztényekkel.

A rendőrség és az állambiztonsági szervek általi megfigyelést, akadályoztatást és fenyegetettséget könnyed emelkedettséggel és sok esetben humorral kezelte a szerző: nem egy esetben csak furfangos trükkökkel tudta kicselezni a nyomában lévő államvédelmi titkosszolgák éber figyelmét. A kedves stílusban elbeszélt sztorikon azonban a múlt rendszert is megélt olvasó csak úgy tud mosolyogni, hogy közben tudja, mi mindent kockáztatott útjai során a rövidnadrágos misszionárius.

Az éneklő vándor kalandos utazásairól visszatérve – eleinte előadásokon és élménybeszámolókban elmesélt – történeteit papírra vetette. Ennek eredményeképpen rendkívül tanulságos kordokumentum született az 1990 előtti Kelet-Európa legkeményebb diktatúrájának rejtett vallási életéről, egy többszörösen kisebbségi létben élő, diaszpórákba szétszórt, elnyomott közösségnek a hit életben tartásáért vívott mindennapi küzdelmeiről – arról a korról, amikor a keleti tömbben egzisztenciális szempontból nagyon veszélyes volt valakinek kereszténynek vallania magát.

A 20. századi történelem egyik legrémesebb diktatúrájának pillanatképeit, a hitüket, emberségüket a fenyegetettség ellenére is megőrző keresztények történeteit kedves, olvasmányos stílusban felidéző könyv újabb dokumentum azok sorában, amelyek a felejtés ellen születtek.

■ – P–OR –

Szeretettel meghívjuk a Luther Kiadó és a Védegylet kiadásában megjelent Alternatív globalizáció a népekért és a Földért című könyv bemutatójára.

Vendégeink:
Rogate R. Mshana, az Egyházak Világtanácsa Igazságosság, Béke és Teremtés munkacsoportjának programigazgatója
Gáncs Péter evangélikus püspök
Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa
Gömböcz Elvira, a könyv fordítója és szerkesztője

2009. február 17., kedd, 17 óra
Pilinszky János irodalmi kávéház (Budapest V. ker., Váci u. 33.)

Megtisztelő jelenlétére feltétlenül számítunk!

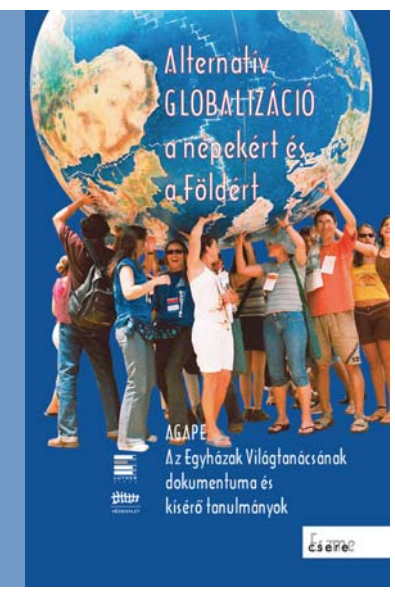

Kőháti Dóra

Lelkem költője, Ady: ismét ünnepellek

Halálának kilencvenedik évfordulójára emlékezünk

Ünnepelni azt szokták – aki él. A holtakra emlékezni, elmúlásukon merengeni, róluk a jövendő korok számára mementót írni: ugye így „szokás”. Ez méltó, így illedelmes. De mit tegyünk azzal, aki testében elment ugyan, de ragyogó, felkavaró szellemében, páratlan zsenialitásában itt maradt?! Rabjává tesz költészetének, nyugtalanítóan, jelenvalóan megszólító, provokáló, kérdező, felrázó, lélekbe markoló. Teljességében máig megismerhetetlen, vonzásából mit sem veszítő, a mélyben rejlő vágyakat, kétségeket, felismeréseket felszínre hozó. Nem, nem kell mementó. Nem kell félni, és nem kell őt félteni attól, hogy elfeledik! *Ady* ekképpen – él. Ünnepelni jöjjünk, akik sorsról, életről, szerelemről, halálról, Istenről, mámorról, dacról, vágyról, temetők csendjéről és a vándor téli hold járásáról, egy különös nyáréjszakáról – s mi mindenről még – általa újat tanultunk. Ünnepeljünk, hogy egy fény bevilágított oda, azokba a feltáratlan szegletekbe, ahol Ady előtt még nem járt senki, s keveseknek lett volna bátorságuk és képességük látni és láttatni úgy, amint ő tette.

„Az utolsó reggelen…”

…nem így várta, a hideg, szürke, januári vigasztalanságban, a tél derekán, amikor a fagy nem enged szorításából. Nem méltányos ez, így menni el, ilyen magányosan, hiszen a jeges szél nem simíthatja utoljára lágyan a haldokló lázas homlokát, nincs langyos eső, melynek cseppje érintheti a halálküzdelemben kiszáradt ajkakat, a lombtalan fák sem inthetnek búcsút a távozónak. A meleg, téli szobák meghittségében nem a halál a vágyott vendég!

Azért is annyira fájó, mert olyan szépet álmodott erről is, hogy s miként lesz, lehetne, félve-vágyva vizionálta, ő, aki annyiszor kikezdett a halállal. *„Aki az Élettel kikötött, / Akkor hal meg, erője veszvén, / Mikor az élet lakodalom: / Csillag-esős nyárvégi estén. (…) Karmos lelkemnek mit felelek, / Ha karmolva és fúlva kérdi: / »Miért megyünk el ilyen korán?« / S ha megmondom, tán meg se érti.”*

Óh, ez a „rokona”, a Halál, nem jókor jött érte… felrúgta a kimondatlanul, de mégis tán megkötött szövetséget: idő előtt kopogtatott. *„Előttem Tél, nyomomba Nyár / S Tavaszkor meghalok.”*

„Sietett szegény…”

Tárgyakban, vagyonban, e világi birtokolhatóban alig valamit mondhatott magáénak, Veres Pálné utcai otthonát is a *Csinszkával* kötött házasságnak köszönhette. De gazdagabb volt a gazdagoknál; nem koldus: *király* ment el akkor, kilencven évvel ezelőtt, 1919. január 27-én a városligeti Park (Liget) szanatórium egyik betegszobájából. Ady Endre, élt pontosan 41 évet és 65 napot, a 66. reggelén pedig eltávozott egy beteg és meggyötört testben, mert nem maradhatott már, de úgy ment el, hogy mindent elvégzett és átadott, amire hivatva volt. „Tele volt a lelke küldetéssel.” *(Móricz Zsigmond)*

Verset írni félholtan is tudott… Az őszirózsás forradalom napjai után még megírta az *Üdvözlet a győzőnek* címűt, az utolsót. *„…megírta a verset, nem nagyobbat egy névjegynél. S talán nem is többet mondót. De mégis: le tudta adni névjegyét élete munkájánál, szerelme szerencsétlenségénél, s a névjegy is óriás írás, ha óriásnak neve van aláírva.”* (*Ignotus* az utolsó vers „dadogó” születéséről, aki bízott a haldokló zseni „kezének dadogásában”.) Utolsó szanatóriumi fényképe szívszorító: „Fáj az istent roncsokban látni” *(Juhász Ferenc)* – szeméig behúzott kalapja karimája alól néz a költő, nyakig nagykabátba bugyolálva. Kalapján a mégis élet jele… egy virág.

Január 27-én reggel tehát megtörtént, „pár perc előtt meghalt Ady úr!” – kiáltotta a telefonba – az egyik barát visszaemlékezése szerint – az ápolónő. *Öleléssel, szidással azon az egy reggelen, az utolsó reggelen,* hiszem, *nem bántalmazta senki.* Lehet, hogy „nagy szívének fokozott munkája, amelyet nagy szenvedései, haragjai és ujjongásai hoztak létre”, okozta halálát, amint kezelőorvosa, *Lukács Hugó* líraian megfogalmazta. Álmában, negyed kilenc tájban… talán, úgy remélem, valami szépet álmodott.

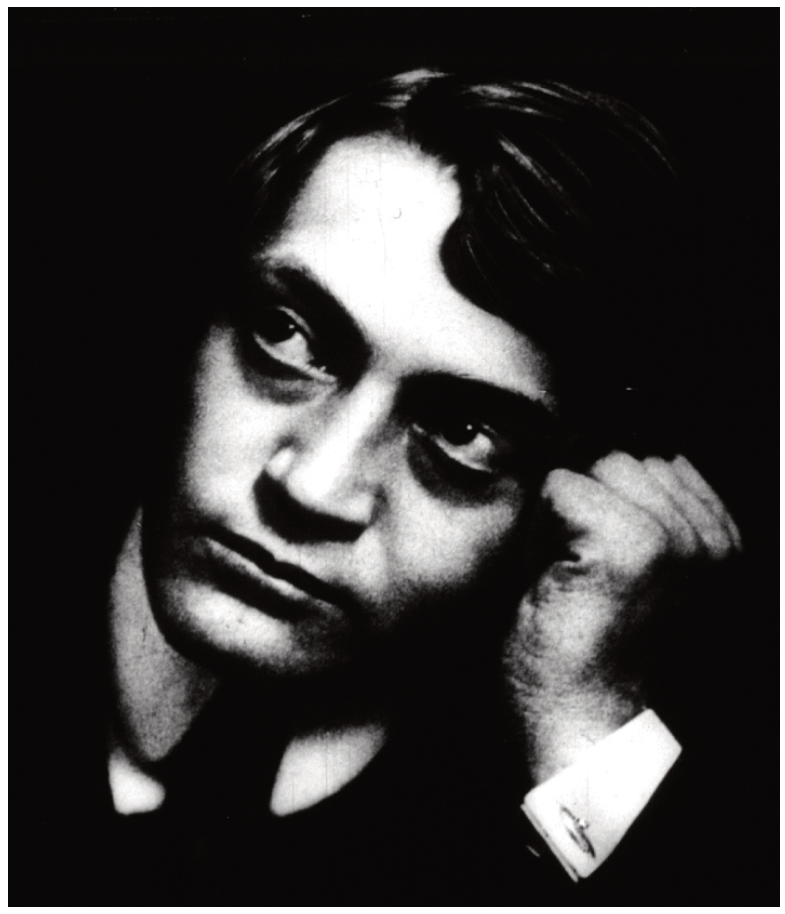

„És hogyha véget mondanál, / Hát – akkor sincsen vége”

Egészen bizonyos, hogy érezte és tudta: nem látja őt majd soha senki megbékélt, idős emberként, arcán az idők véste barázdákkal, megszelídült öregúrként, aki harcaiba belefáradtan, a küzdőteret az ifjúságnak hagyva, gyermekek és unokák körében többé már nem csatáz, nem perel, nem lázad, csupán a létezés örömétől boldog. Abszurd látomás…

„Emlékezzetek Ady Endrére, emeljétek fel az ő igéit, és hajtsátok végre az ő életének törvényét!” – búcsúzott Móricz Zsigmond, a hűséges barát és írótárs gyászbeszédében a Nemzeti Múzeum előcsarnokában felállított ravatalnál, két nappal azután, hogy ráadta a túlpartra költözött Adyra a sötétszürke halotti ruhát. Borús ég alatt, szomorú, téli délutánban haladt, hömpölygött a gyászmenet – ezer meg ezer ember fedetlen fővel – a Múzeum körúton, majd a Rákóczi úton a Kerepesi temető felé.

Akkor hát – vége? Dehogy. Innen ugyan a test nem folytathatja a létezést, a hang nem szól, a nagy, kifejező szempár nem perzsel többé, és a kéz nem vethet papírra új sorokat – a szellem, a lényegi Ady viszont maradt, a hang másként, de igen jól hallhatóan szól, a tekintet előidézte perzselés belülről támad, és Ady Endre annyiszor kél életre, és indul el újra, ahányszor valaki kézbe veszi, olvassa, és síró lélekkel vagy épp ujjongó örömmel rezonál rá; szent félelemmel vagy katartikus élményként eszmél rá: miért is él, örül, szenved, miért magányos, miért árva Isten nélkül itt e földön az ember.

Ez nem a vég, ez a kezdet, amely mindent túlél, nagyszerű és örök, mert a költő és költészete nem foglya az időnek. Kiránt engem is a fogságból, szabaddá tesz, hogy a tavaszok, a nyarak, a telek és az őszök múlása mit sem számít; tény, de nem meghatározó – ha a lélek egy helyettem is bátor, szólni, érezni merő-tudó másik lélek itt hagyott jeleit követve vállalja saját lelkében az egyetlen találkozást, amiért élni érdemes.

Az Úr érkezése

Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.

Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon
De háborus éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjuságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

„Van-e gyönyörűbb ennél?”

Adyról lehet tárgyilagosan szólni, de e sorok írójának nem sikerül. Ahhoz már túl régen és túl sokat olvasta, és egyes boldog napokon úgy gondolja, érti is. Ady költészetével kapcsolatban (prózájával és levelezésével – nem mintha nem lenne rá ugyanúgy méltó – most nem foglalkozunk) inkább a *megérzés, ráérzés* a pontosabb fogalmazás, vagy ahogy Móricz Zsigmond mondta: „…előbb életet élünk általa.”

Sok egyéb mellett az egyik titka – noha leginkább: a titok ő maga – ez: színeket ad. Úgy, hogy közben költészete életkora előrehaladtával dísztelenebb, puritánabb lesz, ritmusa lassúbb, lüktetése más, amint adysága mélyebb szintekre ér, a megkezdett gondolatok a vers olvasójában vetnek hullámokat.

Zsenik képessége, a legnagyobbak kiváltsága ez. Nem mindig szépet, fényeset, harsogót, de épp ezáltal a teljes képet mindenestül nyújtja: a sötét, a baljós, a fekete, a bíbor, a lila, a drámai színeket *is* kezeli. Hidegséggel éppolyan varázslatosan tud borzongatni, mint amilyen gyengéd és meghitt képeket teremt. De hát csoda ez? Már a legelején bevallja: *„Havas csúcsával nézi a napot / Daloknak szent hegye: a lelkem. / Gonosz tárnáktól általverten.”*

Van, amikor szenvedése annyira a miénk, annyira belőlünk fakad, hogy feljajdulunk; hát lehet, hogy *„csak egy napig fáj minden fájás, / Huszonnégy óra s nem jön rosszabb, / De ez az egy nap egyre hosszabb”?!* Nem a halál költője az, aki olyan *Himnuszt* ír *a tavasznak,* mint Ady – *életét eltavaszolva,* már a *Halottak élén* tudva magát! –, vagy aki *Szép Húsvétot* álmodik, *Krisztust, aki odukat és kriptákat pattant:* életre, megbocsátásra, új kezdetre vágyik. Háborúból jön, és békülni szeretne, annak ölelésében, aki a Béke. Milyen kínok forralják ki a vallomást: *„S óh, jaj, én ott ülök a balján”* – s egy másik élmény, talán egy jó reggelre kelve: *„Hajh, mégiscsak élsz te, Isten.”* Isten, ki *„arcát még titkolja, rejti, / De Napszemét nagy szánalommal / most már sokszor* rajta *felejti.”*

Ady imádkozni tanít, oly őszintén, oly kínokat megspórolni nem akarón, megalkuvást, hazugságot önmagának nem engedőn keresi, kutatja, szólongatja, áldja, kérleli az Istent. Az eget ostromolja, a testi-lelki pokolból kiált, és kiált újra, *gyönge szavát* megint *Istenhez emeli,* ha jajszava visszapattan az ég páncéljáról. Aztán megnyílik az ég, és akkor zsoltárrá válnak sorai…

Hát önbiztató győzködése nem a miénk? *„Az élet már adott sokat, / Bódítót, furcsát és keservest, / De még valamit tartogat.”* Helyettünk szól, s menekülnek, eltaszítják bús dalait, sírja, *„kik az életet félig-élik”.* „Új könyve fedelére” ezt írta: *„Bizonyos, hogy gyönyörű volna, / Ha ezeket a fájdalmakat / Más éli és más panaszolja.”* A keresztet ki-ki letenné, és felvenné a másét, amely talán könnyebb. Neki ez adatott, mégis, önpusztító, önmarcangoló elméje felkiált, hiszi és vallja és mondja, hogy higgyük és valljuk, *„bűn az életet nem szeretni”!*

Verseivel magához von, dialógusra kényszerít, partnerré tesz, nem lehet őt érintettség nélkül huzamosabban olvasni. Egy-egy sora a versből kinőve önálló életre kel, a költő fájdalma és harca által kiérlelt gyönggyé, csiszolt gyémánttá válik kezünkben egy adott belső úton, amelyen épp járnunk kell.

Ünnepelni jöttem Adyt, a kilencven éve elmentet, az előt. S amíg hiszünk a költészet erejében, amíg gyönyörködtet, hogy ő és mi lényegünkben egymásra találtunk, míg halljuk *a napsugarak zúgását,* megköszönjük, hogy volt, van – áldott a mi találkozásunk.

Hiszek hitetlenül Istenben

Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok,
Mert sohse volt úgy rászorulva
Sem élő, sem halott.

Szinte ömölnek tört szivemből
A keserű igék,
Melyek tavaly még holtak voltak,
Cifrázott semmiség.

Most minden-minden imává vált,
Most minden egy husáng,
Mely veri szívem, testem, lelkem
S mely kegyes szomjuság.

Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak,
Óh, bár haltam volna meg akkor,
Ha lekacagtalak.

Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
Óh, jaj, be kelletek.
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok,
Beteg vagyok, beteg.

Meg-megállok, mint alvajáró
S eszmélni akarok
S szent káprázatokban előttem
Száz titok kavarog.

Minden titok e nagy világon
S az Isten is, ha van
És én vagyok a titkok titka,
Szegény hajszolt magam.

Isten, Krisztus, Erény és sorban
Minden, mit áhitok
S mért áhitok? – ez magamnál is,
Óh, jaj, nagyobb titok.

Álmom: az Isten

Batyum: a legsúlyosabb Nincsen,
Utam: a nagy Nihil, a Semmi,
A sorsom: menni, menni, menni
S az álmom: az Isten.

Vele szeretnék találkozni,
Az álmommal, nagy, bolond hitben
S csak ennyit szólni: Isten, Isten
S újból imádkozni.

Nem bírom már harcom vitézül,
Megtelek Isten-szerelemmel:
Szeret kibékülni az ember,
Mikor halni készül.

Térdeplő Thália

Az Evangélium Színház – Udvaros Béla második élete

A közelmúltban *Térdeplő Thália – Udvaros Béla második élete* címmel jelent meg *Párkány László* ötödik színészkönyve. A szerző ezúttal az Evangélium Színház születéstörténetét és felnövekvését vette tolla alá, különös tekintettel az alapító-rendező, *Udvaros Béla* munkásságára. A Németh Antal-tanítványként a régi Vígszínházban debütáló, majd Kecskeméten és Békéscsabán korszakos színházi életet teremtő Udvaros Béla nyugdíjba vonulása után – a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület védőernyője alatt – szervezte meg az Evangélium Színházat. A küzdelmes esztendőket, a színházi rendező kalandos magánéletét, felesége, a neves színésznő, *Dévay Camilla* igazságtalanul kirótt börtönévekkel terhelt életútját, közös gyermekük, *Udvaros Dorottya* sikeres pályaívét is felrajzolja a színes, olvasmányos esszéregény, amelyből az alábbiakban nyújtunk át mustrát olvasóinknak.

„– Állj, ki vagy?
– Jó barát.
– Ember?
– Nem, színész.”

Szmokingban, a barikádon ott állt Pataky Jenő. Órájára pillantott, és kérlelte a taxisokat: engedjék át a blokádon, lekési az előadást.

Már három hónapi próba állt a színész mögött. Tegnap főpróbát tartottak, Udvaros Béla elégedett volt a társulattal. A nap, amelynek felvirradását várták, fordulópont volt a színészek életében. Egy új színház kapunyitása előtt álltak.

Történt pedig, hogy a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület elnöke, Szentágothai János és alelnöke, ifjabb Bartók tanácskozást tartottak. Felszólalt Udvaros Béla rendező is. „János bátyám – szólította meg Szentágothai professzort –, új világ kezdődik, jó lenne létrehozni egy keresztyén-nemzeti alapon álló színházat.” A kuratóriumi ülésen felállt ifjabbik Bartók Béla, elővett tíz darab ezrest, majd Szokolay Sándor is letett tízezer forintot, később Hegedűs Lóránt püspök is adott harmincezer forintot a reformátusok nevében, a kalapba betett egy tízest Albert Gábor író is, és további tíz-tízezer forintokkal gyarapították a jelenlévők a színházi alaptőkét. Így jött létre egy színház, amely feladatához méltó elnevezésre várt.

Udvaros Béla a teremtő szót, a „Logosz”-t ajánlotta. A mindig humoránál lévő Szentágothai professzor azzal érvelt, hogy a fogalom nagyon elvont, s valószínűleg lesznek tréfás kedvű nézők is, akik a lógos nevet ragasztják a színházi szó elé. Török Tamás rádiórendező indítványozta, legyen a teátrum neve: Evangélium Színház…

Pataky Jenő művész úrnak az otthona Pesten volt. Neki át kellett kelnie az Erzsébet hídon, mert a budai Szent Imre Gimnázium patinás színháztermébe tűzték ki a premiert. Lessing Bölcs Náthán című drámáját oratorikus formában készültek bemutatni. A férfiak szmokingban, a hölgyek nagyestélyiben várták a függöny felgördülését.

Gyors körtelefon: Darvas Iván, igen. Bitskey Tibor, igen, Bánffy György, igen, Horváth Sándor, igen, Sunyovszky Szilvia, igen, Venczel Vera, igen, Fehér Anna, igen! A budai színészek tíz percen belül a színházban lesznek. És Pataky? A ő szerepével mi lesz? A rendező örök dilemmája ilyenkor azzal jut nyugvópontra, hogy ő maga „ugrik” be a Pesten marasztalt színész szerepébe.

A taxisblokád háromnegyed hétkor egy trabantnyi rést nyitott; Pataky Jenő művésztársait megelőzve, tíz perccel hét előtt az öltözőjében szivarozott…

Bár aznap a színházak nem nyitottak ki, a mozik sem vetítettek, Szentágothai János elszánt volt: márpedig lesz előadás!

1990. október 26-án este hétkor Budapest egyetlen színielőadása volt az Evangélium Színház bemutatója, amelyre ötszáz jegyet adtak el, végül nyolcvanketten ültek a nézőtéren, javarészt hozzátartozók.

Miért éppen a Bölcs Náthán?

Örök színházi közhely: nem az a fontos, hogy mikor játszódik a darab, hanem hogy mikor játsszák. A Bölcs Náthánt 1990. október 26-án este hétkor játszották.

Náthán, a gazdag jeruzsálemi zsidó a lányaként neveli a keresztény Rechát. Az ifjú hölgy – miként a darab végére kiderül – testvére annak a templomos lovagnak, akibe felvonásokon keresztül szerelmes. A templomos ifjú pedig Szaladin szultán öccsének fia. A sajátos rokonsági kapcsolat voltaképpen romantikus drámák, ezen belül is vígjátékok fordulatait idézi, ám Lessingnél a rokoni kötelékek a színmű filozófiai vonalának cselekménybe sűrített megjelenési formái. Más szóval a zsidó, keresztény, muzulmán vallásban élő, egymás iránt előítéleteket tápláló emberek „családba” szervezésével Lessing azt szeretné argumentálni, hogy a vallások között igenis van átjárás. (Előbb születünk embernek, és csak aztán leszünk zsidók, keresztények, muzulmánok.)

Az Evangélium Színház a lessingi gondolatokat olyan entrée-nak szánta, amelyből fény derül erkölcsi, művészeti szándékaikra.

Az előadás után Szentágothai professzor úr pezsgőt bontott: köszöntötte a főváros vadonatúj teátrumát.

FOTÓK: MILOS JÓZSEF – ÉVELET-ARCHÍVUM

Sík Sándor: István király. Bemutató: 1996. május 18.

„Kínai kaland”

„Az első emlékem, amely hatesztendős koromban tapadt meg bennem: apám temetése. A szertartás a rákoskeresztúri temetőben volt, feltűnően kevés gyászolóval. Apám rokonsága távol maradt, magam pedig, nem értve a helyzetet, viháncolva, nevetgélve szaladgáltam a ravatal körül. Édesanyám a szertartás közben idegösszeroppanást kapott, mentők vitték el valamelyik kórházba. Két évig nem láttam. Én pedig tovább nyargalászva a koporsó mentén, erősen hittem, hogy játékos gyerekéletem egyik helyszínén vagyok. Helyzetemet csak akkor ismertem fel, amikor szétszéledt a gyér gyásznép, magam pedig ott álltam apám sírja felett egy szál magam.

A huszadik század fia vagyok, szinte az egész századot végigéltem. A huszonegyedikbe is belekóstolok.

Apám hagyatéka a génjeimben; írásos vagy tárgyi emlékem nincs igazán. Van egy megsárgult árkusom, ennyi maradt utána. Számozott lap, nem tudom, hogy az emléksorok mikor kezdődtek, hogyan folytatódtak. Az viszont bizonyos, ezt édesanyámtól hallottam, hogy apámat az érettségi után – a fasori evangélikus gimnáziumban diákoskodott – karpaszományos zászlósként kivitték a frontra. 1917-ben orosz fogságba esett. Amikor a szibériai tábort felszámolták, és a foglyokat szélnek eresztették, sokan nekivágtak a világnak, gyalogszerrel, kocsival, vonattal. Apám egyik társával Kína felé vette az útját. Mínusz húsz fokban, jégtáblák között átúszták az Usszuri folyót, és Jiamusiig meg sem álltak. Jiamusi Észak-Kínában található, közel az orosz határhoz. Vándorló társa meghalt tüdőgyulladásban, apámat viszont, mert angolból, németből érettségizett, és megokolta sanyarú helyzetét, befogadta a terület kormányzója. Ilyesmi általában a mesékben fordul elő, de a háború, a fogolyélet volt olyan abszurd, mint a legtalányosabb mese.

A gubernátor két fiával egy kastélyban lakott. 1919-et mutatott ekkor a naptár, apám a kormányzónál felcsapott házitanítónak. A tíz év körüli fiúk rajongásig szerették, a kormányzó külön szobát biztosított számára, Kínában ez a megbecsülés jele volt. Rendezett körülmények között, jómódban élhetett, ám három év múltával a leszűkült élettérben egyedül érezte magát, hazavágyott. A kormányzó mindhiába kérlelte, marasztalta, elhatározásától nem tágított. A jóságos házigazda úgy vélte, ha már mindenképpen útra kel hűséges házitanítója, ne távozzon üres kézzel. Kínai szokás, hogy aki útnak indul, azt bölcs intelemmel látják el. Íme, az apám számára szóló tanács: »Egy nap a paraszt szamara beleesett a kútba. Az állat órákon át szánalmasan bőgött, miközben a paraszt megpróbált rájönni, mit is tehetne. Végül úgy döntött, hogy az állat már öreg, és a kutat úgyis ideje már betemetni; nem éri meg kihúzni az öreg szamarat. Áthívta a szomszédait, hogy segítsenek. Mindegyik lapátot fogott, és elkezdtek földet lapátolni a kútba. A szamár megértette, mi történik, és először rémisztően üvöltött.

Aztán mindenki csodálatára megnyugodott. Pár lapáttal később a paraszt lenézett a kútba. Meglepetten látta, hogy minden lapátnyi föld után a szamár valami csodálatosat csinál. Lerázza magáról a földet, és egy lépéssel feljebb mászik. Ahogy a paraszt és szomszédai tovább lapátolták a földet a szamárra, lerázta magáról, és egyre feljebb mászott. Hamarosan mindenki ámult, ahogy a szamár átlépett a kút peremén, és boldogan elsétált.

Az élet mindenfajta szemetet és földet fog rád lapátolni. A kútból kimászás trükkje, hogy lerázd magadról, és tegyél egy lépést. Minden probléma csak egy lehetőség a továbblépésre. Bármilyen problémából van kiút, ha nem adod fel, nem állsz meg! Rázd meg magad, és lépj egyet feljebb.« A kínai tanmesét eszébe vésve 1921-ben – a vendéglátója által vásárolt hajójeggyel – megindult Hamburg irányába, de Ceylon szigetén, ahol megállt a hajó, négy hétig időzött, hogy valamit lásson a rejtelmes világból.”

A rendező ars poeticája

Szentágothai a pezsgősüvegek durranása után ünnepélyesen meghajolt a szmokingos, nagyestélyis urak és hölgyek előtt, majd Udvaros Bélához lépett.

– Most már létrehozhatod a színházat, az igazi színházat. Jövő ősszel bemutató lesz, hogy mely darabbal, majd te eldöntöd.

* * *

Talán 1963-ban bekopogott Udvaros Bélához Tamási Áron, aki gyakori vendége volt a kecskeméti Katona József Színháznak. Nem jött üres kézzel. Kéziratot hozott. Hegyi patak volt a címe. A darabot 1958-ban írta, mutatkozott vele már színházaknál, de ijedt arckifejezéseken kívül egyebet nem kapott. Udvaros mohón, egy szuszra elolvasta.

– Milyen? – kérdezte közömbös arccal a szerző.

– Zseniális. Ilyen színdarab régen volt a kezemben.

– Bemutatod?

A rendező megdöbbent. A magyar drámairodalom egyik legeredetibb művét tartotta a kezében. Egy olyan népi játékot, amely az élet lényegét világítja meg, feleletet keresve az időhöz nem kötött emberi problémákra. A mű az élet és halál, test és lélek, szerelem és gyűlölet örök kérdésének kettősségét feszegeti. Egy szénégetővé lett pap? Az embert csupán működő anyagnak hirdető vándororvos? „Bétölteni reménységgel a világot, amely minden percében a kezdet és a vég”? Ma, az egyszerű dolgok világában mit akar ez a „nehézsúlyú” dráma? (…)

– Szólalj meg hát, ember! – nógatta Udvarost az író.

Madách Imre: Mózes
Bemutató: 2001. október 28.

– Áron, ahhoz más világ kell, hogy ezt a darabot elő lehessen adni…

Ezt mosolyogva mondta, annak tudatában, hogy sose fogja ezt megérni…

* * *

Egy színháznak van épülete, neve, kora, társulata, és van éltető szellemisége, amely működteti az egészet. Az Evangélium Színház a budapesti Duna Palotában lelt otthonra, amely kitűnő akusztikájával, patinás belső terével és viszonylag tágas színpadával minden színházi igényt kielégített. Az épület a belváros központi helyén fekszik, könnyen elérhető. E játszóhely megfelelt az igényes társulatnak is, amelyet Udvaros Béla kellő gondossággal szervezett meg. Az alapító tagok között volt Bitskey Tibor, Mécs Károly, Fehér Anna, Antal Anetta, Csonka Ibolya, Simon György, Hor-

váth Sándor. Később csatlakozott az együtteshez O. Szabó István, Szoboszlai Éva. A fiatal és nagyon tehetséges Forgács Szilvia Udvaros Béla tanítványaként küzdötte fel magát a legjobbak közé.

„A léleknek új ruhát kell öltenie" – villant Udvaros emlékezetébe Tamási Áron szellemi elemózsiája. Igen! A Hegyi patak! Most szükség van az erkölcsi megújulásra.

A színdarabok egy rendező polcain imádságoskönyvek. Az 1963-ban könyves tékába menekített dráma ott volt karnyújtásnyira, csak le kellett emelni. Harminc év után a rendező mégiscsak megérte, hogy színre vihesse a darabot…

A Gondviselés kegyelme színpadra segített egy olyan művet, amelynek bemutatójáról Udvaros Béla így emlékezett meg: „Ars poeticámat is ebből a darabból választottam: »Betölteni reménységgel a világot, amely minden percében a kezdet és a vég.«"

Tizennyolc éven át a rendező e bibliai gondolat jegyében celebrált örömhírt az Evangélium Színházban.

„Emlékezet nélkül nincs felfedezés…"

(…) „Szüleim házassága tökéletes volt, apám rajongásig szerette élete párját, aki, hogy enyhítse a konfliktusokat és apám családjának neheztelését, áttért az evangélikus hitre. Hat hónapon át ismerkedett az evangélikus vallással, az akkori szokásrend szerint vizsgát is tett, majd megkeresztelkedett.

Mondják, a fogolytáborokat megjárt katonák szenvedése beépül az ember idegrendszerébe, a nélkülözések, a félelmek láthatatlanul megsebezik a testet. Az Usszuri folyó jégtáblái, a téli zimankó, a tüdőgyulladás kikezdte apám egészségét. Ekkor vetette papírra életének tanulságait, ifjúságának rövidre szabott történéseit. Mint már említettem, csak az első oldala maradt meg a naplónak. Máig nagy szomorúság ez nekem.

Amikor édesanyámat mentő vitte el apám koporsója mellől, valószínűleg valamilyen gyámügyi ember vezetett el kézen fogva az árvaházba. Első elemibe innen indultam, a betűvetés tudományát elsajátítva, mint Csehov Ványkája, »nagyapónak falura« címezve a levelet, magam is róttam a betűket egy irkalapra, és elküldtem valamelyik szanatóriumba, ahova természetesen sohasem érkezett meg kiizzadott ákombákomom.

Két év múlva vett magához az anyám. Ekkor már csak távoli emlék volt a rákospalotai villa, a zongoraszó és a sok-sok finom csipketerítő, édesanyám keze munkája. Szoba-konyhában laktunk, szegényes körülmények között, fodrászkeresményből, mert időközben édesanyám kitanulta ezt a mesterséget is.

Arany Lászlónál olvastam: »A gyermek-emlék tán mosolyra kelt, / De megnyugszunk benne; szép volt s letelt.«

Forgatva az Evangélium Színház műsorlapjait, szembeötlik két »kakukktojás«. Az egyik a Főrévi karácsonyi pásztorjáték, a másik A háromkirályok. Tisztán és élesen magam előtt látom azt a karácsonyi játékot, amelyet az árvaházban adott elő néhány nagyobb diák. Mulatságosak voltak, mert a felnőttekre méretezett pásztorsuba a padlót sikálta, az egyiknek lekonyult a bajsza, mert eresztett a ragasztó, a három király csokoládés pléhdobozokból ajánlotta fel Jézuskának az aranyat, tömjént és mirhát. Ma már tudom: emlékezet nélkül nincs felfedezés. A karácsonyi színi varázslatok a múltból törtek elő, és lettek élő színházi élménnyé a Duna Palotában és a Deák téri evangélikus templom szószéke alatt.

Mint már említettem, édesanyám szépen zongorázott, néha tanítványai is voltak, de a keményebb pengőket a fodrászkodás produkálta. A küzdelmes, hajszás élet édesanyám egészségét is kikezdte, gyógyulni szanatóriumról szanatóriumra járt. Tizennégy éves voltam, amikor választás elé állított a sors. A kereskedelmi akadémián magas volt a tandíj.

– Kiveszlek, fiam… – szólt minden előzmény nélkül az anyám…

Megrémültem. Táskámban volt az a dolgozat, amelyre Barta tanár úr azt írta: figyelemre méltó. Ez nála több volt, mint a jeles. Barta Jánosról tudni kell, hogy soha sem osztályozott, nem feleltetett, csak beszélgetett diákjaival. Emlékeim szerint abban a nehéz esztendőben, amikor anyám ki akart venni az iskolából, Barta tanár úr (később a debreceni egyetem nagy hírű professzora, Berzsenyi, Vörösmarty, Madách írásművészetét tankönyvi rangra emelő irodalomtörténész) már a kereskedelmi akadémia igazgatója volt. Bekérette édesanyámat.

– Kedves Ungerné (apámat lébényi Unger Bélának hívták, később magyarosítottam Udvarosra), megmásíthatatlan a szándéka?

– Nem győzöm egyedül. Igazgató úr, a gyereknek nincs apja.

– Tudom. Kollégáim referáltak róla, hogy kedves férje megbecsült banktisztviselő volt. Megpróbálhatunk valamit…

A Hazai Bank kapott egy levelet, amelyben felkérték a banki alapítvány kurátorát, hogy Unger Béla, aki közel tíz esztendeig volt a pénzintézet megbecsült tisztviselője, érdemet szerzett arra, hogy fiát ösztöndíjban részesítsék. Az áldott emlékű Barta Jánosnak köszönhetem, hogy színházrendező lettem, mert míg mások a kettős könyveléssel bíbelődtek, én Mórát, Móriczot, Gárdonyit olvastam, és a Nemzeti Színház karzatáról 30 fillérért (ekkor már három tanítványom volt) láthattam az akkori nagyokat: Bajort, Jávor Pált, Somlayt, Tőkés Annát. A Peer Gyntöt ötször is megnéztem, jegyzeteket készítettem, kis tanulmányfélét írtam. Rohantam vele Barta tanár úrhoz…"

Németh László: Nagy család. Bemutató: 2005. március 20.

Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok. Bemutató: 2004. október 22.

Bezárja kapuit az Evangélium Színház?

Bacsó Péter szavaival szólva az Evangélium Színház működését nem kísérte mindig „habos torta". 1995-ben a Duna Palota tulajdonosa megemelte a bérleti költségeket, a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület büdzséje is megapadt, egyszóval nehéz idők jártak a színház háza táján. Az esztendő – a kurzusváltást követően – más színházaknak sem hozott szerencsét. Ekkor zárta be kapuit az Erkel Színház, megszűnt az önálló játszóhelyként működő Thália Színház, csökkentették a bemutatók számát. Az Evangélium Színház négy év sikeres működés után kapuzárás előtt állt. Udvaros Béla összehívta a társulatot.

– Barátaim, az új rezsim nem kedvel bennünket. Egy fillér támogatást sem kaptunk. A protestáns kuratórium nem tudja pótolni az elmaradt javadalmazást. A tavaszi bemutató elmarad. Sajnálom…

A csend most fájó volt. Bitskey Tibor, aki a feszültség-szüneti csend megteremtésének a mestere, most hangosan átkozódott. O. Szabó István a szoba sarkát nézte kitartóan, jelre várva, hátha megjelenik valamilyen titokzatos képernyő, amelyen üzenet olvasható: a műsorszünet csak átmeneti… Antal Anetta valamit jegyzetelt. Olyan haragosan, mintha a papír az árulás bűnébe esett volna.

Egyszer csak felállt Sárosi Gábor. Róla sok mindent érdemes tudni, például sokoldalú színész, beszélt néhány nyelven, és igen jó humora volt. Gábor most egyenesen Udvaros Bélára szegezte mutatóujját.

– Béla, ne csinálj semmit! Főleg olyasmit ne, amitől a helyzetünk tovább romolhat. Ez a színház jó ügyet képvisel, nem lenne okos dolog – a közönség is elfordulna tőlünk –, ha bezárnánk a kapuit. Mi, a társulat tagjai hajlandóak vagyunk gázsi nélkül fellépni. Ugye, barátaim?

Sárosi széttárt karokkal megfordult a tengelye körül, s ismételt:

– Ugye, barátaim?

A színészek lassan ocsúdván, egyenként feltett kézzel visszahangozták: én is… én is… én is…

Jó, jó, de a díszlet és a jelmez nem ajánlhatja fel a gázsiját…

Szent igaz… S ekkor Udvaros Béla, mint igen gyakran, ha ifjabb barátainak, kollégáinak alakításait korrigálja, gazdag példatárában tallóz.

– Ti nem emlékezhettek rá, amikor 1944-ben, március 19-én a Vígszínház vörös bársonyfüggönye előtt kurta pipával a szájában, fején farmerkalapban megjelent Somlay Artúr… Mesélt. Miről is? Grover's Cornerről, egy hétköznapi amerikai kisvárosról. Az aprólékosan kidolgozott lélekábrázolás nagy mestere, Somlay a Rendezőt alakította, aki ifjúkori emlékeit szeretné megosztani a városka lakóival. Fel-alá sétálva, pipájából bodrozó füstöt eregetve mesél, s miközben szétnyílnak a függönyszárnyak, a leghétköznapibb ruhájában besétál a szereplők közé.

A drámatörténeti lecke jól sikerült. A társulat egy emberként harsogta: A mi kis városunk!

Igen, A mi kis városunk. Thornton Wilder remeke. Pucér színpad, civil jelmez és ohne gázsi…

Öt hónapig próbálták A mi kis városunkat nyűg és okoskodás nélkül. Mintha az életükért játszottak volna, olyan gördülékenyen és figyelmesen zajlottak a próbák.

Egy kisváros szokványos, mindennapi élete, két család derűs hétköznapjai elevenednek meg üres színpadi térben. A férfiak végzik a dolgukat, az asszonyoké a házimunka és a nevelés, a gyerekek iskolába járnak. S ha ez a történet ez esetben amerikai is, az események a világ bármely részén hasonlóan zajlanak. A szerelem és a házasság is színezi a színjátékot, s a végső út – mint mindenütt – itt is a temetőbe vezet. Az egyszerű történet során örök problémákat feszeget az író: mi az emberi élet értelme, hol a helyünk a világban? Figyelmeztet bennünket, hogy nem vesszük észre a mindennapi élet szépségeit, nem vesszük észre egymást, tékozoljuk napjainkat, éveinket, mintha végtelen idő birtokosai lennénk. Aztán egyszer itt a vég, a teljes bizonytalanság. És hogy valójában nem az elmúlás a szomorú, hanem az élet közönyössége. A Szent Lajos király hídja című Wilder-regénynek a vezérgondolata át- meg átszövi a dráma cselekményét: „A szeretet minden megnyilvánulása visszahull a szeretetre, amelyből fakadt. Van az elevenek országa, s a híd a szeretet; csak az marad meg, az az élet egyetlen értelme."

Udvaros Béla rendezés közben – Hubay Miklós: Egy faun éjszakája Bemutató: 2006. május 5.

„Nem utaztam Moszkvába"

„A színiakadémia különös világ. Rejtelmeit a kívülálló hétköznapi látomássá úgy egyszerűsíti le, hogy ott romantikus verseket szavalnak napestig a növendékek, monológokkal és jelenetekkel múlatják az időt, és aki már kapun belül van, akár színésznek is mondhatja magát. A rendezőtanonc meg állandóan elemez, magyaráz, utasításokat ad, és megmondja a láthatatlan színésznek, hogy mikor üljön le, mikor álljon fel, és honnan lépjen színre. Jómagam a rendezést kezdettől fogva művészi cselekvésnek tartottam. Kezdetben magam is azt hittem, bemegyünk az akadémia kis tantermébe, ahol tenyérnyi színpad is van, és tanuljuk, gyakoroljuk a fogásokat. Nem ez a sors várt rám. Márkus László rendező-tanárunk minden szerdán háromtól hatig felvitt a lakásába. (…)

Mint rendezőfiókák érdekes dolgot tanultunk Márkustól, amikor a prózai színházak rendezői munkáiról esett szó. A magyar színházi rendezéseire és emlékeire hagyatkozva lelkesen beszélt arról, hogy ő személy szerint milyen nagy becsben tartotta az írót. Ezért mindenkor a színpadi munka központi helyére állította az alkotót. Néha a szalon barokk íróasztalát csapkodva haragosan kijelentette: az írói munka szent és sérthetetlen. A rendezőnek alázattal kell szolgálnia a művet.

Szabó Magda: Szent Bertalan nappala. Bemutató: 2006. október 26.

Sík Sándor is tanárom volt. Reverendában járt órákra, esztétikát tanított. Ez a szép hangú pap költő személyes sorsomnak is részese volt. (…) Kedvenc témája a magyar költők istenélménye volt. (E témából írta akadémiai székfoglalóját is.) Sokan máig is kételkednek benne, hogy Sík Sándor e stúdiumban Ady poétikáját helyezte a középpontba. Nagy élmény volt számunkra, hogy óráin beavatott bennünket napi munkáiba – 1947-et írtunk –; A szeretet breviáriumának megszerkesztésén fáradozott, részleteket olvasott fel a születendő könyvből.

Mint már említettem, hatan jártunk az évfolyamra. Nem tudtunk egymás vallási vonzalmáról, de Szent Pál korinthusiakhoz írt levelének részletét elragadtatással hallgattuk: »A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonosznak, de együtt örvend az igazsággal… « Nem mondta tanárunk, de mi nyomban tudtuk: a jó rendező erényeit hallhattuk ki a példabeszédből…"

Párkány László: Térdeplő Thália – Udvaros Béla második élete. Codex Print Kiadó, Budapest, 2008. Ármegjelölés nélkül. Megrendelhető Udvaros Bélától (1122 Budapest, Határőr u. 57/b; tel.: 30/394-4182).

HIRDETÉS

Üveggyöngyeink és az Igazgyöngy

Előadás-sorozat mulandó és maradandó értékeinkről társkapcsolatainkban 2009 tavaszán, hétfő esténként 18 órai kezdettel. Helyszín: a Ráday Kollégium díszterme, Budapest IX. ker., Ráday u. 28. Előadó: *dr. Pálhegyi Ferenc.*

- Február 16.: *„Halálosan szerelmes vagyok”*
- Február 23.: *„Vonzó vagy, mert csodálsz engem”*
- Március 2.: *„Melletted biztonságban érzem magam”*
- Március 9.: *„Veled lenni komfortérzés”*
- Március 16.: *A szeretet jól megfér a valósággal*
- Március 23.: *A szeretet a jövőre gondol*
- Március 30.: *A szeretet kutatja és betölti a társa szükségleteit*
- Április 6.: *A szeretet életét adja*

HIRDETÉS

A szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat ápolást-gondozást nyújtó szeretetotthona újonnan kialakított, fürdőszobás, klímás, egy-, illetve kétágyas lakrészeibe várja a beköltözni vágyó időseket 2009. februári átadással. Házaspárok jelentkezését is várjuk. Érdeklődni lehet: 5540 Szarvas, Vajda Péter u. 7., tel.: 66/313-178, *Lázár Zsolt* igazgató: 20/824-4211, *Tóthné Tótka Edit* otthonvezető: 20/824-4232.

HIRDETÉS

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

A társkapcsolatok anomáliái

Szerelem és házasság ellenáramlatok sodrában

Előadás-sorozat a *házasság hete* keretében február 9-től 12-ig 18 órai kezdettel. Helyszín: az ökumenikus tanács épülete (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.). Előadó: *dr. Pálhegyi Ferenc.* Témák: *A szinglijelenség; A „majdnem házasság” (élettársi kapcsolat); Az azonos neműek „házassága”; A válás.*

„…az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben [Krisztushoz]…” (Ef 4,15)

Az ember társas lény: életközege az emberi kapcsolat. Személyiségünk kiteljesedéséhez az önzés feladására és társunk szükségleteinek a figyelembevételére van szükség. Ez évezredek óta legteljesebben az elkötelezett, életre szóló kapcsolatban, a házasságban valósulhat meg. Korunkban azonban veszélybe került a házasság intézménye, mert a közgondolkodást olyan eszmék fertőzik, amelyek a hűséget és az önzetlen szeretetet nem tekintik megóvásra érdemes értéknek.

A fenti előadások az emberi kapcsolatokat fenntartó és működtető értékek megóvását célozzák azok érdekében is, akiket ez az áramlat elsodort. A fenti témák mindegyikének kifejtésében nemcsak arról lesz szó, hogy az érintett jelenség miért „nem jó”, hanem arról is, hogy milyen kivezető utat mutat Isten igéje a tárgyalt problémákból.

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon bentlakásos munkára keres egyedülálló személyt vagy házaspárt gondnoki és egyéb feladatok ellátására.

Egyedülálló személyt keresünk kertész-karbantartó gondnoki állásra; házaspár esetén a feleséget takarító vagy főzőasszony-konyhai segítő (szakács végzettséggel) vagy recepciós-pénztáros (angol vagy német középfokú nyelvvizsgával és pénzügyi végzettséggel) munkakörben tudjuk éves állásban foglalkoztatni.

A lehetőséget egyedülálló férfiaknak (kertész-karbantartó) és – a szolgálati lakás adottságaiból adódóan – olyan házaspároknak javasoljuk, akiknek a gyermekeik idősebbek, és már nem élnek együtt szüleikkel. Feltétel: gyülekezeti tagság; lelkészi ajánlás szükséges.

Az állás/állások márciustól, illetve áprilistól tölthetők be. Bérezés az intézmény bértáblája szerint. Jelentkezés február 20-ig. További információ telefonon kérhető a 20/824-3143-as telefonszámon *Végh Szabolcs* intézményvezetőtől.

HIRDETÉS

Meghívó

Jézus mondja: „Én vagyok az út, az igazság és az élet…” (Jn 14,6)
Örömhír: van kiút a család, az egyén és a közösség (gyülekezet, egyház, társadalom) válságából. Csendesnap február 7-én, szombaton a Várpalotai Evangélikus Keresztyén Óvodában.

- 9.30-tól gyülekezés, közös éneklés.
- 10.00: *A család válsága a mai Magyarországon – az ebből való kiút lehetősége.* Előadó: *prof. dr. Rókusfalvy Pál* egyetemi tanár, a pszichológiai tudomány doktora.
- 11.30–12.00: A tési *Széllelbéleltek* együttes zenél.
- 12.00–13.15: *Mai gyülekezeteink és a keresztyén ember válsága – a kiút lehetősége.* Előadó és beszélgetésvezető: *Lupták György* kiskőrösi evangélikus lelkész, esperes.
- 13.15–14.00: Ebédszünet (szerény vendéglátást biztosítunk).
- 14.00–14.20: A *Széllelbéleltek* zenélnek.
- 14.20–15.30: *A társadalom , a nemzet válsága.* Előadó és beszélgetésvezető: *Szeverényi János* evangélikus országos missziós lelkész.
- 15.30: Közös éneklés, zárszó.

Kétszáz éve született Székács József, „az ország papja”

Székács Józsefnek az Evangélikus Országos Levéltárban őrzött hagyatékában található egy boríték, amelyben névjegykártyák vannak: *Tompa Mihály* költő, *Bajza József* és *Toldy Ferenc* szerkesztők, *Török Pál* pesti református lelkész és püspök, *Balassa János* orvosprofesszor, *br. Nicolics Péter* szerb nagybirtokos, *Von Duë* svéd nagykövet, *Ruttkayné Kossuth Lujza, br. Eötvös József* kultuszminiszter és *br. Podmaniczky Frigyes* nevét olvashatjuk többek között a megmaradt kártyákon. „Madarat tolláról, embert barátjáról” – tartja a közmondás. Egy ember jelleméről sokat elárul, hogy kik a barátai, társadalmi helyzetéről, (el)ismertségéről pedig emberi kapcsolatait feltérképezve kaphatunk képet. A fenti névsor elárulja, hogy az orosházi tímármester fiát a politikai, gazdasági és szellemi elit tagjai is felkeresték.

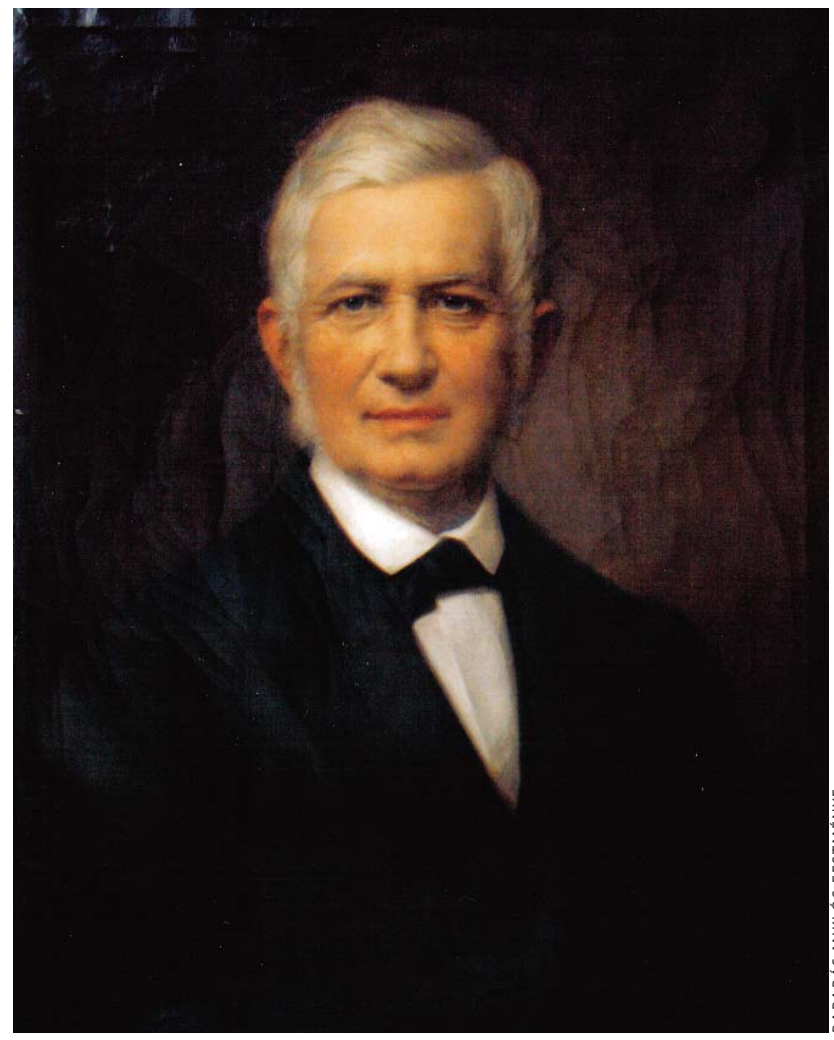

BARABÁS MIKLÓS FESTMÉNYE

Az 1809. február 2-án született Székács József élettörténete különleges, de nem egyedi. Tanítói, lelkészei, gimnáziumi tanárai szinte „kézről kézre” adták a tehetséges ifjút, akiből így végül nem az apja hivatását folytató tímármester, hanem lelkész, püspök, műfordító, akadémikus, szerkesztő, nem hivatalos egyházpolitikai tanácsadó, egyszóval „az ország papja” lett.

A kiemelkedés útja az iskoláztatáson keresztül vezetett: a mezőberényi gimnázium elvégzéséhez még az egész család anyagi támogatása kellett, a soproni líceumban már önmagát tartotta el Székács József, berlini és lipcsei tanulmányaira pedig a szerb uralkodói dinasztiával is szoros rokoni összeköttetésben lévő *Nikolić* családnál töltött házitanítói évek alatt összegyűjtött tőke adott lehetőséget. Az evangélikusság a 19. század első felében jól működő közösség volt, „felfedezte” a tehetséges fiatalokat, és biztosította számukra azokat a lehetőségeket (jó iskolák, kiváló tanárok, kapcsolati háló), amelyekkel kiemelkedhettek, és tehetségüket egyházuk javára fordíthatták.

Székács József „egygyülekezetes” lelkész volt. 1837. június 11-én választotta meg őt lelkészévé az újonnan megalakult pesti magyar nyelvű egyházközség, és harminckilenc évig, 1876-ban bekövetkezett haláláig szolgált itt. Harminckilenc év alatt Magyarország rendi államból polgári állammá alakult, Pest német kisvárosból magyar nagyvárossá, az ország gazdasági, politikai és kulturális központjává vált, az újonnan megalapított kis gyülekezet pedig az ország egyik legfontosabb egyházközsége, a legnagyobb egyházkerület központja lett.

Székács nemcsak kiválóan alkalmazkodott ezekhez a változásokhoz, hanem maga is aktívan részt vett bennük. Egyházpolitikai ügyekben először *Mária Dorottya* nádorné bizalmasa lett, 1848-ban a megalakuló polgári minisztérium tagjaival tárgyalt, az abszolutizmus idején a bécsi kormányzat képviselői is meghallgatták véleményét. A vegyes házasságok ügyében éppúgy állást foglalt, mint a protestáns unióval kapcsolatban, az egyházigazgatás átalakításában vagy az egyházi autonómia kérdésében. Az 1859-ben (éppen százötven éve) kihirdetett protestáns pátens elleni küzdelem evangélikus vezéralakja lett.

„Az ország papja” azonban mindenekelőtt gyülekezetének lelkipásztora volt. Méltó, hogy születésének kétszázadik évfordulóján a pesti gyülekezet kezdi el a megemlékezések sorát. Székács József 1872-ben azért mondott le tizenkét éve viselt püspöki tisztségéről, hogy gyülekezeti lelkészi feladatait maradéktalanul ellathassa. Harminckilenc esztendő alatt tizenöt-hússzorosára nőtt a gyülekezet, amely a hozzá tartozó elemi iskolákkal és gimnáziummal nem kevés feladatot jelentett. A „névjegygyűjtés”, a szerteágazó kapcsolatrendszer kiépítése nem öncélú karrierépítés volt Székács József részéről, hanem gyülekezetének és egyházának javát szolgálta.

Mind egyházának, mind pedig gyülekezetének meghálálta és megszolgálta a belé vetett bizalmat Székács József, „az ország papja”, az orosházi tímármester fiából lett lelkész és püspök.

■ Kertész Botond

A jelenleg használatos Evangélikus énekeskönyvből idézett két énekszöveget Székács József írta.

453. ének

Mind célját, mind napjait
Te mérted ki életemnek.
Szent Atyám, ó, bárcsak itt
Amíg éveim sietnek,
Célom felé úgy futnék,
Mint rendelte szent igéd.

Akiben szilárd hit él,
Kiben munkás a szeretet,
Aki bízik és remél,
Áhítva egy jobb életet:
Az fut Jézus nyomdokában
A valódi cél után.

Adj erőt hát, Istenem,
Hogy hitben végig megálljak,
S úgy, mint égi Mesterem,
Jót művelve szerte járjak
Hűséggel keresve itt
Az új élet útjait!

123. ének

A nap lemegy, az éj beáll,
Álom jön szememre,
Jó Istenem, viselj gondot
Alvó gyermekedre!

Te őriztél meg e napon,
Te óvtad éltemet,
Benned hiszek, beléd vetem
Minden reményemet.

Add, veszély nélkül aludjam
Szent karjaid között,
Adj csendes éjt mindenkinek,
Őrködj házunk fölött!

Imádlak, édes Istenem,
Téged mint jó Atyát.
Kérlek most is, hogy lefekszem,
Te adj jó éjszakát!

Meghívó

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezete és a Déli Egyházkerület közösen emlékezik meg arról, hogy kétszáz éve született *dr. Székács József,* a Pesti Evangélikus Egyház 1837-ben szervezett magyar lelkészi állásának első lelkésze, 1860-tól a Bányai Evangélikus Egyházkerület püspöke.

Az ünnepi istentisztelet február 8-án délelőtt 11 órakor lesz a Deák téri templomban. Délután 5 órától pedig az I. emeleti gyülekezeti nagyteremben az *Asztali beszélgetések* alkalmán Székács József munkásságáról hangzik el előadás, és sor kerül a születése bicentenáriumára könyv alakban megjelenő emlékiratainak bemutatójára.

Mindkét alkalomra tisztelettel hívjuk és szeretettel várjuk.

Az egyházkerület és az egyházközség elnöksége

Hol lakik az Isten?

Amikor én kisiskolás voltam, a hittan éppolyan kötelező tantárgy volt, mint az olvasás vagy a számtan. Aztán egy nap kitiltották a papokat az iskolából, és bejelentették, hogy nincs is Isten. Annak örültünk, hogy ezután nem kell hittanórára járni meg hittant tanulni, többet játszhatunk délutánonként, otthon mégis imádkozni kellett elalvás előtt. De ha nincs Isten, kihez vagy mihez imádkozunk, hogy vigyázzon ránk, amíg alszunk?

Sehogy se fért a fejembe a dolog. A barátaim is hasonlóképp voltak vele, így aztán egy nap megkérdeztük a tanító nénitől: van vagy nincs? Ha eddig volt, hová tűnt hirtelen? És ha netán mégsem volt, miért járt a tanító néni is a templomba? Jó ideig gondolkozott a válaszon, végül azt mondta, hogy ő sem tudja biztosan, megkérdezi az igazgató bácsitól.

Másnap egy nagy könyvet hozott a hóna alatt, és abból olvasott föl nekünk. Az volt benne, hogy az emberek régen nagyon féltek a tűztől meg a víztől meg mindenféle természeti jelenségektől. Amit nem tudtak megmagyarázni, amiről nem tudták, hogy miért van, arra azt mondták, az Istentől ered. Tehát nem az Isten teremtette az embert, hanem az ember az Istent. Ma viszont már mindennek tudjuk az okát, ezért nincs szükség Istenre.

Ha nincs, nincs – gondoltam. Annál jobb, hiszen akkor nem láthatja, ha rosszat teszek. Ezután nyugodtan megverhetem a kisebbeket, hazudhatok anyámnak meg a tanító néninek, senki sincs, aki megbüntessen érte. Csak arra kell vigyázni, hogy rá ne jöjjenek a turpisságra. Jót tenni meg nem érdemes, hiszen nincs, aki megjutalmazzon érte.

Este be is jelentettem, hogy én többé nem imádkozom, mert nincs Isten. Az igazgató bácsi mondta. Meg azt is mondta, hogy megbüntetik azt a szülőt, aki az Istennel fenyegeti a gyerekét. Úgy látszik, túl merész volt ez a hazugság, mert anyám ahelyett, hogy megijedt volna, lekevert egy jókora nyaklevest. De ha nincs Isten, ki súgta meg neki, hogy hazudtam?

Elhatároztam, hogy utánajárok a dolognak. Amikor délben kinyitotta a kaput a harangozó, én is beosontam utána. Végtére is azt mondják, hogy a templom az Isten háza. Bárhol jár is napközben, ebédre illik hazatérnie. Legalábbis a mi családunkban ez volt a szokás. Bejártam én minden zugot, fölmentem a padlásra, le a pincébe, nem volt sehol. A nevén szólítottam, nem válaszolt. Elmentem másnap, harmadnap is, soha nem volt otthon.

Mondtam nagyapámnak, hogy különös egy ember ez az Isten. Bárhol keresem, sehol se találom.

– Mert rossz helyen keresed – mondta, és az ölébe ültetett.

– Ne tessék már ilyet mondani! – vitatkoztam nekibőszülten. – Voltam a házában, kerestem a kukoricaföldön meg a szőlőben is, sehol se volt.

– Na látod, pedig lehet, hogy mindig ott volt, csak te nem vetted észre.

– Én, aki a szőlőhegyről megnézem a toronyórát?…

– Bizony – felelte –, mert az Istent nem a szemünkkel kell keresnünk, és nem a fülünkkel kell hallgatnunk a szavát.

– Hanem? – berzenkedtem tovább.

– Ő bennünk él, és belülről vezérel. Itt lakik – bökött a szívem tájékára.

– De hiszen akkor bármikor beszélhetnék vele…

– Így van, kisfiam – mondta, miközben gyengéden megsimogatta a fejemet. – És akkor is szól hozzád, amikor nem akarod megérteni.

■ T. Ágoston László

Weöres Sándor

Zsoltár

Kínok árnyékaiból,
kínok árnyékaiból
szólok hozzád Istenem.
Kín mar, sújt, temet,
józan eszemet
vak veszélyben,
láncos mélyben
ne hagyd elveszítenem.

Senki sem tör káromra,
senki sem tör káromra,
bensőm fordul ellenem.
Örök vihar ront,
nincs egy biztos pont
se mögöttem,
se fölöttem,
dög pusztít a lelkemen.

Törd meg kevélységemet,
törd meg kevélységemet,
mély megbánást adj nekem.
Nyársat nyeltem én,
derekam kemény:
mért nem szabad
súlyod alatt
meghajolnom, Istenem?

Száraz zokogás tipor,
száraz zokogás tipor
és a szemem könnytelen.
Utam hajlatán
ördög les reám,
vár nehezen:
a két kezem
tőrrel indul ellenem.

Legyen meg akaratod,
legyen meg akaratod,
ha vesznem kell,
jól legyen:
tán kórházosom
áldás lesz máson –
de ha énrám
kincset bíztál,
ments meg immár, Istenem.

E költeménnyel emlékezünk a húsz évvel ezelőtt elhunyt evangélikus költőre, műfordítóra.

Örömhír vagy rémhír?

„Valószínűleg nincs Isten. Ne aggódj többé, és élvezd az életed!” – szól a Londonból világ körüli útra indult figyelemfelkeltő reklám, amely már Spanyolországot is meghódította. Miként két héttel ezelőtt az *Evangélikus Élet* is hírt adott róla, a buszok oldalán virító szlogen állítólag válasz a 2008 júniusában – szintén buszokon megjelent – keresztény reklámra.

Az, hogy Isten nem létezik, csak akkor megnyugtató, ha mogorva, szigorú atyaként tekintünk rá, aki szemöldökráncolva jegyzeteli minden botlásunkat, hogy aztán jól beolvasson, ha feldobtuk a bakancsot. Pontozza, hogy mikor éreztük egy kicsit is jól magunkat, feledkeztünk meg a napi önsanyargatásról, és mikor nem tekintettünk földi életünkre úgy, mint szenvedésre a siralomvölgyben. Ilyen istenképpel a fejemben én is megnyugodnék egy kicsit, ha arról győzködnének, hogy ez a szigorú, vaskalapos alak mégsem létezik.

Szerencsénkre azonban Isten maga a szeretet. A szeretet pedig nem igazságos, hanem részrehajló, mégpedig a javunkra. Aminek örülhetünk, mert ha Isten csak igazságos lenne, akkor valóban bajban lennénk. Isten a szeretet, hisz szeretetközösségben létezik: Atya, Fiú, Szentlélek képében. Minket is szeretetből, nem pedig szükségből teremtett, szeretetből küldte el hozzánk egyszülött Fiát. Ezek után nyugodtan feltételezhetjük, hogy szeretetből nem fog pokolra küldeni. Az ijesztgetős kampánnyal tehát aligha megyünk sokra, hisz az evangélium is *örömhír,* nem pedig *rémhír.*

Aki pedig az örömhírt hirdeti, az nyilván örül, élvezi az életet, de csak ha valóban elhiszi, hogy az örömhír valóban az, ami: örömre okot adó dolog. Ez pedig már hit kérdése. Mégpedig olyan mély hit, olyan fokú szeretet, amely (sajnos) csak keveseknek adatik meg. Akár a szerelem. Szerelemből pedig nem nyűg a másik kedvét keresni, hanem magától értetődő, természetes dolog, az öröm forrása.

Szerelemből lemondani valamiről vagy megtenni valamit teljesen más, mint félszből, avagy puszta meggyőződésből. Akiknek még nincs igazi hitük, akik még nem szerelemmel szeretik Istent, azoknak mindig megmarad egy csipetnyi bizonytalanság, egy csipetnyi félsz, amíg a vaskalapos, szigorú atya képét elfeledhetik.

■ Puchard Balázs

HETI ÚTRAVALÓ

Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. (Ézs 60,2)

A vízkereszt ünnepe utáni utolsó héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi a megdicsőült Krisztust hirdetik. Ő Isten képmása és dicsőségének kisugárzása, mert *„Isten gyújtott világosságot a mi szívünkben, hogy Jézus Krisztus arcán felismerjük az ő dicsőségének ragyogását”* (2Kor 4,6; LK). Megkeresztelésekor is hangzott az Atya szava, amelyet megdicsőülésekor kiegészít: *„Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!”* (Lásd Mt 3,17 és Mt 17,5!) A törvény s a próféták képviselőit – a halála után mennybe jutott Mózest és az élve elragadtatott Illést – Jézussal együtt fényes felhő árnyékolta be; Isten is így jelent meg választott népének. *Luther* így figyelmeztet: „Óvakodj attól, hogy csak úgy, az ige nélkül kalandozva Krisztust Istentől elszakítsd! Mert Krisztusban lakozik az istenségnek egész teljessége. Rajta kívül nincs Isten, hogy megtalálhatnám s hozzájuthatnék.” Isten a maga erejét a Megfeszített erőtlenségében jelentette ki; ez a kincsünk, az evangélium üzenete is cserépedényekbe, az igehirdetésekbe van rejtve, *„hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak”* (2Kor 4,7b). „Felmagasztaltatott az Úr minden népek fölé, dicsősége túl van az egeken.” (GyLK 746,3) A törvény dicsősége mulandó volt Mózes arcán, de az evangéliumé sohasem fog elhalványodni! Isten dicsősége Krisztusban ragyogott fel, és az ő igéjében *„mint egy tükörben szemléljük az Úr dicsőségét mindnyájan”* (2Kor 3,18). Fülöp s Nátánaél csodálatos ígéretet kapott, mely a miénk is lehet; a Jézusban való személyes hit által megnyílik számunkra is a menny, és Isten jelenvalóvá lesz az életünkben! Ámen, ámen: *„…mondom néktek: meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait”* (Jn 1,51), miként Jákób: *„Én vagyok az Úr…”* (Lásd 1Móz 28,12–13!) Örök sorsunk függ attól, hogy hallgatunk-e Jézusra, hogy befogadjuk vagy elutasítjuk őt. Ki üdvözülhet tehát? *„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet…”* (Jn 3,36) Jézus egylényegű az Atyával, ezért a tőle tanult imádság dicsőítő zárómondata őt is megilleti; *„…aki országa népévé tett minket (…): övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Ámen.”* (Jel 1,6) Isten önkijelentése – lásd 2Móz 3,14; ő az örök Vagyok – Jézusé is; ő mint Emberfia és mint felmagasztalt Krisztus jön el a felhőkön dicsőségében. De addig még: *„Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.”* (Jn 8,12) Jézus önkijelentése lezárja az egyházi esztendő első szakaszát, amely az Atya, Fiú, Szentlélek jelenlétét jelzi az időben és az ároni áldásban egyaránt. Ebben Jahve háromszor szent neve háromszor hangzik fel, mert ő az Atya Isten, aki megőriz; a Fiú Isten, aki megkönyörül; a Szentlélek Isten, aki békességet ad. Ezért *„így szóljanak nevemben Izráel fiaihoz, és én megáldom őket”* (4Móz 6,27). Kérhetjük is: „Áldj meg minket, Úristen, / A te jóvoltodból (…)! Orcád világossága / Hasson minket által…” (EÉ 323,1)

■ Garai András

Az élet nem rólam szól

Múltkor az egyik keresztény könyvesboltban nézelődve megakadt a szemem egy könyvcímen: *Az élet nem rólam szól.* A szerzője *Max Lucado,* a kötetet a Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány adta ki 2007-ben.

Érdeklődve belelapoztam, és ezt olvastam: *„Olyan házastársat akarok, aki boldoggá tesz, és olyan munkatársakat, akik mindig kikérik a véleményemet. A nekem megfelelő időjárást akarom, olyan közlekedési viszonyokat, melyben haladni tudok, és olyan kormányt, ami az érdekeimet szolgálja. Minden rólam szól…* Mindenki azt mondta, hogy ez így van, igaz? Mi pedig szavukon fogtuk őket. Azt hittük, önmagunk bálványozása boldoggá tesz.

Ez a hit azonban káoszt teremtett: zajos otthonokat, stresszes vállalkozásokat, kegyetlen kapcsolatokat. Annyi haszontalan dolgot hajszolunk, hogy lemaradunk a legfontosabbról: az Istennek szánt életről.

Az életnek akkor van értelme, ha elfogadjuk benne a helyünket! Örömeink, problémáink, ajándékaink és tehetségünk… ha mindezt annak ajánljuk, aki teremtett minket, hirtelen elnyerjük, amit hiányoltunk, és megtaláljuk, amit kerestünk” – olvasom a könyv hátlapján.

Elgondolkodom. Milyen igaz! Köszönöm, Istenem, hogy erre felhívtad a figyelmem! Ez az útmutatás is segít most, amikor vezetésed kutatom.

Nem sokkal később a vasárnapi istentiszteleten hallgatom a kánai menyegző jól ismert történetét, ami ugyebár nem arról szól, amit elsőre gondolnánk (egy házasság kezdetéről, amely miatt összegyűltek az emberek), hanem arról, hogy az Úr Jézus ott tett először csodát, ott adta először jelét annak, ki is ő valójában, és milyen hatalommal cselekszik.

Görgetek magam előtt megválaszolatlan kérdéseket, miérteket. Nem értem Istent, miért így és miért nem másként vezet. És egyszer csak rájövök, hogy rosszul közelítek a kérdéseimhez, mert a dolog nem az *én* személyemről szól, hanem *róla.* Az *ő* munkájáról, az *ő* csodáiról, az *ő* dicsőségéről.

Így már minden egészen más. Így már lehet hálát adni könnyekért, fájdalomért, kétségekért is. Így már valóban meg lehet nyugodni abban, hogy Isten jobban tudja, mi a szükséges, és mi a célja az én parányi életemmel. Így már ki tudok lépni az önmagam körül forgásból is, és képes vagyok úgy megélni bizonyos helyzeteket, hogy nem akarom görcsösen önmagam felől értelmezni őket.

Minden róla szól, arról, hogy az ő dicsősége váljon nyilvánvalóvá. Olyan jó ennek alárendelni magam és elmélyedni az ő igéjében. Olyan jó rácsodálkozni útjaira, melyeket más emberek és gyülekezetek életében visz véghez. Olyan jó életemmel őt dicsőíteni és hirdetni: *„Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké.”* (Róm 11,36)

S közben szinte észre sem veszem, hogy egykor oly kedves és fontos dolgok hátrébb, azaz a helyükre kerültek.

■ Hulej Enikő

NAPOS OLDAL

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

HUMORZSÁK

A tanár megkérdi hittanórán:
– Mit csinált Isten népe, miután átkeltek a Vörös-tengeren?
– Kiültek a partra száradni.

Az indián ül a folyóparton, és pipázik. Mellette az indián lány mossa a folyóban az indián ruháit. A fölöttük álló szikláról hirtelen leesik egy kő, és agyonüti a lányt. Mire az indián:
– Ó, ne, már a harmadik mosógépemet teszi tönkre a vízkő!

Bibliai kvíz

Az alábbi kedvcsináló feladat a Luther Kiadó gondozásában 2007 decemberében megjelent *Bohócos társasjátékból* való, amelyhez egy játékmező is tartozik.

A bohóctól jobbra olvasható meghatározások alapján egy bibliai tárgyat kell kitalálnotok. Mit gondoltok, mi lehet az?

(Bohócos társasjáték. Szerkesztette Boda Zsuzsa, Luther Kiadó, 2007. Ára 1060 forint.)

6 pont: Nagy bendőm van.

5 pont: Amit bennem tárolnak, az nem ázik át.

4 pont: Egy időben hét esztendőn át sok épült belőlem.

3 pont: József rendelkezett felettem.

2 pont: Hét esztendőn át az ő felügyelete mellett nyitogatták ajtóimat.

1 pont: A bennem levő segítette az embereket, hogy ne haljanak éhen.

(magtár)

IMASAROK

Szívem első gondolata
hozzád száll fel, Istenem!
Te őriztél meg az éjjel,
maradj ma is énvelem!
Téged áldlak és imádlak
mint szerető gyermeked,
szívem csakis azt akarja,
ami kedves teneked.
Édes Jézus, add kegyelmed,
őrizz engem szüntelen,
hogy egész nap neked éljek,
tiszta szívvel, bűntelen.
Ámen.

Felhívás az ovisolimpiára

Egyházunk gyermek- és ifjúsági osztálya 2009-ben új rendezvényt hirdet meg a hagyományteremtés szándékával: az *első evangélikus ovisolimpiát.*

A vetélkedő ötlete az alberti gyülekezet óvodájának immár hagyománnyá vált ügyességi versenyén alapul, amelyet Albertirsa óvodásai számára szerveznek meg az óvónők az Alberti Evangélikus Általános Iskola tornatermében.

Az ország evangélikus óvodáiba járó gyerekek számára olyan alkalmat tervezünk egyházkerületenként, amelyen csapatokba szerveződve, játékos bibliai feladatok megoldása közben összemérhetik ügyességüket és talpraesettségüket. Legfontosabb célunk az, hogy a gyerekek játékos keretek között ismerkedjenek a Bibliával és egymással, jól érezzék magukat ezen az alkalmon, és maradandó élménnyel gazdagodva térjenek haza. Ezenkívül szeretnénk felhívni a gyerekek figyelmét az egészséges életmód, a sport fontosságára.

A lebonyolításról. A Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában jelenleg tizenhét óvoda működik. Az olimpia megrendezéséhez az óvodavezetők, óvónők, dadusok és önkéntesek segítségét szeretnénk kérni.

A verseny kerületi és országos fordulóból áll. A három egyházkerületben ugyanakkor rendezzük meg a **kerületi fordulót**. Időpontja: **március 21.** (szombat). Helyszínek: Alberti (észak), Győr (nyugat) és Orosháza (dél). Az **országos versenyen** a kerületi fordulón első és második helyezést elérő oviscsoportok vesznek részt. Ennek időpontja: **május 9.** (szombat).

A csapatok a következőképpen állnak fel: minden evangélikus óvoda egy nagycsoportos csapattal vesz részt saját egyházkerületének a fordulóján. A csapatok tízfősek: öt fiú, öt lány. A csapattagokat az óvodavezetők és óvónők választják ki a gyermekek közül a képességeik alapján.

A feladatok mind a kerületi, mind az országos fordulón egységesek lesznek; az alberti és irsai evangélikus óvodák óvónői állítják össze őket.

A vetélkedőn az ovisok igényeinek és képességeinek megfelelően ügyességi és sorversenyek keretében közösen, csapatban kell megoldani a feladatokat. A gyermekeket szülők is elkísérhetik, együtt szurkolhatnak nekik. A helyezettek oklevelet kapnak, és értékes ajándékban részesülnek.

További információt *Pál Marietta* gyermekreferenstől lehet kérni (telefon: 1/486-3542, 20/824-4454; e-mail: marietta.pal@lutheran.hu).

Minden érdeklődőt és résztvevőt szeretettel várunk!

Kedves Gyerekek!

▶ **Albert és Pongrác lovagnak ismét a Tudás erdejében levő várnál van dolga: hét fordulóból álló lovagi tornán vesznek részt. Oldjátok meg ti is a nagyheti eseménysorozathoz kötődő feladatokat, és a megfejtéseket egyben, összegyűjtve küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. A végén ajándékot kaptok.**

2.

Albert és Pongrác lovag kimerülten ült a trónteremben, amikor is Szakáll király lépett be az ajtón.

– Nemes lovagjaim, fáradtnak látszotok. Csak nincs valami baj?

– Ó, nincs, felséges királyunk – felelte Albert –, csak hajnal óta kint lovagoltunk, hogy kicsit megmozgassuk magunkat a következő feladat előtt.

– Örülünk, hogy ennek a mostani viadalnak bibliai témája van.

– Bizony, ügyesen álltátok ki a virágvasárnappal kapcsolatos első próbát! – bólogatott Szakáll király. – Tudjátok, azért adtam ennek a lovagi tornának témául a nagyheti eseményeket, hogy a többi lovag is átismételhesse őket. Az első feladat Jézus jeruzsálemi bevonulásához kapcsolódott.

– És a második? – kérdezte Pongrác lovag. – Már alig várom, hogy megoldhassuk.

– Délután majd megtudjátok, amikor a kancellár kiosztja a feladatot tartalmazó tekercset. Azt tanácsolom, addig menjetek, pihenjetek egy kicsit, és olvassátok el *János evangéliumának* a 13. fejezetét, amely az utolsó vacsoráról szól.

Amikor a lovagok eltávoztak, Szakáll király elővette a tekercs másolatát, és megnézte a feladatot. A vetélkedő vitézeknek egy titkosírást kellett megfejteniük.

GYERMEKVÁR

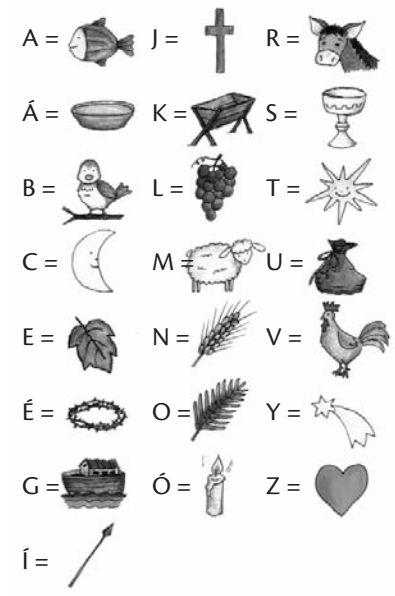

RAJZ: JENES KATATLIN

Megoldás: .....

Presbiter testvérek, olvassuk mind többen az Evangélikus Életet!

Hiszem, hogy az *Evangélikus Élet* mind lelki, mind információs tartalmában tényleg nagyon gazdag. Minél szélesebb réteg forgatja a lapot, annál többen tudhatunk meg egyházunkról minden lényeges információt, és megtudhatjuk azt is, hogy a lap hasábjain egymásnak válaszolgató lelki és világi személyiségek milyen véleménnyel vannak a régmúlt időről; volt-e, mikor volt rendszerváltozás, ki, miért, mikor, hogyan, mennyire vett részt benne.

Milyen volt a leváltott (vagy még nem leváltott…) időszak? Kik és milyenek voltak a szereplői?… Egyszerűen: ki volt például *Káldy Zoltán* püspök? Természetesen nekünk, akik istenfélő embernek valljuk, hisszük magunkat, már el kellett volna jutnunk oda, hogy az Úrtól tanult megbocsátással azt tudjuk mondani: megtörtént, elmúlt, zárjuk le, ne beszéljünk róla többet…

De azért nem kellene egyszerre Káldy püspököt rehabilitálni és pozitív fényben feltüntetni, mert az kissé félrevezető lenne. (Lám: hol is van a megbocsátást hirdető, magát istenfélőnek valló ember, jómagam?) Én az ő érájában csak részben éltem, azt is főleg gyerekfejjel. Ám az édesapám, néhai – soha sehol be nem iktatott – evangélikus lelkész szájából elhangzottak alapján (ezek a szavak nem voltak bántó, elégedetlenkedő, lázadozó, „köpködő” szavak, hanem csak csendes, tárgyilagos információk) a legnagyobb keresztényi jóindulattal sem lehetett Káldy Zoltánt pozitívan megítélni!

Tudom, a megítéléshez ismerni kell az akkori kortörténetet, vagy egyszerűen akkor kellett volna élni… Biztos. Mindenesetre számomra a rövid életet élt édesapámtól „elcsent” információk a leghitelesebbek (jelzem, ezeket sem nagy plénum előtt hangoztatta, hanem szűk családi körben, sőt inkább csak hűséges felesége előtt), és én ezek alapján ítélem meg Káldy püspököt. Természetesen – és ez is része az igazságnak – engem személy szerint soha nem bántott!

A másik, amiről – egyáltalán nem a leghivatottabbként és szakavatottként – véleményt szeretnék mondani, az Ordass-díj. Szerencsére nálunk sokkal hozzáértőbbek, mélyebb érzésűek, nagyobb tudással rendelkezők döntenek díjakról. Szintén édesapám érdemeként, jó magam is ismerhetem *Terray Laci* bácsit – kiskoromban járt is nálunk –, nagyra is becsülöm, nyilván „világiként”, tevékenységét, *Ordass* püspökkel kapcsolatos munkásságát nem tudom megítélni. Viszont bízom az őt és cselekedeteit, megnyilvánulásait jobban ismerő „bírák” helyes döntésében: az Ordass Lajos-díj „jó helyre” került.

Mindenesetre, presbiter testvéreim, próbáljuk meg minél többen olvasni az *Evangélikus Élet* című újságunkat, de: csak az után, miután rendszeresen eljutottunk, eljutunk az istentiszteleti alkalmakra, mert azt bizton hiszem, hogy ez még az újság olvasásánál is sokkal fontosabb, ott ugyanis „első kézből” kaphatjuk a legfrissebb híreket, az Úristen igéjét!

■ Gosztola Szabolcs
felügyelő (Harka)

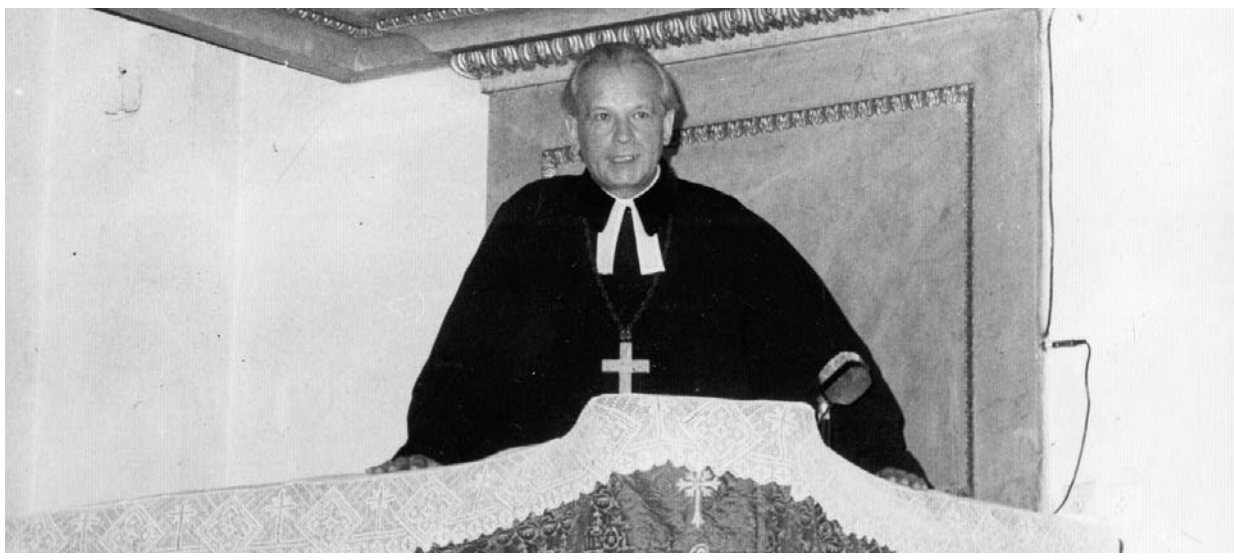

Káldy Zoltán a Deák téri templom szószékén

Kifestő

Régóta kísért egy képzet: egyházunk 1945 utáni történetét úgy „használjuk”, mint egy nagy, kollektív kifestőkönyvet. A kontúrok (személyek, történések) adottak, és ki-ki tovább színezi őket a maga emlékei, tapasztalatai, érdeke, véleménye vagy tudása alapján. Mértékadó színalapanyagok ezek, színtartóságuk azonban csak akkor szavatolt, ha kiállják a korabeli írott forrásokkal való összevetés próbáját is.

A „szín” szó sokadik lexikális jelentése: sokszínűség, változatosság. Közel húsz éve foglalkozom egyháztörténeti kutatással, de úgy tűnik, még mindig nem vagyok elég edzett, ma is képes vagyok megdöbbenni. Például a Káldy-korszak egyszínű egyházi sajtóján: a *Lelkipásztor* egyszólamú teológiáján, az *Evangélikus Élet* egyetlen vonal mentén haladó ünnepi vezércikkein, a lap seszínű, fantáziátlan szerkesztésén, a cikkírók igen szűk, zárt körén, a vérszegény írásokon, a fakó fotókon. Attól az egyházi korszaktól semmi sem állt messzebb, mint az árnyalt, színes gondolkodás. Az egyház tagjainak megítélésében sem. Mintha a palettán csak a fekete és a fehér létezett volna.

Joggal várható el azonban, hogy a diktatúra korlátai és lehetőségei között élt egyházat a következő korszak emberei – mi – ennél sokszínűbben lássunk. Még akkor is (vagy még inkább), ha korábban ennek épp az ellentéte valósult meg. Szükséges *Káldy Zoltán* személyiségének, egyházvezetői munkájának árnyalt megismerése.

Történészpróbáló feladat azonban személyén továbblépve, hasonló igénnyel véleményt formálni a korszak egészéről. A teljes képhez különösen fontosnak tartom megismerni azon lelkészek és világiak szolgálatát is, akik passzív hallgatásukkal vagy aktív közreműködésükkel, de maguk is hozzájárultak a Káldy-korszak fenntartásához, formálásához és működtetéséhez. Akik megadták a színét!

Egy korszak nem tárható fel korrekten a szubjektív élmények nélkül. Ezek visznek színt, elevenséget a papíralapú, fekete-fehér ismeretekbe. Az iratok mellé oda kell állítani azok tudását, akik Káldy Zoltánt „papucsban” is ismerték. De kollektív egyházi emlékezetünk nem süllyesztheti el azokat az emlékeket sem, amelyek az íróasztala mögül ítéletet osztó, lelkészek és családjuk egzisztenciális létét meghatározó, megkérdőjelezhetetlen potentát püspök képét őrzik.

Az eddig előkerült állambiztonsági iratok egyelőre határozottan ez utóbbit erősítik. A püspökét, aki a belügyi iratok szerint saját egyházában felvállalta az alapvetően és mindvégig egyházellenes ideológiájú párt- és államhatalom szempontjainak és érdekeinek képviseletét. A püspökét, aki az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) akaratának és a belügyi intencióknak a következetes végrehajtója lett. A hálózati jelentések ugyanakkor több esetben is arról tanúskodnak, hogy e végrehajtás részéről nem volt minden esetben maradéktalan.

Gáncs Péter püspök úr cikkében (*EvÉlet,* 2009. január 4.) hivatkozott a tényfeltáró bizottság munkájára is. Mint az állambiztonsági iratok feltárására létrehozott egyházi bizottság egyik történész tagja magam is elemi szakmai és etikai követelménynek érzem az árnyalt látásmódot. Az egykori ÁEH és az állambiztonsági szervek folyamatosan feltárt iratai erre jó lehetőséget is adnak. Míg eddig jobbára egyházi közelmúltunk „színét” ismer(het)tük, ezek a dokumentumok kendőzetlenül, pőrén mutatják meg a „visszáját”. Sokak meglepő színeváltozása fedezhető fel: néhányakról kiderül, hogy fekete helyett inkább szürkék – jellegtelenül vagy „szürke eminenciásként” –, egyesek „csak” rózsaszínűek. Vannak még a vártnál is mélyvörösebbek, szinte már feketék. Mások pedig sajnos mégsem egészen fehérek…

Az árnyalás túlzott buzgalmában azonban vigyázzunk, nehogy a színek keresése színezgetéssé, átmázolássá, netán maszatolássá váljék! A nagy igyekezetben az eredeti körvonalak elmosódhatnak, s végül elvész a lényeg. Ahogy gyerekeinket is figyelmeztetjük: „Ne menj ki a vonalból!” Mert a lényeg a kontúr.

■ Mirák Katalin

Ordass

1948 áldozócsütörtökjén konfirmáltam a Deák téri templomban. Sokan voltunk. *Ordass Lajos* püspök és *Keken András* igazgató lelkész szolgált. Akkor legfeljebb sejtettem, ma már tudom, hogy életem meghatározó élménye volt ez az esemény. Az már tőlünk független volt, hogy szinte ez volt az utolsó együttes ünnepi szolgálata a két kimagasló lelkésznek. Ezután felgyorsultak a történések, az állami erőszak, amely Ordass Lajos bebörtönzéséhez, majd Keken András internálásához vezetett. Csak 1956 őszén térhettek vissza a szolgálatba. 1958 nyarán a püspököt ismét eltávolította az állami hatalom az egyház éléről. Keken Andrást 1974-ben, Ordass Lajost 1978-ban hívta haza az Úristen.

1987. október 25-én a zsúfolt Deák téri templomban iktattak be – *Harmati Béla* püspöki iktatásával együtt – a Déli Egyházkerület felügyelői tisztébe. Beszédemben kiemeltem, hogy ebben a templomban volt konfirmáló lelkészem Ordass Lajos és Keken András. Akkor ezt többen bátorságnak minősítették. Magam nem így éltem át. Úgy véltem, ez a minimum annak jelzésére, honnan érkezem a magas egyházi tisztségbe, kiknek a gondolkodása, életpéldája meghatározó a számomra.

Hamar bekövetkezett a rendszerváltozás. Már ’87 őszén úgy gondoltam – ezt is akartam üzenni a nevek említésével –, hogy új korszak kezdődik egyházunkban, szabaddá válik a szolgálat, lehetségessé az igaz beszéd. 1989 után pedig ez mindenki számára nyilvánvalóvá kellett, hogy váljon. Ez azt is jelentette: nincs akadálya annak, hogy Ordass Lajos és Keken András életműve értékké, ható tényezővé legyen az egyházban. Ordass esetében ezt a reményt erősítették a *Szépfalusi István* szerkesztésében megjelent úgynevezett lila könyvek, melyek a püspök életét, munkásságát összegezték. Ezek igencsak alkalmasak voltak arra, hogy a történelmi személyiséget közel hozzák az egyház népéhez, hatással lehessenek a mára.

Az idő múlásával megdöbbenve tapasztaltam, hogy ez nem valósult meg. Egyre inkább foglalkoztatott és foglalkoztat a kérdés, miért nem jön át a mai egyházi életen Ordass Lajos személyisége és műve, miért marad távol a mai nemzedéktől. Lehet erre igen egyszerű magyarázatot adni. A fiatalok többségét kevésbé érdeklik a múltbeli történések, de az idősebbek sem szívesen szembesülnek a korábbi időszakok eseményeivel.

Azt hiszem azonban, hogy Ordass esetében többről és másról van szó: paradox módon – segítő szándékkal, bántó attitűd nélkül írom – a püspök nevét viselő társaság egyébként tiszteletre méltó tevékenysége fedezhető fel a kedvezőtlen jelenség mögött.

Már a nyolcvanas évek végén, az Ordass Lajos Baráti Kör megalakulásakor tetten érhető volt ez a később kiteljesedő gond. Az alapítók megpróbálták – nincsen erre jobb szó – kisajátítani a püspök örökségét. Ők dönthetik el, ki lehet a kör tagja. Nyilvánvaló a törekvés: a múlt rendszerben is tisztán maradtak, az „igazak” jöhetnek; akiknek a tevékenysége megkérdőjelezhető, azok nem nyerhetnek felvételt.

Kíváncsi voltam, hová vezet ez az út, amelyen annak idején – volt elég igazi gondunk – inkább csak mosolyogtam. Néhány civilen – *Boleratzky Lóránd, Herényi István* – és nem tudnám megmondani, hány lelkészen kívül nem volt olyan alapító, akiket a püspök ismert volna. Ma sem tudom, honnan volt bátorságuk megalkotni a püspök személyiségétől oly idegen kirekesztő szabályzatot, illetve követni az ennek megfelelő gyakorlatot.

A kör tevékenységéről persze csak jó mondható el. De ez a jó nagyon is steril jó. Gondolva akár a kör folyóiratára, a *Keresztyén Igazságra,* akár a ki-

adványokra. Csak a példa kedvéért. Nemrég emlékeztünk meg Ordass Lajos eltávozásának harmincadik évfordulójáról. Második félreállítása ötven éve történt. Kevés, de meghatározó személyes emlékem van Ordass Lajosról. De ő is ismert engem. Leginkább az 1958-as akcióról, amikor a Déli Egyházkerület lelkészeitől megvont kongruát szerveztük, és a püspök koordinálta az akciót. Akkor voltam vele többször négyszemközt. Lenyűgözött a szilárdsága, de mint kompromisszumra hajló Keken-tanítvány, izgatott is álláspontjának mélyebb indokoltsága. Akkor is megragadott – ezt is kevesen tudják –, hogy csak magára nézve tartotta kötelezőnek az ellenállást, nem akarta az egyházat kalandba sodorni, a személyes döntés felelőssége volt a zsinórmérték, amely nem azonos a különböző szereplőknél.

Akkor sokáig reméltem, lesz olyan variáció, hogy a püspök megmaradhat a posztján; ma inkább megértem akkori álláspontját. Érdekelne mások véleménye. De egyszerűen nem tudom, hogyan lehetséges, hogy mindez nem volt és ma sem téma az egyházban. Pedig emiatt is – így van ez a ki nem beszélt dolgokkal – élnek a feszültségek, amelyek már régen feldolgozhatók lettek volna.

Vagy itt van, szintén csak a példa kedvéért, Ordass Lajos és *Túróczy Zoltán* püspök útja, viszonya. A kör mind a kettőt heroizálja. Ez sem működik. Nehéz idők hús-vér emberei voltak, kimagasló személyiségek, de nem tévedhetetlenek. Megilleti őket az érdemi vizsgálódás.

Amikor Harmati Bélával aláírtuk *Németh Miklós* miniszterelnöknél az állam és az egyház közötti egyezmény felbontását, beszámoltam erről az *Evangélikus Életben.* Megemlítettem írásomban, hogy annak idején Túróczy Zoltán írta alá az egyezményt. Nem kisebb személyiségtől, mint *Csepregi Bélától* kaptam kedves, enyhén szemrehányó levelet, mert a cikkben arról is említést tettem, hogy Ordass egyetértését éreztem az eseményben. Béla bácsi úgy vélte, hogy az evangélizátor püspököt így kedvezőtlenül állítottam be, ha nyilván nem is ezzel a szándékkal.

Akkor is úgy véltem, ma is úgy gondolom, hogy nagy elődeink életpéldája csak úgy hathat a mában, ha előítélet nélkül, tudományos igényességgel és semmiképpen nem mai csatározások eszközeként közelítünk hozzájuk.

■ Frenkl Róbert

Mónus László

(1952–2009)

Hosszú és súlyos betegség után, mégis hirtelen ment el közülünk *Mónus László* lelkész testvérünk. Születése évében édesapja vasúti dolgozó, édesanyja OTP-tisztviselő volt. Tisztes szegénységben nőtt fel bátyjával együtt. A „tisztes” és a „szegénység” egyformán hangsúlyos a múlt század ötvenes éveivel kapcsolatban.

„Öcsi” – mert így hívták a családban – sok nyarat, talán nem túlzás, ha azt mondjuk, éveket töltött Battonyán nagyszüleinél. Nagyapja, akinek utolsó lelkészi szolgálati helye volt Battonyán, olyan hatással volt rá, hogy egy hétköznapi alkalommal az üres templomban találták, a szószéken, ahol csak ezt a szót ismételgette: „prédika, prédika”. Nagyapja egész életén át példája és mintája volt a „prédikálásban”. Ezt a gyermekkori emléket soha nem tudta kitörölni szívéből. Igaz, hogy ifjúkorában mintha az emlékek elhomályosodtak volna, de az egész család meglepetésére egy alkalommal, amikor már más pályán mozgott, egyszer csak bejelentette, hogy lelkész szeretne lenni.

Teológiai tanulmányai után először Kistarcsára került, ahol az igazgató lelkész mellett szolgált az özvegy papnék között és a környéken is. Lelkészi pályájának állomásai a következők voltak: Ecseny, Dunaegyháza és Dunakeszi. Sajnos családi élete nem tartozott a sikeresek közé, a válást sem tudta elkerülni, de gyermekeivel őrizte a kapcsolatot, és velük mindvégig kereste a találkozási lehetőségeket is. Egyik leánya (*Mónus Györgyi)* viszi tovább a lelkészi szolgálatot a családban, s ez Mónus Lászlónak külön ajándék és öröm volt.

A múlt század kilencvenes éveiben – főként egészségi és más okokból – maga kérte nyugdíjazását. Egy nagynénjét ápolta Diósjenőn, s annak halála után egyedül élt kis téliesített faházában, édesanyját rendszeresen látogatva (édesapja motorbalesetben halt meg). Egyetemi tanulmányait nyugdíjasan folytatta, mentálhigiénét tanult, s ezen az úton igyekezett embertársain is segíteni. Súlyos betegségében magára maradva halt meg, a szomszédok találtak így rá.

E sorok írója a nagybátyja, akivel sokat beszélgetett problémáiról. Az azonban kimondhatatlan öröme volt, hogy mint nyugdíjas élete végéig szolgálni tudott a nógrádi vidéken az evangéliummal sok helyettesítés során, de ismerőseivel, barátaival hétköznapi beszélgetésekben is. Problémáival küzdve, magányosan ment el, de Isten szeretetébe kapaszkodva, s jó tudni, hogy reménységünk szerint Isten szeretetében pihen a feltámadás napjáig.

■ Kevehází László

HIRDETÉS

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) *Serkenj fel, aki aluszol! – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században* című sorozatának keretében a következő havi alkalom február 12-én, csütörtökön lesz az Országos Iroda utcáról nyíló, földszinti termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). Az alkalmon *Józsa Márton* és *Laborczi Zoltán* testvérünk életét és szolgálatát ismerhetjük meg közelebbről. Előadók: *dr. Fabiny Tamás* és *dr. Fabiny Tibor.* Szeretettel hívjuk és várjuk minden testvérünket!

Istentiszteleti rend • 2009. február 1.

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Mt 17,1–9; 2Pt 1,16–21. Alapige: Ézs 40,3–11. Énekek: 280., 338.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Tóth Károly; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. (úrv., Tamás-mise) Balogh Éva; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Madocsai Miklós; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Grendorf Balogh Melinda; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (énekes liturgia, úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Szeverényi János; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) Szeverényi János; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Ketten Isten szolgálóleányai közül

Diakonisszák emléke Albertirsán

Írásomban két evangélikus diakonissza nővér, *Hell Erzsébet* (1891–1983) és *Szűts Gáborné, Tilda* testvér (1903–1987) életével szeretném megismertetni az olvasókat. Erzsébet festményei majd minden albertirsai család otthonában megtalálhatók, két jellegzetes témakörük: a virágos, orgonás csendélet és a Jézus az Olajfák hegyén jelenete. A képek művészi értékét nem áll módomban megítélni, de a helyiek szép számmal vásároltak belőle maguknak vagy ajándékozás céljából. A festményeken bibliai igék voltak, főleg az *Újszövetségből.*

Cikkemhez az információkat *Mátrai Mihályné, Sziklai Mária* és *Muhari Mihályné* szolgáltatta. Az ő útmutatásuk adja cikkem gerincét. Előljáróban a diakonisszákról néhány gondolat.

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület (Fébé eredetileg a *Pál apostol rómaiakhoz írott levelében* szereplő nőtestvér, Krisztus követője, a tulajdonképpeni első diakonissza, görög nevének jelentése: „ragyogó”) 1924-ben *Pauer Irma* főnök asszony vezetésével alakult meg. Húsz testvérrel indult, számuk fokozatosan emelkedett, s a harmincas évek közepére elérte a száz főt. Konferenciáikat Piliscsabán tartották, feladataik az otthoni házimunka, a fafaragás, kézimunka, kórházi ápolás (főleg a Szent Margit Kórházban) voltak, gyülekezetekben lelkészek mellett szolgáltak, vasárnapi iskolát tartottak a gyermekeknek és bibliaórákat a felnőtteknek, betegeket látogattak. Egyenruhájuk hétköznap a szürke, ünnepnap pedig a fekete viselet volt. Otthonuk Budapest II. kerületében, a Hűvösvölgyben volt, a mozgássérült, fogyatékos gyerekek épületében.

Munkájuk a világháború alatt, 1944-ben megsokasodott: az éhező, árva gyerekeknek szállást adtak, étkeztették őket. 1951-ben az új politikai rendszer – a katolikus szerzetesrendekhez hasonlóan – feloszlatta a Fébét, a nővérek vagy ápolónőként helyezkedtek el, vagy visszatértek a szülőfalujukba, szülővárosukba.

Cikkem két szereplője közül Erzsébet 1938–39 táján, Tilda pedig két évvel később, 1941-ben érkezett Alberti-Irsára. A Dózsa György úti (a régi főúti) papírboltot működtették, amelyet a *Kozma* család ajándékozott a rendnek. Tilda Albertin szolgált, ott is építkezett, míg Erzsébet Irsán tevékenykedett. Az irsai lelkész kezdetben nem is nézte jó szemmel működésüket.

Erzsébet nyíregyházi születésű volt. Hűvösvölgyben szolgált hét évig a mozgáskorlátozottak intézetében, ekkor határozta el, hogy diakonissza lesz. Mivel volt kórházi gyakorlata, sok betegség gyógyítására tudott receptet adni, tudta, mely gyógynövény mely betegségekre alkalmazható. A cikkemben említett *Zsuzsi* néni (Mátrai Mihályné) férjének, *Miska* bácsinak a tüdejét diófalevélteával erősítette fel.

A testvér testi-lelki segítséget adott a rászorulóknak, ügyes kezű volt, festményei árából spórolt pénzéből építette fel a házát a Kossuth Lajos utca 3. alatt. A házat *Sipka Pál* kőműves irányításával 1941-ben, az árvíz után építették. Az alapkőletételnél Bibliát helyeztek az alapba. A Kossuth utcai ház belső imatermében ima- és bibliaórákat tartottak. Erzsébet úgy képzelte, hogy a házát egyházi embernek adja el. Kívánsága teljesült, az irsai lelkész, *Bárdossy Tibor* az 1970-es évek közepén megvásárolta tőle, hogy a majdani nyugdíjas éveit itt tölthesse.

Tilda Budapesten lakott, a kelenföldi evangélikus lelkész felesége volt, akit egy év házasság után elveszített. Ezután határozta el, hogy diakonissza lesz. Vagyonos családból származott, modern szemléletű és gondolkodású volt, saját gépkocsival rendelkezett, megtanult vezetni, és szállította a feletteseit. A rend 1951-ben történt feloszlatása után a helyi kisszövetkezetben dolgozott, kötött, horgolt, így kapott nyugdíjat is, mivel nővérként nem volt rá jogosult. Erzsébet pedig az eladott festményei árából egészítette ki keresetét.

1982 táján kerültek Kistarcsára, az evangélikus otthonba, ahol a cikkemben említett Muhari néni néhányszor meglátogatta őket, takarított, mosott rájuk. Erzsébet 1983-ban bekövetkezett halála után Tilda visszakívánkozott Albertirsára, ahol a helyi szeretetotthonban élt 1987-ben bekövetkezett haláláig. Egyikük sem érhette meg, hogy 1991-ben a Fébé-egyesület újjáéledt, újjászerveződött. Sírjuk az irsai evangélikus temetőben található.

Cikkemmel, remélem, sikerült sokakban felidézni a két nővér tevékenységét, és emléküket tovább őrizzük, ápoljuk.

■ Hodos Gábor

(Forrás: Albertirsai Híradó, 2008. augusztus)

Victorné Erdős Eszter a Dizseri-díj idei kitüntetettje

Victorné Erdős Eszter, a Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió vezetője kapta az idén ötödik alkalommal átadott Dizseri Tamás Szeretetszolgálati Díjat január 24-én Budapesten.

A református lelkésznő 1984-ben kezdett drogfüggőkkel foglalkozni az akkor még a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) által fenntartott misszióban. A rendszerváltás után a református egyház vezetése alá került szervezet ma három intézményben dolgozik: a fővárosi Válaszút Misszió névre hallgató drogkonzultációs irodában, illetve a ráckeresztúri és a zsibriki drogterápiás otthonban. Utóbbi kettőt a kitüntetett alapította.

Laudációjában *Bölcskei Gusztáv* püspök, a református zsinat lelkészi elnöke úgy fogalmazott: ez a díj „a másokért élésre” hívja fel a figyelmet, ami jellemző Victorné Erdős Eszter kábítószerfüggő fiatalokkal foglalkozó munkájára.

Szabó István, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke igehirdetésében többek között arról is beszélt, hogy a mostani magyarországi törvények „szabaddá teszik ugyan az embert, de egyúttal magára hagyják”.

Balog Zoltán, az Országgyűlés vallásügyi bizottságának fideszes elnöke a díjátadáson a svájci alkotmányból idézve kitért arra: egy ország jóléte azon mérhető le, hogyan bánik a legszegényebbekkel, a legkiszolgáltatottabbakkal. Ebből következően az államnak és az egyházi intézményeknek is van feladatuk a szenvedélybetegek gondozásában – jegyezte meg.

A kitüntetést a budapesti Bethesda Gyermekkórház 2004-ben elhunyt főigazgatójának emlékére alapították. Az emlékérmet azok kaphatják meg, akik az emberek testi-lelki gyógyítása érdekében kiemelkedő munkát végeznek.

▶ *MTI*

Olvas, beküld, kommentál

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Az Egyház és világháló *rovat a keresztény témák mellett megkísérel kicsit távolabb tekinteni és olyan internetes projektekről is beszámolni, amelyeknek ugyan nincs egyházi vonatkozásuk, de használhatók missziós célokra. Vagy egyszerűen csak alapötletük és technikai megoldásuk lehet iránymutató azoknak a fejlesztőknek, akik egyházi vagy gyülekezeti honlapot működtetnek. Az utóbbi időben lett divatos médiakifejezés a* link journalism, *vagyis amikor egy cikk vagy lap nem átvesz anyagokat, hanem csak hivatkozik rájuk. A neten erre az alapelvre több közösségi oldal is épült; ezek közül most az egyik legszínvonalasabbat mutatjuk be. (N. B.)*

A *Propeller.hu* az első magyar közösségi hírgyűjtő oldal. A weblap a világra nyitott, érdeklődő olvasóra számít, aki szívesen megosztja élményeit a többi felhasználóval: talál egy cikket bármelyik magyar nyelvű hírportálon

vagy blogon (olvas), amelyet hozzáad a *Propeller* tartalmaihoz (beküld), majd vitaindító hozzászólásként elmondja róla a véleményét (kommentál). A fél éve indult *Propeller.hu*-t naponta tízezer ember látogatja, bár az ünnepi időszakban ez a szám a húszezret is elérte.

Az egyszerű recept további összetevője a szerkesztői gárda – melynek e sorok írója is tagja –, hiszen a tartalmak nem ömlesztve, listaszerűen tűnnek fel az oldalon: a rovatoldalak és a címlap is kézi szerkesztés eredményeként jönnek létre, kiemelve és esetenként képekkel illusztrálva az aktuálisan legfontosabb és legérdekesebb tartalmakat.

Ki dönti el, mi a fontos?

Egy hír vagy cikk kétféle módon kerülhet címlapra. Az új amerikai elnök beiktatása vagy a gázkrízis vége tipikusan olyan történés, amely súlyával rögtön megugorja a mércét. Ilyenkor – csakúgy, mint a hagyományos szerkesztésű újságok és weblapok esetében – a szerkesztők döntenek, és a címlapra teszik az általuk fontosnak vélt témát.

A címlapra kerülés másik útja az, amikor a felhasználók gondolják egy – akár általuk beküldött – témáról, hogy fontos. Amint a szerkesztők meglátják, hogy a közösség tagjai közül sokan szólnak hozzá egy nemrég beküldött anyaghoz, vagy egyszerűen csak sokan olvassák, akkor rögtön kiemelt helyre kerül az oldalon. Elvégre hiába nem tűnt először érdekesnek a szerkesztő szemében, a felhasználókat valamiért nagyon érdekli, tehát mégiscsak fontos.

Figyelmet érdemlő pedig éppen úgy lehet a nagy újságok valamelyik híre, mint egy kis blog bejegyzése. Egyenlő eséllyel indul a látogatottságért minden beküldött hír, csupán az dönti el, mennyire érdekes, hogy a közösség felfigyel-e rá, vagy nem. A blogok szerzői éppen ezért szeretik a *Propellert:* akár többezres olvasottságot is hozhat egy-egy érdekes bejegyzésüknek az, ha valaki beküldi az oldalra.

Csak az ajtót mutatja meg, belépnünk nekünk kell rajta

A *Propellerre* nem kerül be az egész cikk. A cím mellett csak néhány figyelemfelkeltő mondat – mely sokszor az írás első pár sora – olvasható az oldalon, illetve egy hivatkozás az eredeti forrásra. A felhasználók jelentős része továbbkattint erre, elolvassa a teljes cikket, majd visszatér a *Propellerre,* hogy ott vitassa meg a témát. És éppen ez utóbbi jelenség az, ami miatt néhány nagyobb oldal nem kedveli a hírgyűjtőket.

Nicsak, ki beszél!

Mivel a közösségi hírgyűjtő egyik erőssége nevéből adódóan éppen a közösség, kiemelten hangsúlyos a hozzászólások minősége. A destruktív, közösségromboló, netán gyűlölködő hozzászólásoknak nem sok helyük van a *Propelleren* – ezekre különösen figyel a szerkesztőcsapat.

Az építő jellegű kommentárok között viszont az utóbbi időben pár érdekesebb név is felbukkant, a *Sztár-Komment* keretében ugyanis egy-egy hétig ismert emberek is szemlézik és kommentálják a beküldött híreket. A sort a tévés-rádiós *Jáksó László* nyitotta, majd – éppen e lapszám megjelenésekor – *Kuncze Gábor* folytatja. Jáksó egyébként jó véleménnyel volt a *Propelleren* kialakult közösségről, mert bár sok helyen azt tapasztalta, hogy a hozzászólók félnek a cikkíró vagy éppen más hozzászólók válaszaitól (tehát vitatkozni nem szeretnek, csak a saját véleményüket elmondani), addig ezen az oldalon értelmes párbeszédekkel találkozott.

■ Balogh Csaba

NEM MI ÍRTUK…

Hogyan lesz az evangélikus lelkészből református püspök?

Légy szabad és állhatatos!

BEIKTATÁS Rácz József a tolnai egyházmegye új esperese

Szabó István dunamelléki püspök iktatta be Rácz József esperest ünnepélyes keretek között szombaton Dunaszentgyörgyön

Ünnepélyes keretek között beiktatták a tolnai egyházmegye új esperesét. A következő hat esz- megismert történet és a jelen eseményei között. – Ebben benne van a tanítványi lét lényege… zetője ennek a közösségnek mondta egyebek mellett a püspök, amikor új tisztségébe beik- harmincegy gyülekezet képviseletét jelenti. A tisztséggel nagyon megszaporodnak a lelkipásztor

„Szabó István dunamelléki püspök iktatta be Rácz József esperest ünnepélyes keretek között szombaton Dunaszentgyörgyön”. – Természetesen nem a *Tolnai Népújságnál* dolgozó kollégák „égetésének” céljával másodközöljük a lap január 12-ei számának 16. oldalán megjelent képet, illetve képaláírást, az viszont tény, hogy nem minden hátsó szándék nélkül helyeztük saját „sajtóhibánk” beismerése fölé… A fotón egyébként valójában *Füller Mihály* tengelici evangélikus lelkész kér áldást a református esperesre… *A szerk.*

Pontosítás. Lapunk múlt heti számában *Lupták György Hiányzó gyerekek* című írásának egyik mondata értelemzavaró hibával jelent meg. A mondat helyesen: „S megdöbbentő, ha fellapozzuk például a 19. század végének keresztelési anyakönyveit: akkoriban háromszázötven-négyszáz gyermeket is kereszteltünk egy év alatt!” A hibáért a szerzőtől és olvasóinktól elnézést kérünk. *A szerk.*

ERŐS VÁRAK

A dunaföldvári vár

Talán nem mindenki tudja, hogy a Tolna megyei város nevében szereplő *földvár* nem az írásunk tárgyát képező, központi építészeti eleméről Török-toronynak nevezett erődítésre, hanem az egykor a Kálvária-hegyen emelt, azóta elpusztult Árpád-kori várra utal.

A ma is álló, a Duna alföldi oldaláról festői látványt nyújtó erődítmény a folyó két partját összekötő hídhoz közel, a korábbi századokban is fontos révátkelőt és kereskedelmi utak kereszteződését őrizve, a parti löszfal tetején nyugszik. Az 1500-as évek elején, a Mohácsnál odaveszett *II. Lajos* király uralkodásának időszakában épült. Az oszmán hódítás nyomán török kézre került: szultáni nászbirtok lett, falai között katonai helyőrség állomásozott. Első írásos említése ebből a korszakból, 1543-ból származik. Felszabadulására 1686-ban kerül sor.

Fontos katonai szerepe volt a Rákóczi-szabadságharc idején: 1705-ben a vár sikeres ostromával vette kezdetét a *Vak Bottyán* vezette dunántúli hadjárat. A szabadságharc hadászati eseményei később is gyakran érintették, hol kuruc, hol labanc kézre került. *Rákóczi* bukását követően, a 18–19. században börtönként használták.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A négyszögletes alaprajzú, reneszánsz stílusban fogant Török-tornyot a 19. század elején egy ma is álló toldaléképülettel egészítették ki. Sorsának beteljesedéseként – sok más társához hasonlóan – magtárként működött. Felújítására 1975-ben került sor, múzeuma a rá következő évben nyitotta meg kapuit.

Középkori, részben magyarok, részben törökök által emelt falszakaszai mellett legfőbb látnivalója a torony kiállítása, föld alatti zárkájával, súlyos záraival, egykori foglyainak és őreinek bevéséseivel megjelölt masszív ajtóival, a raboknak a börtönfalra saját vérükkel festett ábráival. A várudvaron – ahova népi iparművész alkotta, kézzel faragott várkapu-rekonstrukcióján át léphetünk be – éttermet, turisztikai irodát, fafaragó galériát és fazekasműhelyt találhatunk, középkori hangulatát várjátékok idézik meg a 21. század embere számára.

■ Rezsabek Nándor

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Farsangi legyező

Hozzávalók a tésztához: *50 dkg liszt, 15 dkg Rama margarin, 1 csomag vaníliás cukor, 1 tojás, 2,5 dkg élesztő, 3 dkg kristálycukor, 1 csipet só, langyos tej, a megkenéshez 1 tojás.*

A diós vagy mákos töltelékhez: *20 dkg darált dió vagy mák, 3 dkg zsemlemorzsa, 1 csomag vaníliás cukor, ízlés szerint reszelt citrom- vagy narancshéj.*

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Elkészítés: az élesztőt felfuttatjuk öt deciliternyi kristálycukros langyos tejben, majd hozzáadjuk a többi tésztaalapanyaghoz. Lágy tésztát gyúrunk belőle, és hagyjuk megkelni. A megkelt tésztát cipókra osztjuk, amelyeket egyenként négy milliméter vastagságú téglalapokra nyújtunk. A lapokat olvasztott vajjal megkenjük, majd egyenletesen elosztjuk rajtuk a tölteléket. A tésztát szorosan feltekerjük – egy-egy henger körülbelül csak három tekerésből álljon. A rudakat tálcán tizenöt percre fagyasztóba tesszük, majd a tojással átkenjük. Körülbelül tíz centiméteres darabokra szeleteljük, amelyeket egyenként négy helyen bevágunk.

Sütőpapírral kibélelt tepsibe tesszük és 170 fokra előmelegített sütőben tizenöt perc alatt megsütjük. A tepsiből még forrón vegyük ki. A süteményt készíthetjük lekvárral, almával, kakaóval is.

HIRDETÉS

Február 5-én, csütörtökön 16 óra 35 perctől a PAX Tv műsorán *Hét szó az emberért* címmel a pestszentlőrinci evangélikus ifjúsági kör tagjainak sajátos műfajú passió-előadását mutatják be. *Győri Gábor* multimédiás passiója bibliai szövegek és dalok ihletett gyűjteménye, melynek emelkedett hangulatát az élő zene, a dinamikus, mélyen átélt előadásmód és a templomi helyszín adja.

HIRDETÉS

DUNA

Február 7-én, szombaton a Duna Tv *Isten kezében* című vallási műsorában a nagyváradi evangélikusokkal találkozhatunk. A közösség óvodát is üzemeltet, amely az egyetlen a térségben. A Partium lutheránusainak feladatai sokasodnak, s egyre érdekesebbek is.

HÍREK, HIRDETÉSEK

A kelenföldi evangélikus gyülekezet február 7-én, szombaton 17.30-kor tartja tanácstermében (1114 Budapest, Bocskai út 10.) következő szeretetvendégségét. Vendégünk lesz *dr. habil. Petőczi Éva* költő, műfordító, aki kötetlen szerzői estet tart – sok verssel, versfordítással, puritán csemegékkel. Minden kedves érdeklődőt nagy szeretettel hívunk és várunk!

APRÓHIRDETÉS

40 éves, 182/100, barna, hívő férfi keres korban hozzá illő, jó megjelenésű hölgyet házasság reményében. Fényképes válaszokat várok „Párosan szép az élet” jeligére a szerkesztőségbe.

Evangélikus élet. Éled. Éled?

HALÁLOZÁS

„…nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!” (Fil 1,21) Szomorúan, de a feltámadás bizonyosságában tudatjuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy *dr. Bodrog Miklós* evangélikus lelkész, teológiai tanár, pszichoterapeuta életének 80. évében türelemmel viselt hosszú szenvedés után hazatért mennyei Urához. Szerettünktől istentisztelet keretében búcsúzunk a Deák téri evangélikus templomban február 7-én, szombaton 11 órakor. Koszorúmegváltásként az adományokat a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet javára kérjük.

Gyászolják:
felesége, Ugrin Aranka és lányai, Beáta és Andrea

HIRDETÉS

Egység – egyenetlenség – egyéniség címmel házaspári csendesnapot szervez a Bibliai Házassággondozó Szolgálat és a Pasaréti Református Egyházközség. Helyszín: 1026 Budapest, Torockó tér 1. Időpont: február 14., szombat, 10-től 16 óráig. Előadók: *Cseri Kálmán,* a *Sztanev* házaspár, a *Selmeczi* házaspár, *Ambrusz Gábor, dr. Pálhegyi Ferenc.* A nap folyamán gyermekprogram is lesz; a 0–5 éves korosztály számára a helyszínen, a 6–12 éveseknek 9.30-tól játékos vetélkedő (váltás tornacipő szükséges!) a Baár–Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthonban (1022 Budapest, Lorántffy Zs. u. 3.). A részletekről, kérjük, érdeklődjön: *honlap: www.bhsz.hu;* telefon: 20/919-3518 *(Nemeskéri Pál);* e-mail: szekundum@muskatli.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 1-jétől február 8-áig

VASÁRNAP

VASÁRNAP
12.00 / Bartók rádió
Mendelssohn Special Day
A Bartók rádió tizenegy órás koncertsorozattal emlékezik meg *Felix Mendelssohn-Bartholdy* születésének kétszázadik évfordulójáról. A közvetítéssorozat a lipcsei Tamás-templomban kezdődik, ahol a komponista egyházzenei műveiből játszik a Gewandhaus zenekara, majd a berlini Konzerthausból közvetített hangverseny után – ismét a Tamás-templomból – *Ullrich Böhme* orgonakoncertjét hallgathatjuk meg. A nap folyamán londoni és potsdami muzsikusok is zenével idézik meg a romantika korában élt egyik legnagyobb zeneszerző szellemiségét.

HÉTFŐ

9.20 / Duna Tv
„A magok oltalmára…” – Erdélyi erődtemplomok
11.34 / M. Katolikus Rádió
Gospelkrónika
18.00 / Bartók rádió
Kétszáz éve született Felix Mendelssohn-Bartholdy
Kapcsoljuk a Magyar Rádió Márványtermét. Szabadi Vilmos hegedül, Rózsa Richárd gordonkázik, Gulyás Márta zongorázik.
19.35 / Bartók rádió
A svéd és a litván rádió énekkarának hangversenye
20.30 / Duna II. Autonómia
Arcélek. Tempfli József nagyváradi püspök
22.40 / Duna Tv
Az élet méltó befejezése (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2006) (42')

KEDD

10.35 / Duna II. Autonómia
A találkozás elkerülhetetlen (magyar dokumentumfilm, 2002) (40')
Költők a damaszkuszi úton
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő. Itt a farsang, áll a bál. Karnevál és maszkabál vízkereszttől nagyböjtig
15.10 / PAX
Stefan Weiser hangversenye (koncertfilm) (35') A gitárzene évszázadai a cinkotai evangélikus templomban
19.55 / Duna Tv
Fövenyóra (fekete-fehér szerb–magyar filmdráma, 2007) (104')
23.05 / m1
Az utókor ítélete
23.55 / m2
Simon Mágus (magyar–francia filmdráma, 1998) (100')

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások. Szvorák Katalin népdalénekes
16.20 / PAX
Chicken Fly (koncertfilm)
Ifi café – Kávéház a város szélén
20.00 / M. Katolikus Rádió
A hit öröme. Beszélgetések Istenről és emberről
20.25 / Duna Tv
A világörökség kincsei (német ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (15')
Reichenau
00.45 / RTL Klub
Ház a ködben (amerikai filmdráma, 2003) (121')

CSÜTÖRTÖK

13.20 / Kossuth rádió
Petőfi Sándor: Úti jegyzetek (1845 tavaszán és nyarán)
13.41 / Bartók rádió
IV. váci nemzetközi gregoriánfesztivál 2008
A grazi Choralschola énekel
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: Alessandro és Domenico Scarlatti
15.05 / Hír Tv
Nővérek várólistán (magyar dokumentumfilm, 2008) (52')
16.20 / m1
Különös történetek
Kepes András műsora
16.35 / PAX
Hét szó az emberért (multimédiás passió) (50')
20.00 / Duna Tv
Jobb part, bal part (francia filmdráma, 1984) (100')

PÉNTEK

8.15 / Duna Tv
Békesség és minden jót! (40')
Portré Kamarás Mihály ferences rendi szerzetesről
13.30 / Kossuth rádió
Örüljetek az Úrban mindenkor!
A metodista egyház félórája
13.39 / Bartók rádió
IV. váci nemzetközi gregoriánfesztivál 2008
A tallinni Vox Clamantis énekel
19.35 / m2
Gleccserek (koreai természetfilm, 2008) (46')
20.00 / Duna II. Autonómia
A Szent Péter-bazilika ötszáz éve (német ismeretterjesztő film, 2005) (53')
20.15 / Duna Tv
Imuhar (francia–nigériai filmdráma, 1997) (83')

SZOMBAT

10.15 / Duna Tv
Aranyszarvas – Magyar századok (művelődéstörténeti magazin, 2008) (56')
12.05 / Duna Tv
Isten kezében (26')
Evangélikusok Nagyváradon
17.00 / Bartók rádió
Stúdióhangversenyeinkből
Máig ható reneszánsz
18.04 / Kossuth rádió
Rendszerváltoztatók – húsz év után
Elek István beszélgetőtársa Sárközy Tamás jogász, egyetemi tanár.
21.00 / PAX
Két hét pihenő (fekete-fehér magyar dokumentumfilm, 2003) (55')
22.45 / m1
Leány gyöngy fülbevalóval (angol–luxemburgi életrajzi dráma, 2003) (95')

VASÁRNAP

6.03 / M. Katolikus Rádió
Orgonamuzsika
10.04 / Kossuth rádió
Református istentisztelet közvetítése a debreceni nagytemplomból
Igét hirdet Bölcskei Gusztáv püspök.
10.10 / m1
Egyházi naptár
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó) (26')
15.05 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin)
18.04 / Kossuth rádió
Esti séta
Riportok, beszélgetések, művek a kultúra ösvényein
22.20 / Duna Tv
A kilencedik nap (német–luxemburgi filmdráma, 2004) (98')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Jónátán elment Dávidhoz, és erősítette az Istenbe vetett bizalmát. 1Sám 23,16 (ApCsel 18,26b; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 9) Olyan világban élünk, ahol az egyes ember lehetőségét és az „egyéniségünk” kialakítását hangsúlyozzák. Tanulj magadnak! Szerezz magadnak! Nem az önzést neveljük így bele a társadalomba? Az önzés természetes velejárója viszont az, hogy elmagányosodunk. Igénk ezt akarja megakadályozni, amikor figyelmeztet, hogy nézzünk körül, ki maradt egyedül, kinek van szüksége emberi, testvéri szóra és bátorításra. A reménységet visszük nekik, és tudatosítjuk bennük, hogy nincsenek egyedül!

Hétfő
Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet. Lk 19,10 (Jer 1,8; 2Kor 3,/9–11/12–18; Lk 8,4–15) A tegnapi ige gondolatmenetét folytatja a mai mondanivaló. Az elcsüggedt, az egyedül maradt, a depresszióval küszködő embernek hirdeti Isten közelségét és segítségét. Arról tudósít, hogy nem a sikereseknél vagy a győzteseknél lehet őt megtalálni, hanem nézzünk körül a magunk köreiben, és fedezzük fel a saját életünkben is jelenlétét! A „véletlenben” is ő van jelen. Adjunk hálát ezért a közelségéért és bennünket kereső szeretetéért!

Kedd
Ha dolgaimat elbeszélem, te meghallgatsz. Taníts meg rendelkezéseidre! Zsolt 119,26 (Jn 14,12; Jn 1,43–51; Lk 8,16–21) Ha tegnap felismertük közelségét és bennünket kereső szeretetét, akkor bizalmunk is lesz elmondani neki belső félelmeinket és külső nyomorúságunkat. Már az is felszabadítóan hat ránk, ha tudatosítjuk, gondolatban és szóban meghatározzuk a kérdéseinket. Amikor így „tárgyiasultak” nehézségeink, jobban meg tudjuk vizsgálni őket, elvesztik bénító hatalmukat felettünk. Ez már a mennyei segítség kezdete!

Szerda
Olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez. 1Pt 2,25 (Hós 3,5; Jn 3,31–36; Lk 8,22–25) A „megtérés” fogalma a Biblia központi gondolatvilágához tartozik. Különösen szemléletes Pál apostol megtérése. Az egyháztörténet kétezer éves történetében visszatérő tapasztalat, hogy az egyén boldogan vallja a megtérése után: *„Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.”* (Zsolt 23,1) Egyesek úgy beszélnek erről, mint életük nagy fordulatáról, mások viszont életük napi eseményének vallják. Kinek van igaza? Ha együtt látjuk a kettőt, vagyis azért kell az „egyszeri nagy döntés”, a megtérés az életemben, hogy attól kezdve tudjak naponta Isten felé fordulni, akkor helyesen látjuk, hogy ezek csak a keresztény életvitel folyamatának különböző pontjait jelentik, és nem állnak egymással ellentétben.

Csütörtök
Péter kiszállt a hajóból, elindult a vízen, és Jézus felé ment. Amikor azonban az erős szélre figyelt, megijedt, és amint süllyedni kezdett, felkiáltott: „Uram, ments meg!” Jézus azonnal kinyújtotta a kezét, megragadta őt, és ezt mondta neki: „Kicsinyhitű, miért kételkedtél?” Mt 14,29–31 (Jer 30,11; Jel 1,/1–2/3–8; Lk 8,26–39) Ismerős kép. Ha életünk problémáit számba vesszük, esetleg olyan nyomasztóan hatnak ránk, hogy már nem is látunk megoldást, és kétségbeesetten gondolunk a jövőre: „Jaj, elveszünk!” A házasságokban különösen sokszor fordul ez elő. Tanuljuk meg, hogy nem szabad csak a problémákra figyelni. Szakadjunk el tőlük, és figyeljünk fölfelé! A világot teremtő Isten jót alkotott, és ő megígérte segítségét a megromlott kapcsolatok helyreállításához is. Ezért figyeljünk az életünkben megtapasztalt kegyelemre, és ez segítsen újra Istenben bíznunk!

Péntek
Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek. Péld 14,34 (1Thessz 5,22; Jn 8,12–20; Lk 8,40–56) A mi Urunk nemcsak az egyes ember életére figyel, hanem a nemzetek sorsára is. Ezért imádkozzunk a népek vezetőiért! Nem elég az, hogy valaki jóképű vagy jó beszédű, esetleg nagyokat ígérő. Olyanokat állítsunk a kormányzás szolgálatába, akik tudnak és akarnak is Istenre figyelni. Aki még a tíz parancsolat legegyszerűbb rendelkezéseit – ne ölj, ne lopj, ne hazudj! – sem tartja magára és környezetére nézve kötelezőnek, az a Biblia szerint nem alkalmas a nép vezetésére. A történelem is ezt igazolja.

Szombat
Boáz azt mondta az aratóknak: Az Úr legyen veletek! Azok így feleltek neki: Áldjon meg az Úr! Ruth 2,4 (1Pt 3,9; 4Móz 6,22–27; Lk 9,1–9) Érdemes észrevennünk, hogy Isten közelében mennyire feloldódnak még a társadalmi különbségek is. Boáz földesúr, a többiek nincstelen napszámosok. De mindenki tudja, hogy rászorulunk Isten kegyelmére, ha eredményt akarunk elérni az életben. – Lehet, hogy régen vagy ma egyeseknél csak szokás, hogy a kenyeret felszeletelése előtt megjelölik a kereszttel, de a keresztény többség ma is tudja, hogy noha a kenyeret a boltból hozzuk, mégis Isten áldásának a jele. Adjunk hálát mi is – esetleg a kereszt jelével is a kenyéren –, hogy megkaptuk a „mindennapit”!

■ Missura Tibor

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja
E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Rovatvezetők**: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.